

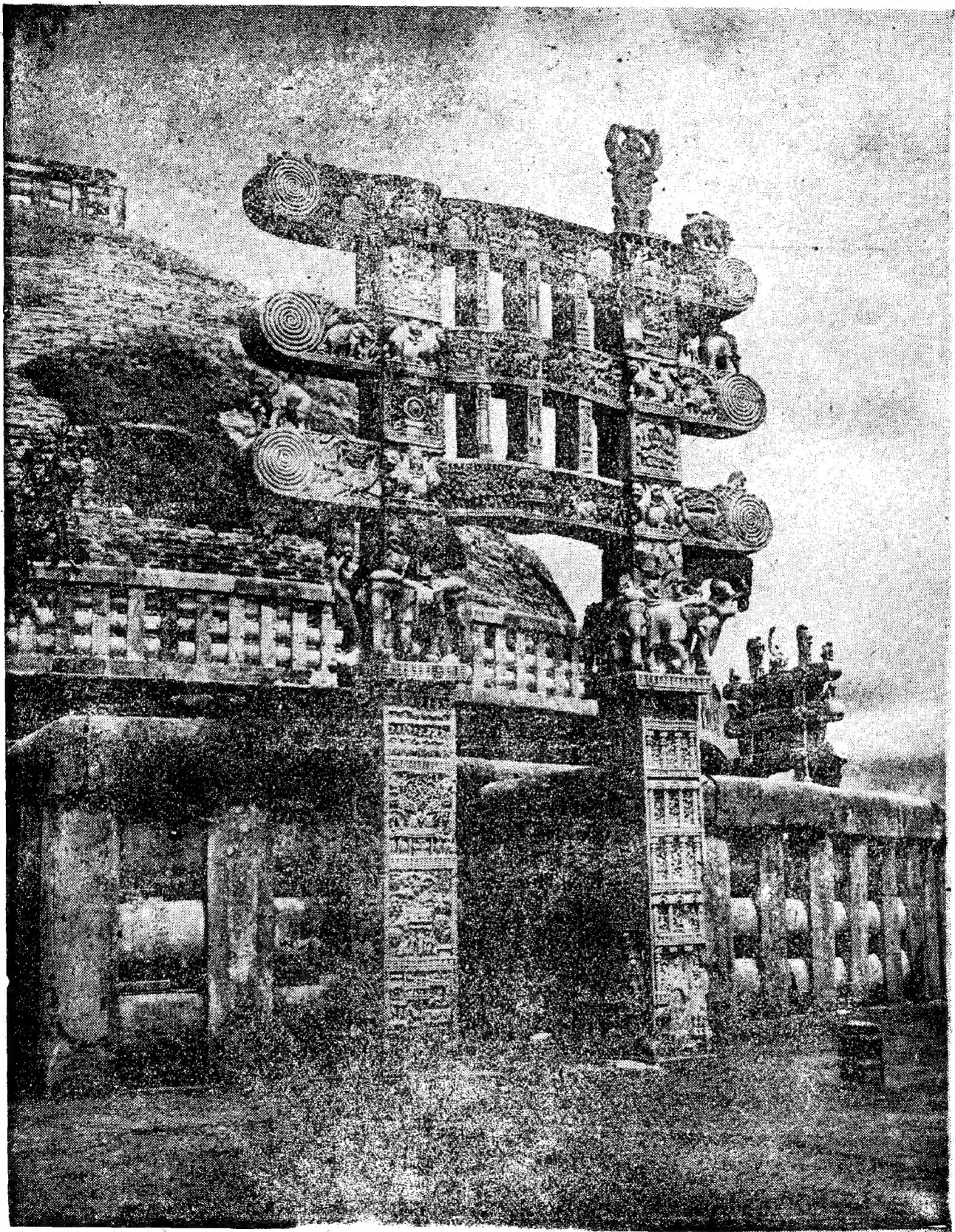
ఆంధ్రపత్రిక

సచిత్ర వార పత్రిక



4 అణ

30-5-



సాంచీ స్తూపం తూర్పుద్వారం
(జెనుక కనిపించేది స్తూపభాగం)



అతిమనోహరమైన బుద్ధ శిరస్సు
గాంధారశిల్పం. క్రీ. శ. 4-వ, 5-వ శతాబ్దాలనాటిది.

సంవత్సర శంకా
రూ. 12-0-0
విశేష తిక 4 అ.



సంపుటము 50
సంచిక 39
30.5-56

సచిత్తవారపత్రిక

Founder : K. NAGESWARA RAO

దుర్ముఖ వైశాఖ బహుళ పంచమి ఋదవారం

విషయానుక్రమణిక

ముఖ చిత్రం : "నమస్క నమాధి"

చిత్రకారుడు : దళక రామలింగేశ్వరరావు

ఋద్ధచర్య—హరిత శివశర్మ	8
వైశాఖపూర్ణిమ—కాశ్రీ	6
న్యూఢిల్లీ లేఖ—శ్రీ కృష్ణ	9
పుష్పాంజలి—పి. గణపతిశాస్త్రి	10
కాథతర్క సిద్ధాంతాలు—	18
ధర్మదీక్ష—సూరంపూడి శాస్త్రిరావు	19
ధమ్మపదం—	26
వసుబంధుని పరివర్తన—	38
అసియాలో కాథమర ప్రాళవం—	34
కాథమరంలో శ్రీలక్ష్మిపత్రి—ఇల్లింకల నరనృసింహ	40
అంగారనమలి—'శిల్పి'	48
రాజానవాద జాతకం—"భాస్కర్"	46
విద్యనృతి—మధురాంతకం రాజారాం	47
కనకపునీంహాననమున—పి. ఎన్. గోపాల్	48
పథేర్ పాంచాలి (నీరియల్)—విభూతిభూషణ్ బెనర్జీ	50
అరుణపలయం—ఎడ్గార్ పాలెస్	54

శ్రీకాళహస్తిలో ఈకారం సినిమాకిరిక, "సాగరగర్భంలో సాహిత్య" నీరియల్ అనువదించినవని మనవి.

ఋ
ద్ధ
చ
ర్య
ప
ూ
ర్
ణ
మ
ి

ప
ూ
ర్
ణ
మ
ి

బుద్ధ చర్య

వై కాళు శుద్ధపార్థిమ బుద్ధుని పుట్టినరోజు. ఆయన ధర్మాన్ని సాక్షాత్కరించు కున్నదినం గూడా ఒక వైకాళుపూర్తి మమే. మరి ఆయన మహాపరినిర్వాణము గూడా మరియొక వైకాళు పూర్తిమరణాననే జరిగిందే. ఇట్లా జాడభర్మంలో వైకాళు పూర్తిను ఆతి పవిత్రమైనదినంగా ఒనగూడి వుంది.

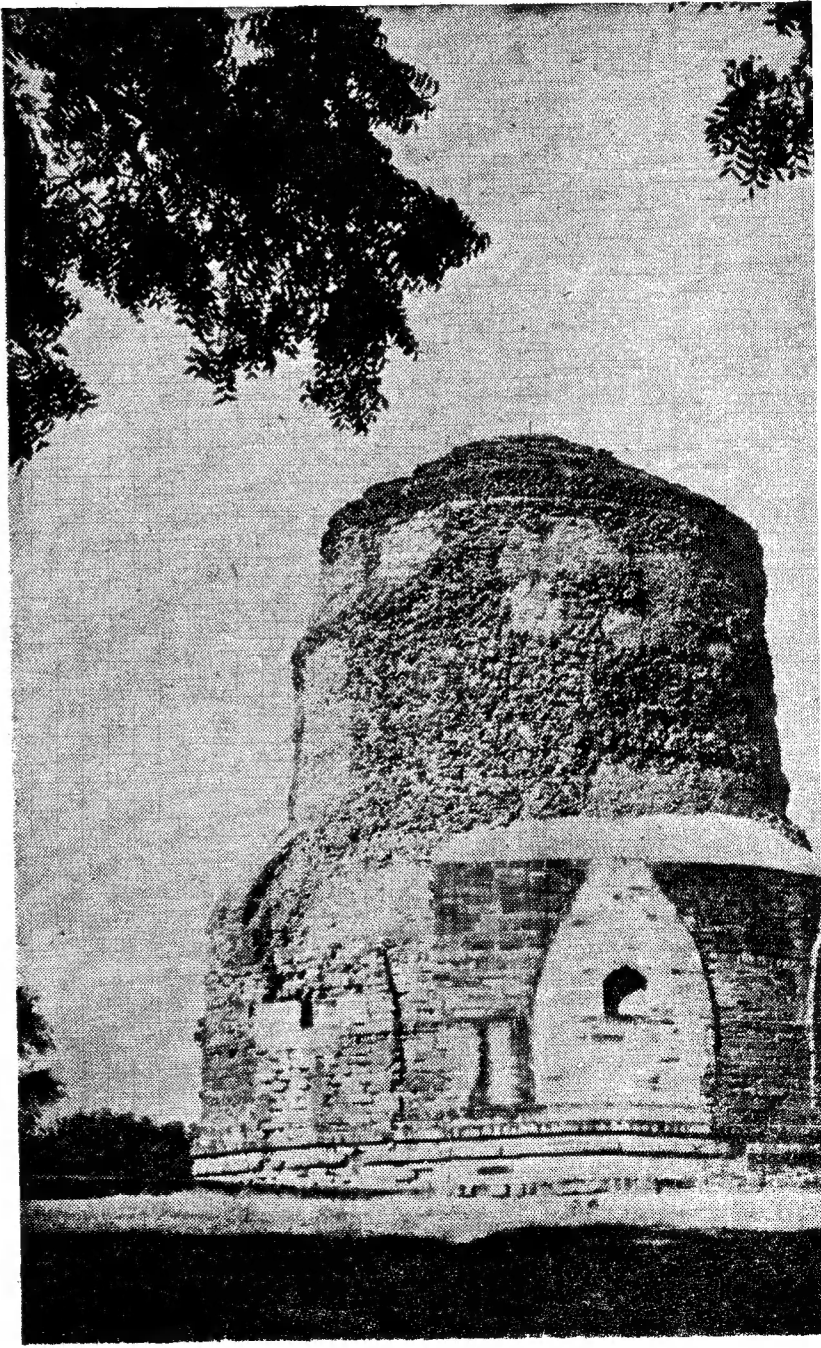
మహాపరినిర్వాణంనాటికి బుద్ధునికి 80 ఏండ్లు. ఇది జరిగి ఇప్పటికి 2500 ఏండ్లు సది. అనగా 2580 సంవత్సరాల క్రితము వైకాళు పూర్తి మనాడు బుద్ధుని జన్మము. ఇప్పుడు బుద్ధగయలోను, ఇతర జాడ పుణ్యక్షేత్రాలలో జరుగుతున్న ఉత్సవం ఆయన జన్మదినోత్సవం కాదు. మహాపరినిర్వాణం యొక్క స్మృతుక్రమము

పారనాథ్లోని ధమేక్ స్తూపం; బుద్ధుడు ధర్మబోధ ప్రారంభించిన స్థలం

హారిత నివశర్మ

బుద్ధుని జీవితంలో నాలుగు ప్రధాన మైన ఘట్టాలు ఉన్నాయి. 1. మహాభినిష్క్రమణము, 2. ఆయన ధర్మాన్ని సాక్షాత్కరింప చేసుకొనడం, 3. ధర్మచక్ర ప్రవర్తనము. 4. మహాపరినిర్వాణము అనగా ఆయన నిద్రి పొందడం. ధర్మమును సాక్షాత్కరింపచేసు కొనుటను జాడలు సంబుద్ధి అని అంటారు. సంబోధి అనీగూడా అంటారు. ఈ రెండు మాటలకు అర్థము జానము అని; జ్ఞానము సాధించినవాడని.

బుద్ధుని జన్మము బుద్ధిసేవనంలో. ఇది కపిలవస్తుకు, నేవదాహమునకు మధ్య వుంది. నేవదాహము బుద్ధుని తాతగారి వూరు; తిలీ పుట్టినవూరు. ఆమె కౌన్యునకు పుట్టినంటికి బాతూవుండగా దారిలో ఈ వనములో ప్రసవించింది. ప్రసవించిన ఆనంతరం, బుద్ధునితల్లి మహామాయ, 7 రోజులమాత్రమే జీవించింది. అప్పుడు ఆయన్ను పెంచే భారం అంతా ఆమె చెల్లెలు, బుద్ధోదనుని ఇంకొక భార్య, గౌతమి వహించింది. ఈమెను జాడలు మహా ప్రజాపతి గౌతమి అంటారు. ఈమె పుత్రుడు నందుడు. ఈ





నందునిగరించే మహాకవి అశ్వమేధుడు నొందరనంతం రచించాడు.

బుద్ధుడు బుద్ధుడుకాకముందు ఆయన పేరు సిద్ధార్థుడు. సిద్ధార్థుడు బుద్ధుడు అయ్యే వాకా ఆయన్ను బౌద్ధగ్రంథాలు బోధి నర్తుడనే వర్ణిస్తాయి. బోధినర్తుడైన సిద్ధార్థుడు లోకవ్యవహారమునందు మహాభినిష్క్రమణకాలందాకా ఉపేక్షనే వహించాడు. ఉపేక్ష అనగా జ్ఞానావస్యముకాదు. లోక వ్యవహారము శర్యము న్ను అనిత్యమని తెలియుటవలన కలే వరము విరాగభావాన్ని బౌద్ధులు ఉపేక్ష అన్నారు. అందువల్లనే అర్థనికి అదిలో ఆతని మామగారైన సుప్ర బుద్ధుడు పిల్లను ఈయనంటాడు. అటువంటి పట్టులు వచ్చినప్పుడు సంతూర్ణ పురుషుడైన సిద్ధార్థుడు తన పురుషకారాన్ని ప్రదర్శించి లోకవ్యవహారమునందు తనకు పురాణవ్య పారంపరిగా వచ్చిన మహాసంస్కారాన్ని ప్రదర్శిస్తాడు. సుప్రబుద్ధుని జూతురు యశో ధరను సిద్ధార్థుడు ఇట్లానే పెండియోదాడు. అయినా అవిడతో ఆయన కాపరం చేసింది కొద్ది సంవత్సరాలు. ఆమె యందు తనకు సంతకర్షిణిగానే సిద్ధార్థుడు ధర్మగవేష వార్తం ఇల్లు విడిచి వెళ్ళిపోయాడు. ఈ వెళ్ళి పోవడమునే మహాభినిష్క్రమణ అంటారు. అప్పటికి సిద్ధార్థుని వయస్సు ముప్పయియేడే అవుతుంది.

మహాభినిష్క్రమణం అనంతరం ఆయన ? సంవత్సరాలు ఆయా రాజ్యాలలో తిరి గాడు. పరివ్రాజకుడై తిరిగాడు. అలార కాలామునివద్ద, ఉద్దక రామపుత్రునివద్ద శుర వలకానం చేశాడు. ఇతర మతములతో సిద్ధార్థునికి సంబంధం ఈ కాలంలో కలిగింది. ఆ మతములవల్ల అంధవిమతి ప్రాంతదడం అసాధ్యమని ఆయన తెలుసుకున్నాడు. అందువల్లనే ధర్మగవేష మారాన్ని శవ్యయంగా వీడ్చుకున్నాడు. దిద్దుకొని ధర్మాన్ని సాక్షాత్కరింపజేసుకొని, బుద్ధుడైనాడు.

సిద్ధార్థుడు బుద్ధుడైంది బోధిగయలో. ఆ కాలంలో ఈ ప్రాంతాన్ని ఉరువేలం అనే వాళ్ళు. విషయపిటకంలోను మాత్రపిటకం లోను ఈ ధర్మసాక్షాత్కార కథనమువుంది. మాత్రపిటకంలో శవ్యయంగా బుద్ధుడే తన యీ ధర్మసాక్షాత్కార కథనాన్ని భిక్షులకు చెప్పినట్లు వుంటుంది. విషయపిటకంలో ఆ కథయొక్క సర్వవివరాలు ఇవ్వబడి వున్నాయి. బోధికథానితితమని, అజహల కథానితితమని, మునలించకథానితితమని, రాజాయితకథానితితమని, మారకథానితిత మని, బ్రహ్మయాచకథానితితమని, ఇన్ని

భాగాలుగా వివరించబడివుంది. “దుద్ధశము, గంభీరము, దురమబోధము, పండిత వేద నీయము, అయిన ధర్మాన్ని ఆయన సాక్షాత్క రింపజేసుకున్న విధం అంతా ఇక్కడ వర్ణింపబడింది. ఈ సందర్భంలోనే బుద్ధుడు తన్నుగూర్చి ఉపాఖ్యాయం అనే ఒక పరివ్రాజ కునితో ఇట్లా చెప్పుకున్నాడు:

“అహం ఏ అరహం?”
అహం సతా అనుత్తర
వికాష్టా సమ్యా సంబుద్ధా
నీత భూతోస్మి నిబ్బుతో
ధర్మచక్రం పవత్రేతుం
గచ్ఛామి కాసికాపురం.”

ఇట్లా సిద్ధార్థుడు బుద్ధుడు, తథాగతుడు, ముగ తుడు, అనంతరతుడు అయినాడు.

2

“ధర్మచక్రం పవత్రేతుం, గచ్ఛామి కాసికాపురం.” అది. కాసికనగరం లో బుద్ధుడు ధర్మచక్రవర్తనం ఆరంభించాడు. అక్కడ తొలిధర్మబోధం ముగి వతనమృగదావంలో జరిగింది. ఇప్పుడు ఈ మృగదావాన్ని సార్వాథ్ అంటున్నారు. ఇక్కడ ఈ బుద్ధుడు ప్రథమంగా తన ధర్మాన్ని పంచవగ్గీయులనే భిక్షువులకు విప్పించాడు. వీరు బిడుగులు, అదిలో సిద్ధార్థుడు బుద్ధుడౌతాడని తెలిసి, అతనివంట ఉరువేలం వెళ్ళారు. అక్కడ సిద్ధార్థుడు అదిలో కేరిరాన్ని కోవ పెట్టుకుంటూ తనన్ను మొదలు పెట్టాడు. అది వారికి వచ్చి ఆయనకు కుక్రూష చేశారు. తర్వాత ఆ మార్గం సరియైనదికాదని సిద్ధార్థుడు వీరిని పోతానికి బయలుదేరాడు. అది ఈ పంచవగ్గీయులకి వచ్చలేదు. తపోమార్గం నుండి సిద్ధార్థుడు భ్రష్టుడౌతాడని ఈ బిడు గులు అతణ్ణి వదిలిపెట్టి వెళ్ళిపోయారు. కాకి చేతుకున్నాడు. వీరిలో కొందెమగ్గుడు ప్రముఖుడు. పాళిలో ఇతణ్ణి కొందెగ్గు అంటారు. బుద్ధుని ధర్మబోధ వినివినడం తోనే ఇతడు అర్హుడౌతాడు. వాడులు ఇతణ్ణి మహాకొందెగ్గు అన్నారు.

పంచవగ్గీయుల తర్వాత యశకుల పుత్రుడు, ఆ అనంతరం భద్రవగ్గీయులు ఈ మతంలో చేరారు. వానితో ధర్మ ప్రచారం ఒక్క బుద్ధుడేగాక అర్హులైన అతని శిష్యులుగూడా సాగిస్తూ వచ్చారు. బుద్ధుడు తిరిగి ఉరువేలం వచ్చి ఉరువేల కాళ్యేప, నదీకాళ్యేప, జటూకాళ్యేపులనే జటులను మతంలో చేర్చాడు. వాళ్ళు వట్టి కర్మకులు; సిద్ధులు. బుద్ధుడు అంతికన్నా ఎక్కువ సిద్ధులను క్రవర్షించి వారిని

జయించి, తన ధర్మం వారికి ఇచ్చాడు. వీరి ఈ బుద్ధధర్మప్రవేశంవల్ల మగధ రాజ వాని రాజగృహం అంతా ఈ ధర్మం అంటే ముముఖం అయింది. మగధరాజు శ్రేణిక వినిపినాడు ఈ ధర్మాన్ని అవలంభించాడు. తర్వాత చాలామంది శ్రీశ్రీయులు ఈ మతాన్ని పుచ్చుకున్నారు. మల్లులు, లిక్టీయులు, విద్భువులు, కోసలులు, కోశి యులు అంతా పుచ్చుకున్నారు. ఆకాలంలో మధ్యదేశం అని దేన్ని అనే వారో, ఆదేశం అంతటా ఈ ధర్మం ప్రచారం అవుతున్నది. మహారాజులేగాక మహా రాణులుగూడా బుద్ధుని మతంలో ప్రవేశించారు. ఇట్టివారిలో భేమ వాసభ, మర్రిక మొదలైన రాణులు చాలా ప్రసిద్ధులు.

3

బుద్ధుని శిష్యులలో ప్రధానులు సారి పుత్ర, మొగలానులు. ఇందులో సారి పుత్రుణ్ణి ధర్మసేనాపతి అంటారు. వీరి స్థాయి శిష్యులమే బుద్ధునికి ఇంకా చాలావుంది. అశ్వజిత్తు, మహాశక్యపుడు, మహాకాత్యాయనుడు, కప్పీనుడు, అనురుద్ధుడు, ఉపాలి, తేవకుడు, నందుడు, అనందుడు ఇట్లా చాలా మంది. వీరందరు అర్హులు. ఇంకా కోణ కొటి, కోణకుటికన్న అని, దర్శమల్లకుడు అని మరెందరు అర్హులు వున్నారు. వాడపరిభాషలో అర్హులనగా జీత స్వస్థులు.

ఇట్టి జీతస్వస్థులు స్త్రీలలోగూడా వున్నారు. వారిలో ప్రసిద్ధులు మహా ప్రజా పతి గోతమి, భేమ, ఉత్పలవర్, పాల్వచ్చర, ధమ్మదిట్ట, మద్ధరి, కుండలకేసి మొదలైన వారు. ఇందులో మద్ధరి వైడేహీపుత్రీ అవత శక్త్రుని భార్య.

4

బుద్ధుడు, బుద్ధుని శిష్యులలో కొందరు ముద్ధిసంపన్నులు. ముద్ధి అనగా యోగ సాధనలో లభించే ఆనందాద్యవస్థల వంటిది. బుద్ధుడు చివరితనంలోనే ఇట్టి ఆద్యులై ప్రకటించినట్లుగా గాథలు వున్నాయి. పుట్టివచ్చే లేచి ఏడడుగులు వెయ్యడం, చెట్టుక్రింద వడుకోపెట్టగా సాయంత్రం అయినా ఆ చెట్టు నీడ కదలక, బుద్ధుని నడిపెట్టిన గొడుగువలె నీడను వట్టడం మొదలయిన వృత్తాంతాలు బుద్ధుణ్ణి గూర్చి కథల్లో వినవస్తాయి. ఇక ఆయా శిష్యులను చేర్చుకోవడంలో, తన మతంయొక్క ప్రక స్తినీ చాలడంలో, ప్రచారం చెయ్యడంలో గూడా బుద్ధుడు ఈ ఆద్యుల ప్రక్రియలను ఉపయోగించినట్లు పిటకాల్లో వుంది. బుద్ధుని శిష్యులలో ఇట్టి ఆద్యులై ప్రద ర్శించడంలో మొగలానుడు మేటి. తక్కిన

వైశాఖ పూర్ణిమ

‘శాస్త్రి’

లోకమే పాలయేన్నల వెల్లువయ్యెనో!
ఆకాశ మానంద హంసమై యెగనెనో!
నా కమ్మునుండి నరలోక వీధులదాక
ఒకటే మహాల్లాస మొకటే కలకలమ్ము
వైశాఖ పూర్ణిమా హాసవేళలవేళ!
శ్రీ సుగత దేవ భువనోదయోత్సవవేళ!

కపిలవస్తు పురమొకండేల! నకలమ్ము
విపులాతలము హర్ష పుష్పవర్షమయమ్ము!
ఆలపాదుగుల పాలు జాలువారినవంట!
నీలాలనింగి కన్నీట దోగినదంట!

అచ్చరల నూపుర చలచ్చరణ శోభలో
ఆ రాత్రి యెంత కన్నులపండు వయ్యెనో!

అలనాటి మహిత సామ్రాజ్యాలు మిన్నండి
శిలనైన, కలనైన నిలువకే నశియించె!
సర్వజ్ఞ దేవా! ప్రశాంత మూర్తి! ప్రభూ!
సర్వమ్ము నశ్వర మశాశ్వత మున్నాపు!
కాని, నీ ప్రేమార్ద్ర గళగీత నిత్యమై!
మాననోదయ శాంతిమంత్రమైనదిం చె!

హింసాక్రకచమయ్యె నేటి మానవమేధ
మాంసరుధిరో స్మృతమయ్యె యంత్ర విజేత
కరుణావిహీనమై మరణించె మానవత
అరుణారుణమయ్యె మారణాయుధగాధ
నీ కృపాపంచళిలాహ్వన మికనైన
మూకై భువనశాంతి మురళియై మోగెన!

చేరానకార్చిచ్చు పెరటిలో దోచేన?
పారిజాత వ్రనవ పరిమళము నుంచైన
కనులుండి యక్కటా! కాన నేరరుగాని,
వీను లుండియు గూడ వినిపింపదో గాని,
అదయ దురహంకార జంఝానిలములోన
హృదయవిజ్ఞానదీపిక మెరయనేర్చునా!

ధ్యానస్త్రీమిత ధీరమానముద్రవహించి,
లోన కరుణాబ్ధి కల్లోలాలు నిండించి,
పెదవిపై చిరునగవు లుదయమై చెలరేగ
వృధినిపై గళదమ్మత మథనోత్సవముసాగ
దీనబంధూ! బుద్ధదేవ! నీమూర్తి యిక
మానవావళి కుహమాంగళ్య మగుగాక!

వారుగూడా ఈ బుద్ధి ప్రక్రియలలో నిద్ద
చున్నారే ననిపిస్తుంది.

బుద్ధిదీ, అతని అనుయాయులకి గూడా
స్వర్గాల్లో, నరకాలలో నమ్మకం వుంది.
ఒక బోధనక్రమం బుద్ధుడు అయ్యే జన్మ
ఎత్తేముందు తుదితస్వరీతిలో వుంటాడు.
అయితే ఈ స్వర్గాలలో వుండే దేవతలకు
నైదికవాక్యాయంలో దేవతలకు లేదావుంది.
కాదుల చేవతలు అనిమిషులు కాదు. వారు
అమృతులు కాదు. వారుగూడా బుద్ధుని
కాసనాన్ని ఆమోదిస్తారు. ఇదే విధముగా
నైదికుల ఊర్వలోకాలకు, శాద్దుల ఊర్వ
లోకాలకు, నైదికుల అగ్లోలోకాలకు
శాద్దుల అగ్లోలోకాలకు లేదా ఉంది.
శాద్దుల ఊర్వ లోకాలు వాలుగు విధాలుగా
వుంటాయి. (1) అరూపలోకాలు. (2)
రూపలోకాలు. (3) కామలోకాలు. (4)
కామవరారద్య లోకాలు.

దేవతల్లో పరనిమిత్త వశవ ర్తిదేవతలని,
నిమూనరతి దేవతలని, తావతంశకులని,
చాతుర్యవారాజులని వాలుగు రకాలుగా

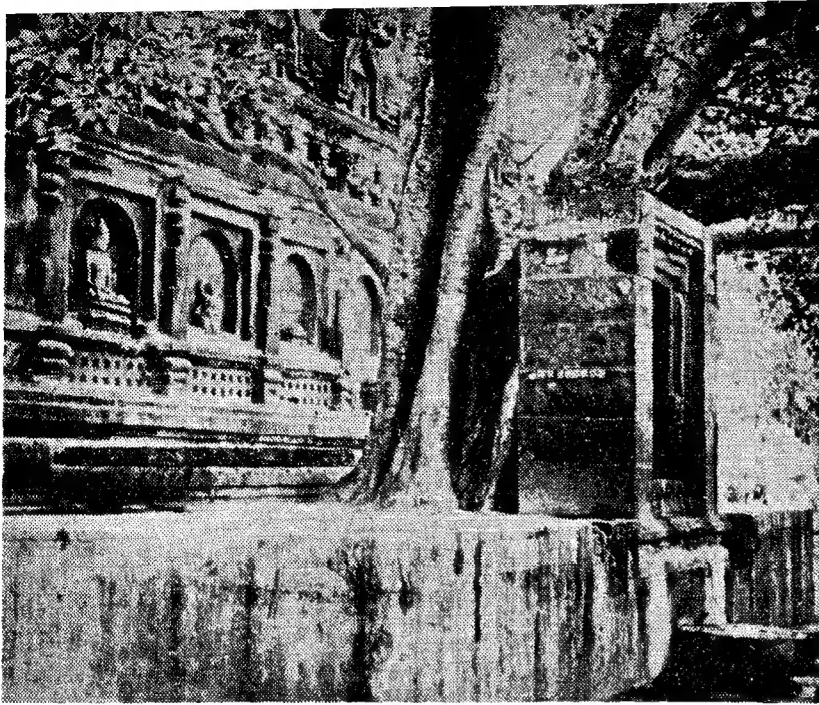
ఉన్నారు. యక్షులు, గంధర్వులువున్నారు.
అగ్లోలోకాలలో వా గాదిలో కాలు
వున్నాయి. నరకాలలో ధూతమైన నరకం
అవీచీ నగరం. బుద్ధుని విరోధి దేవదత్తుడు
ఈ నరకంపాలే అయినాడు.

శాద్దుల గాథలలో మారుడు ఒక విచిత్ర
మైన పాత్ర. ఇతడు వశప ర్తిలోకాధిపతి.
విమక్తిస్తు మతంలో సైతానువంటినాడు.
బుద్ధుణ్ణి తప్పదాడుల్లోకి లాగడానికి,
బుద్ధుని నిశ్చయాలను సబరించడానికి ప్రయ
త్నం చేస్తావుంటాడు. ఇతనికి ముగ్గురు
మాతులు. రూప, రాగ, తన్మా—వీరి పేర్లు.
బుద్ధుడు సంబుద్ధి కాబోతున్న సందర్భంలో
మారుడే గాక, అతని సైన్యమే గాక, యే
ముగ్గురూ మాడా బుద్ధుణ్ణి ధ్రువుణ్ణి
చేదామని ప్రయత్నిస్తాడు. కాని బుద్ధుడు
వీరికి లొంగడు. ఈ మారుణ్ణి
గురించిన వృత్తాంతం నూత్నపితకంలో
వుంది. మరి ఈ మారుడు, చున పురాణాల్లో
కన్పించే మారుడు ఒకటికాదు. పురా
ణాల్లో మారుడు మదనుడు; చిల్లెబాడు;

మన్మథుడు. శాద్దుల మారుడు కాదు.
శాద్దుల మారుడు పాపి. బుద్ధుడు అతని
అట్లాగే సంబోధిస్తాడు. బుద్ధుని జీవితంలో
అదీనుంచి తుదిదాకా ఈ మార్గప్రసక్తి
వుంటుంది. మహాభినిష్క్రమణ సమ
యంలో, ధర్మప్రవర్తనకాలంలో, ఆఖరికి
పరినిర్వాణసమయంలో ఈ మారుడువస్తాడు.
బుద్ధుడికి పరినిర్వాణకాలం సమీపించినట్లు
మొదట చెప్పింది ఈ మారుడే. నూత్నపిత
కంలో ఈ ఉదంతం విపులంగా వుంది.

5

బుద్ధుని ఆకార రూపాలను గురించి శాద్ద
గ్రంథాలలో విరివిగా వర్ణనలు వున్నాయి.
ఆయన 216 మాంగళ్య లక్షణాలతోను,
32 మహాపురుష లక్షణాలతోను 80, అను
వ్యంజన లక్షణాలతోనూ వుట్టాడు.
మాంగళ్యలక్షణాలలో చక్రవర్తికి వుండ
వలసిన వాల్లు మహాలక్షణాలు ఆయనయందు
వున్నాయి. చక్రము, ఆ చక్రాన్ని చుట్టి
బండిదక్రం ఆపట్లా చుట్టూ విరిసిన 2 వేల



బుద్ధుడు సంబుద్ధిపొందిన బుద్ధగయలోని మహాబోధి విహారం; ఈ వృక్షచ్ఛాయనున్న ప్రజాననంపై బుద్ధుడు సమాధినిష్ఠుడనాడు.

★ బుద్ధ చ ర్య ★

లేఖలు, వాటిమీదా మళ్ళీ ఒక వలయం, ఈ రేఖలమధ్య అల్పాల్పములైన వేలకొద్దీ చక్రాలు, ఇట్లా చక్రవర్తికి వుండవలసిన లక్షణాలు వున్నాయి. ఆయన పాదాలు బంగారపు పాదుకలాగా వుండేవి. రెండు అరికాళ్ళలోను చక్రాలు; మడమలు బంగారం ముద్దచేసి పెట్టినట్లు వున్నా, అతి మృదువులు మనిషి ఆహనుబాహువు. పురీ నాలుకతో మెరుగుపెట్టిన ప్రతిమకువలె ఆయన శరీరం అతి మృదువుగాను, సున్నగాను వుండేది. శరీరం వంగినట్లుగాక నిటారుగా వుండేది. మనిషి సింహంలాగా వుండేవాడు. నీకుగా మట్టిచెట్టుకువలె వుండేవాడు. నకు ముక్కాల్లాగా వంకలులేనివి. నక్షత్రాల్లాగా మెరిసేవి, నాలుక పొడుగు. చాచితే ముగ్గురు అందుకు నేట్లు సాగేది. కళ్ళ ఇంద్ర నీలమణుల్లాగా మెరుస్తూ వుండేవి. వాక్కు మృదువు; గంభీరం.

ఆయన సర్వాంగాలు ఒకదానికి ఒకటి తిగినట్లు వుండేవి. చేతిగోళ్ళు తక్రమపర్ణాలు. ఆయన పాదం సమంగావుండే నేలను సమంగా తాకేది. హంసలాగా, పట్టపు లేమగలాగా, సింహంలాగా, వృషభంలాగా ఆయన నడిచేవాడు. ఆమేయమైన బలం కలవాడు. ఎప్పుడూ ప్రసన్నంగా వుండేవాడు. ఆయన పెదమలు ఎటువు; చేతి

త్రేళ్ళు పొడుగు; ముదురు నవ్వు; కను బొమ్మలు తీర్చినట్లు మృదువులు; మువాసవా ధరితాలు. శరీర రోమాలు సమంగా, మృదువుగా, నీలంగా వుండేవి. శరీరం కొంతి వంతిమై కిరణాలను వెదజల్లుతున్నట్లు వుండేది.

బుద్ధుడు నడిచేప్పుడు ఎప్పుడు మడికాలు ముందు పోలేవాడు. కూర్చున్నా, నిలబడినా వడుకున్నా అంతే. నడిచేప్పుడు పెద్ద అంగలువేసి నడిచేవాడు కాదు. సమంగా నడిచేవాడు. నాతి వేగముగా, నాతి మందంగా అతని గమనం వుండేది. పిండ పాతానికి బోయినప్పుడుగూడా ఇదేవిధంగా నడిచేవాడు. అట్లా నడిచినా అది తొందరగా నడిచినట్లే వుండేది. ఆయనతో బతులుచేరి విశువులు వనకపడిపోయేవాళ్ళు. ఆయన వారి కోసం ఆగేవాడుకాదు నడిచేప్పుడు కొందరికి మోకాళ్ళు కొట్టుకుంటాయి కొందరికి మడలకులు కొట్టుకుంటాయి. బుద్ధుడికి అట్లా కొట్టుకునేవి కాదు. నడిచేప్పుడు భుజాలు ఎగురవేసేవాడు కాదు. వెనక్కు విసిరేవాడు కాదు. అట్లా అని విగపట్టేవాడు కాదు. చేతులను ఎక్కువ వ్రాసేవాడు కాదు. శరీర రోగభాగం సిమితింగా వుండేది. అధో భాగంలో మాత్రమే ఆకదలిక కన్పించేది. అటువు వుండేదికాదు. నడుస్తున్నప్పుడు

వెనక్కు చూడాలంటే రతనాత్రమే తిప్పి చూచేవాడుకాదు. మనిషి అంత అటుతిరిగే వాడు. ఆ తిరగడం పట్టపులేమగు తిరిగినట్లు వుండేది. ఎప్పుడూ వెళ్ళిచూచేవాడు కాదు. అట్లా అని అధోముఖుడయ్యా నడిచే వాడు కాదు. ఇటుఅటు చూస్తూ ఆయన ఎప్పుడు నడిచిందిలేదు. దూరంలో నేన్నే నా చూడాలంటే మామూలు నేతలలోగాక బోధి నేతలతో చూచేవాడు. ఏ ఇంట్లో గాని ఆవనంలాగే ప్రవేశిస్తున్నప్పుడు శరీరాన్ని వంచేవాడుకాదు. ఆసనంమీద కూర్చునేటప్పుడు ఊరిదీమీలేకుండా నే కూర్చునేవాడు. కూర్చున్నప్పుడు విసవ కట్టను ఆడించడం, నీళ్ళను కలకటం మొదలైన పనులు కొందరు చేస్తారు. ఆయన అటు వంటివేమీ చేసేవాడుకాదు. మరికాళ్ళ మీద కూర్చోడం, కాళ్ళు ఆడించడం, ఆయన పద్ధతికాదు.

బుద్ధునికి ఏవివయాన్ని శురించి ఎప్పుడు భయం అంటూ వుండేదికాదు. ఏదో పని పెట్టుకున్నా ముప్పైమైహుందాఅన్న ఆదుర్దా వుండేదికాదు. విచిత్రమి అన్నది ఆయనకు ఎప్పుడూ దూరంగా వుండేది. పిండపాతానికి బోయినప్పుడు భిక్షుపాత్రను మరి ఎక్కుగానుమరి, క్రిందుగాను వట్టేవాడు కాదు. నమస్కాయంలో వట్టేవాడు. దొరికిన విత్తులో నాలోవంతుమాత్రమే భుజించేవాడు. ఎవరు ఎన్ని రకాల భిక్షాంతో నే నా విత్తు పెట్టనీ అంటే, ఆ నాలోవంతే తినేవాడు. భోజనం చెయ్యడంలో గూడా నోట్లో కుక్కు కోవడం, ఆదరాభాదరా తినడం వుండేది కాదు. ఒక ముద్ద పెట్టుకొని, దాన్ని పూర్తిగా నవించి, మింగిన తిర్వాత నే ఇంకో ముద్ద పెట్టుకునేవాడు. ఒకళ్ళ తిప్పి కోసం, మెరమెచ్చులకోసం ఆయన ఎప్పుడూ విత్తును స్వీకరించింది లేదు. శరీర పుష్టికోసం, అందాన్ని పెంచుకోవడం కోసం, ఆయన విత్తును గ్రహించేవాడు కాదు. బుద్ధుడు తీర్పుకోడానికిమాత్రం భుజించేవాడు. దేహాన్ని నిల్పడం కోసం మాత్రమే ఆహారాన్ని స్వీకరించేవాడు. “ధమ్మజేశనం” చెయ్యవలసిన అవసరం లేకపోతే మానంగా వుండేవాడు.

బుద్ధునికి కష్టమైన పని అంటూ ఏమీ లేదు. ఏపనినైనా సరే ఎవరైనా చేయలేనట్లు చేసేవాడు. మంచి వీవరం ధరించాలని, ఉత్తిరా సంగం మంచించి వుండాలని ఆయనకు ఎప్పుడూ లేదు. ఆయన అతినామాన్యమైన వీవరం ధరించేవాడు. అట్లా అయినా వీని వీనాంబరాలు ధరించి వచ్చిన రాజులు, రాణులు, కులపతులు, కులపత్నులు, ఆయన ముందు వలతెలాపోతూ వుండేవాళ్ళు. ఆయన ఆందం అటవంటిది. ఉరువేలం

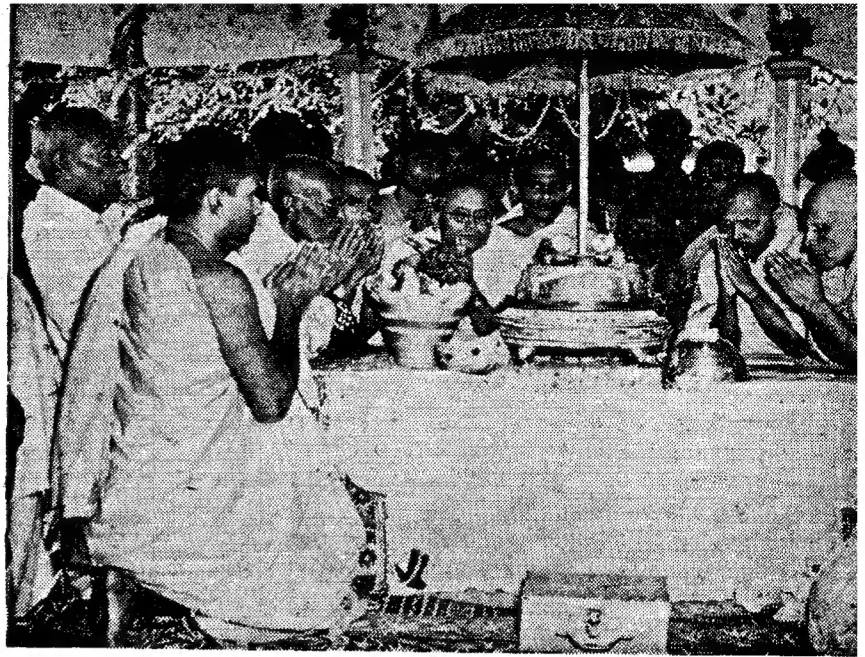
జైకముందు మహాభినిష్కృతులు అనంతరం రాజగృహానికి వచ్చి సేదార్థుణ్ణి చూచి బింబివాగుడు, తిక్కుంగల రాజపురుషులు గూడా యక్షుడో, గంధర్వుడో, నాట్యత్తులవలె సస్వరాధపతి అయిన శత్రుడో అనుకున్నారు.

6

బుద్ధుని ధర్మబోధ బహువిధాలుగా సాగేది. ఒకప్పుడు ఆయన బిక్షువులను అందిర్చి సమావేశపరచి ధర్మబోధ చేసేవాడు. ఒకసారి ఎవరి యింటికన్నా బిక్షుకు పోయినప్పుడు అక్కడ ధర్మాన్ని ఉపదేశించేవాడు. ఈ చెప్పడం సోదీనంగా ఎన్నడూ వుండేదికాదు. అనేక ఉపమానాలు, కథలు, పాద్యి బోధ చేసేవాడు. ఆయన ఇట్టి సందర్భాలలో ఉపయోగించే అలంకారాలు అతి బ్రహ్మాండంగా వుండేవి. "ఆదిత్య పరియాతం" అని వివరణపాటకంలో ఒక శ్లోకం వుంది. ఇది "గయాసినం"లో బిక్షువులను సంబోధించి చేసిన ధర్మబోధ. అంతా ఒక మహాభావకాలంకారం. "సబ్బం, భిక్షవే, ఆదిత్యం" అంటూ ఆయన దాన్ని ప్రారంభిస్తాడు. "సబ్బం ఆదిత్యం, దబ్బం విజ్ఞానం ఆదిత్యం, సోతం ఆదిత్యం, సద్దా ఆదిత్యం, సూసం ఆదిత్యం, గంధా ఆదిత్యం, జహ్వ ఆదిత్యం" అంటూ ధర్మాన్ని ఆదిత్యపరంగా వ్యాఖ్యానం చేస్తాడు. ఈ చెప్పడం మాయలు ఉపన్యాసభారతంలో చెప్పడం కాదు. సుగ్రు సుగ్రు ప్రశ్న; ప్రశ్నకు తానే ప్రత్యుత్తరం చేస్తుంది; ఇట్లా సాగుతుంది. ఈ ఆదిత్య పరియాతాన్నే మళ్ళీ ఉదాహరణగా తీసుకుంటే "సబ్బం భిక్షవే ఆదిత్య, యాపా ఆదిత్య, దబ్బం విజ్ఞానం ఆదిత్యం, దబ్బం సంఫన్నం ఆదిత్యం" అంటూ చెప్పుకుంటే "కేవల ఆదిత్యం" అని ప్రశ్నించి తానే రాగరిణిగా దోషగీనా, మోహగీనా ఆదిత్యం జాతియా జరాయ మరణేనా కేవల పరిశేవేన గుణేనా నామ సేవహి ఉపాయాసేహి ఆదిత్యం తివదామి" అని ప్రత్యుత్తరం చెబుతాడు.

ఒక్కోసందర్భంలో తన పూర్వజన్మ వృత్తాంతాలనే ధర్మవ్యాఖ్యానం చెప్పుడం కోసం ఉదాహరిస్తూ వుంటాడు. ఇట్లా త్రిపిటకాలలో బుద్ధుని జాతక కథలు చాలా బుద్ధుకు చెప్పినట్లే ఉంటుంటే తాతె వున్నాయి. తిత్తిరిజాతకం, దీర్ఘాయాజాతకం, మహాకుదస్సన జాతకం, ఇవన్నీ ఇట్లా చెప్పినవే.

ఒక్కోసమయంలో ధర్మాన్ని మాత్సర్యంగా ఒక్కొక్కలో ఇమిప్పి చెప్పడం గూడా వుంది. గాథ ఒక శ్లోకం వంటిది. ఏదన్నా ఒక మహాభావం వచ్చి



బుద్ధుని శిష్యులలో ముఖ్యులైన సారిపుత్త, మహామొగ్గలానుల పవిత్రాస్థికలకు ప్రణమిల్లుతున్న భిక్షుబృందం.

వప్పుకు దాన్ని అట్టిగాథలో పాడిగి చెప్పడం వుంది. అభిగమ్యపాటకంలో భాగమైన ధర్మపదం చాలాభాగం ఇట్లా గాథామయంగానే వుంటుంది. ఆ గాథను ఏ సందర్భంలో ఎందుకు చెప్పింది గూడా వుంటుంది.

ఒక్కొక్కప్పుడు వమత్కరంగా మాట్లాడి ఒక్కొక్కరిని ధర్మానికి అభిముఖులనుగా చేయడం వుంది. మగధలో ఒక బ్రాహ్మణుని వృత్తాంతం ఇందుకు ఉదాహరణగా ఉన్నట్లుంది. మగధలో ఆ బ్రాహ్మణుడు ఒక గ్రామంలో వ్యర్థసాయం చేసుకుంటూ జీవిస్తూ వుండేవాడు. ఒక రోజు పొలంలో అతడు పనిచేసుకుంటూ వుండగా బుద్ధుడు ఆదారికే బోయి వుండగా పలకరించి ఏమి! శ్రమ! నేను మాకు, కష్టపడి ఫలాన్ని పొందుతున్నాను. నీవు కష్టపడవు, ఏమి ఫలాన్ని పొందుతావు! అని ప్రశ్నిస్తాడు. బుద్ధుడు ధర్మాన్ని తేలికగాను, సాధన మార్గాలను వ్యర్థసాయంగాను, ఫలాన్ని నిర్వాణంగాను వరించి, తాను ఒక వ్యర్థసాయం చేస్తున్నానని బదులు చెబుతాడు. అది విని ఆ బ్రాహ్మణుడు వితమలుడు, వితరణకు అయి బుద్ధునికి, ధర్మానికి, సంఘానికి శరణు అంటాడు.

ధర్మాన్ని చెప్పేటప్పుడు, అది ఎవ్వరికాలంలో వివరణలని ఆయన సంకల్పిస్తే అది అన్ని లోకాల్లో వివరణే. ఎవరో ఒక ప్రత్యేక వ్యక్తిని ఉద్దేశించి చెబుతూ వుంటే, ఆ వ్యక్తికి తప్ప ఇంకాకరి వివరణ

పడేదికాదు బుద్ధుని "ధర్మశతవం" వింటే తిర్యక్కులు గూడా ధర్మమార్గ ప్రవిక్షిణులయ్యేవని శాకుల గ్రంథాలలో వుంది. ఆయన చెప్పడలమకున్న దాన్ని విలుగ్గా నీరంగా చెప్పేవాడుకాదు. అర్థం కాకుండా అతిక్రమం గానూ చెప్పేవాడుకాదు. సమంగా, వింటున్న వాళ్ళకు అర్థమయ్యేవిగా అర్థం చేసుకోని ధారణ చేయగల విధంగా చెప్పేవాడు.

బుద్ధుడు ఎప్పుడుగాని, ఎవరిని గాని శిష్యులగా మాట అని యెరుగకు ఎవర్నన్నా కేలు చేయవలసినప్పుడు "మోఘపురుష" అని మాత్రం అనేవాడు. దేవదత్తుడు అనే అతడు సంఘాన్ని విచ్ఛిన్నం చేసి, తిరిగి తన దగ్గరకు వచ్చినప్పుడు అతణ్ణి చూడడన్నా తేగాని, ఒక్కమాట అనలేదు.

7

ఇట్లా బుద్ధుని జీవితంగా సాగిపోయింది. ఇట్లా ఒక 40 ఏండ్లు ఆయన తపశ్శీలనలో ఈ ధర్మప్రచారంకోసం ధారపోశాడు. అనేకమంది శిష్యులను చేర్చుకొని అందిర్చి ఒక సంఘంగా ఏర్పాటుచేసి, తాను దానికి శాస్త్ర అయి ధర్మాన్ని అనుకరించాడు. బుద్ధునికి, బుద్ధుని సంఘానికి, బుద్ధుని ధర్మానికి అనేకమంది శరణుచొచ్చి ఉపాసకులు, ఉపాసకీకలు అయినారు. వీరిలో ధనవంతులు వున్నారు. బీద వాడె వున్నారు. రాజులు వున్నారు. మహారాజులు వున్నారు. ఆకాలంలో గొప్పధనవంతులుగా ఎక్కువది అకాధికంవంతుడు, భిక్షుడు మొదల



బుద్ధ చర్య

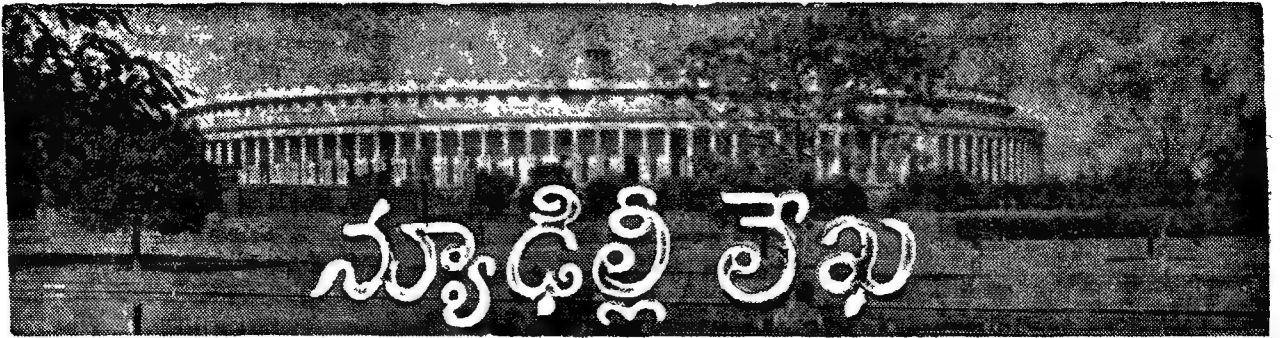


లైవవాళ్ళంతా జ్ఞాతోపాసకులుగానే జీవితం గడిపారు. అనాథపిండకుడు కట్టించి బుద్ధునికి ఇచ్చిన కేరళవనం ప్రపంచ ప్రసిద్ధివహించింది. మగపరాజా వింబిపారుడుగూడా ఒక కనాన్ని బుద్ధునికి ఇచ్చాడు. దాన్ని 'వేణువనం' అంటారు. ఇట్లా మధ్యదేశంలో సర్వప్రాంతాల్లో బుద్ధుని సంఘానికి విహారాలు, ఆవసరాలు ఏర్పడ్డాయి. విశాఖ, మలిక, నుప్రియవంటి ఉపాసకలు ఈ ధర్మ ప్రభావానికి బహువిధాల సహాయాలు చేశారు. ఇట్లా ధర్మం సర్వరాజ్యాల్లోను ప్రచారితం అవుతున్నది. కాని సంఘంలో ఘర్షణలు రాకుండాపోలేదు. ఘర్షణలు వచ్చాయి. ఒకసారి దేవదత్తుడు ఎదురుతిరిగాడు. ఇతడు బుద్ధునికి దగ్గరచుట్టంఅయినా బుద్ధుడితో పడిందికాదు. ఇతడు గోతముకాఖ అని ఒకరకం శ్రమణుడన్నాన్ని సృష్టించాడు. సారిపుత్రే, మొగ్గలానుల సహాయంతో బుద్ధుడు ఇతణ్ణి దండించగల్గాడుగాని, సంఘంలో ఘర్షణమూత్రం వదలేదు. మహాకాశ్యపుడు సంఘంలో కొన్ని పద్ధతులు తనకు వచ్చక అరణ్యావాసం వెళ్లిపోయాడు. బుద్ధుడు పెద్దవాడైనాడు. ఈ పెద్దతనంలోనే కోసలరాజు ప్రసేనజిత్తు కొడుకు విదుధభుడు పోయి కాశ్యరాజ్యాన్ని నాశనంచేసి, తానూ నాశనమై నాడు. ఇందులో కాశ్యరాజ్యమూ తనకు కావలసిందే, విదుధభుడూ కావలసినవాడే. కాని అంతా అట్లాఅయిపోయింది. భగవంతుడు అప్పుడుగూడా ధర్మప్రచారం చేసుకుంటూ ఒకచోటినుండి ఇంకోచోటికి పోతూ కాలాన్ని వెళ్ళిపోతూడు. ఈ ధర్మ సంవరణకాలంలోనే వైశాలిలో అంబపాలి ఆశ్రమనాన్ని బుద్ధునికి దానంచేసింది. వైశాలిలో వున్నప్పుడే బుద్ధుడికి మహాపరినిర్వాణకాలం సమీపించినట్లు తెలుసుంది. ఆరోజున ఆయన ఆనందుడితో సహా, పిండపాతానికి బయలుదేరి, వైశాలిలోని చాపాల చైత్యంలో విక్రాంతి తీసుకుంటామని పోతాడు. అప్పుడు మారుడు బుద్ధుడికి కన్పించి "పరినిర్వాణం దాని భనే భగవా, పరినిర్వాణం నుగతో, పరినిర్వాణకాలో దాని భనే భగవా" అంటాడు. దానికి బుద్ధుడు "అప్పేస్తుకోత్యం పాపిమహాహి, న చిరం తథాగతస్స పరినిర్వాణం భవిస్సుతి ఇతో తిర్ఛం మాసానం అచ్చయేన తథాగతో పరినిర్వాణస్సతీతి" అని సమాధానం ఇస్తాడు. ఈ తెలిసిన ఆనంతరం బుద్ధుడు భిక్షుసంఘందగ్గర నెలపు దీనుకోదానికా అన్నట్లు ప్రాణాలు విగపటి, కుసినారానికి బయలుదేరాడు. ముందు కేలవగ్రామం వెళ్లి అక్కడనుంచి పావాగ్రామానికి వెళ్ళి,

అక్కడినుంచి కుసినారం చేరుకున్నాడు. దారిలో పావాగ్రామంలో వుండుడు అనే ఉపాసకుని ఇంట్లో విత్తును స్వీకరించాడు. ఈ ఉపాసకుడు పండితాసంతో బుద్ధునికి విత్తు పెట్టాడు. బుద్ధునికి దానితో రక్తవిరేచనాలు పట్టుకున్నాయి. అంతకుముందు నుంచీ గూడా ఆయన ఆరోగ్యం బాగా వుండటంలేదు. కేలవగ్రామంలో ఉండగానే శరీరం అస్వస్థమయింది. అప్పుడు ఆనందుడు అంటాడు, "భగవంతుడా మీ ఆరోగ్యం బాగుండలేదు. మీరు బాధపడుతున్నారే. నేను మాడలేకుండా వున్నాను. సంఘానికి ముందుగతీ చూపించకుండా మీరు పరినిర్వాణం చెందరనే అనుకుంటున్నాను. ఆ అనుకోవడంవల్ల వచ్చిన నుఖం చేతనే బ్రతుకుతున్నాను." బుద్ధుడు ఇట్లా సమాధానం ఇస్తాడు: "ఆనందా! నేను దాపరికం లేకుండా, పక్షపాతం లేకుండా ధర్మాన్ని చెప్పాను. ఏమీ దావలేదు. తథాగతుడు అట్లా దాచుకు చెప్పేటటువంటివాడు కాదు. సంఘం ఎవరిమీద ఆధారపడివుంది? నామీద ఆధారపడివుందని నేను అనుకోవడం లేదు. అందువల్ల నేను చెప్పేది యేమి వుంటుంది. నేను పెద్దవాణ్ణి పోయాను. నిర్వాణాభిముఖంగా ధ్యానం మళ్ళిపోతున్నది. అందువల్ల మిమ్మల్ని మీరే దిద్దుకోవాలి. మీసంగతి మీరే చూచుకోవాలి. తథాగతుని శరీరం ఎంతకాలం నిలుస్తుంది." కేలవగ్రామానికి సమీపంలో మహావనం అని వుంది. అందులో కూటాగారాల అని బాధావసరం వుంది. బుద్ధుడు ఆనందుడితో గూడా అక్కడికెళ్లి భిక్షువుల్ని పిలిచి తాను దనిపోనున్న సంగతిని బహిరంగంగా ప్రకటించాడు. "హిస్త దాని భిక్షువే ఆమంత యామి వో, వయధమ్మా సంఖారా, అప్పు మాడేసంపాడే, నచిరం తథాగతస్స పరినిర్వాణంభవిస్సుతి, ఇతో తిర్ఛం మాసానం అచ్చయేన తథాగతో పరినిర్వాణస్సతీతి." ఈ మహావనంనుంచి బుద్ధుడు భండగ్రామానికి, అక్కడనుంచి పావాగ్రామానికి వెళ్ళాడు. ఈ పావాగ్రామంలో చుండుడికి, "కమ్మారపుత్తునికి" ఆశ్రమవనం వుంది. ఆ వనంలో ఆయన విడిదిచేశాడు. చుండుని ఇంట్లో భిక్షును స్వీకరించాడు. ఆ భోజనం పడలేదు. రక్తవిరేచనాలు పట్టుకున్నాయి. కడుపునొప్పి బయలుదేరింది. అట్లాగే ఆయన కుసినారం చేరుకున్నాడు. అక్కడ మల్లలపాలవనం చేరుకున్నాడు. ఇది హిరణ్యవతి నది ఒడ్డున ఉంది. ఆ వనంలో బోడుపాత వృక్షాలు ఉన్నాయి. వాటికి యనుక

శాలాలు అని పేరు. (సాల అంటే మడి చెట్టు) దానిక్రింద బుద్ధుడు ఆనందునిచేత పక్క వేయించుకున్నాడు. ఉత్తరం తలదిక్కుగా వేయించుకున్నాడు. కుడి పక్కగా తిరిగి పడుకున్నాడు. కాలమీదకాలు పట్టుకుపడుకున్నాడు. ఎఱుకతో పడుకున్నాడు. నిగ్రహమూర్తయై పడుకున్నాడు. ఆ పాలవృక్షాలు అప్పుడు ఆ కాలంలో పువ్వులు పూసాయి. ఆ పువ్వులు ఆయనమీద రాలాయి. తథాగతుడికి ఆ రెండుచెట్లు పూజ చేస్తున్నట్లు అదిభాసించింది. అంతరిక్షంలో వుండి దేవతలు దివ్యములైన మందారపుష్పాలతో ఆయన్ను పూజించారు. చందనమార్గాలతో పూజించారు. తథాగతుని పూజకోసం దేవతలు అంతరిక్షంలో దివ్యసంగీతాలను పాడారు. తథాగతుడు భిక్షువులను పిలిచాడు. వారికి తన చివరిమాటలు చెప్పారు. "హద్దులు తమ జీవితంలో నాలుగు క్షేత్రాలను నేవించాలి. 1. తథాగతుడు వుట్టిన చోటు. 2. తథాగతుడు సంబుడిఅయినచోటు. 3. తథాగతుడు ధర్మసామ్రాజ్యాన్ని స్థాపించినచోటు. 4. తథాగతుడు నిర్వాణం చెందినచోటు. ఈ నాలుగు మహాతీర్థాలు ఇవి: 1. లుంబినీవనం 2. బుద్ధగయ. 3. ఋషిపతనమృగదావం. 4. కుసినారం." తథాగతుడు ప్రాణోత్క్రమణానికి పూర్వం భిక్షువులను పిలిచి యీ మాటలు చెప్పాడు: "వయధమ్మాసంఖారా, అప్పుమాడేనమ్మనేథాతి" ఇవి ఆయన చివరిమాటలు. ఆ తర్వాత ప్రాణంపోయింది. "సీలం సమాధిపణ్ణావ నిముత్తచ అనుత్తరా అనుబుద్ధా ఇమే ధమ్మా గోతమేన యసిస్సినా" ఇతి బుద్ధో అభిజ్ఞాయ ధమ్మం అజ్ఞానీభిక్షునం దుష్ట స్సంకికతో సతా చక్షుమా పరినిమ్మతో." ★

శ్రీమదాంధ్ర మహాభారతము ఉద్యోగపర్వము వెలి రూ. 1-0-0 ఆంధ్రగ్రంథమాల, మదరాసు-1



మృగశిల్పి వేఖ

ఐదవ పంచవర్ష ప్రణాళిక మళ్ళీ వార్తా పత్రికలలో ప్రాముఖ్యం వహించింది. ఇది తిరునా తగదా, సాధించగలమా లేదా అనే ప్రశ్నలకంటే, చేసే పానింగు నిర్ణయంగా చేద్దామనే శ్రద్ధకంటే, శేవలం ఎన్నికలలో విజయాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకుని ఈ తీరు అంతా నడిపిస్తున్నట్లు కనబడుతోంది. ఇంత కొద్దిమందిచేత, ఇంత ఎక్కువనుంది యిదివరకన్నదూ ముక్తాయించబడలేదు.

ప్రణాళికను అమలుచేయడం అనేది అందు కవసరమైన ధన సాధన సంపత్తి దొరకడమిదా ఆధారపడి ఉంటుంది. ప్రణాళికకు ప్రభుత్వరంగంలో రూ. 4,800 కోట్లు అయిదేళ్ళ మినాడ వ్యయం అవుతుంది. ఈ ధనాన్ని ఈ క్రింది విధంగా సేకరించాలని ఆలోచన:

1. ప్రస్తుతాదాయాలలో మిగులు	800.
(ఎ) 1955-56 సం॥పు } 8వ మూల్య కట్ట ప్రకారం }	850.
(బి) అదనపు పన్నులు	450.
2. ప్రజలనుండి ఋణాలు	1200
(ఎ) మార్కెట్ ఋణాలు	700
(బి) స్టాల్ సేవింగ్స్	500
3. ఇతర బడ్జెట్ ఆధారాలు	400
(ఎ) రైల్వే నుండి	150
(బి) ప్రావిడెంటు ఫండు నుండి	250.
4. విదేశాల సహాయం	800
5. లోటుపడ్డరి బడ్జెట్	1200
6. ధర్మిచేయని లోటు	400

పై పట్టికను జాగ్రత్తగా చూస్తే ప్రణాళిక నిర్వహణకు ప్రభుత్వపు శ్రేణిలో రూ. 850 కోట్లు మాత్రమే ఉన్నాయనీ, ఈ 850 కోట్లు ఆధారంగా రూ. 4800 కోట్ల వ్యయాన్ని ప్రభుత్వం తలపెట్టిందని తెలుస్తుంది. అదనపు పన్నులు సేకరించడంగాని, ప్రజలపట్ల ఋణాలు చేయడంగాని, లోటు పడ్డరి బడ్జెట్ గాని, ఇది అన్నీ చేకంటే ఒక విధమైన వాతావరణం ఉంటేగాని సాధ్యపడవు. అదనపు పన్నులకు సంబంధించినంత

వరకూ, రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రిలతో కూడిన జాతీయాభివృద్ధిమండలి తాము ఎంతెంత ధనం పన్నులరూపంలో వసూలుచేయవలసి ఉంటుందో తేల్చుమని ఒత్తిడిచేస్తున్నాడు. ప్రణాళిక రచనా సంఘంగాని, ఆర్థికశాఖగాని ఈ అదనపుపన్నుల విషయంలో వివిధ రాష్ట్రాల కోటాలను ఇంతవరకూ తేల్చిచెప్పలేదు. కొందరు ముఖ్యమంత్రులు తాము సేకరించగలిగిన జేమీ లేదని చెప్పేవారు. వసూలు చేయగలిగినంత వసూలుచేయడం, ఆ తర్వాత అన్ని రాష్ట్రాలలో వసూలైన అదనపుపన్నుల ధనమంతా కలిపి ఒకవిధంగా చేపిచి రాష్ట్రాలకంత అవసరమైన ఆరాష్ట్రాలని కంత ధనం కేటాయించడం ముందిదని వీరు నూచించారు.

శ్రీ కృష్ణ (ఆంధ్రపత్రిక ప్రచురించి)

మరికొందరు ముఖ్యమంత్రులేమన్నారంటే, ఎన్నికలు రాబోతున్నాయి గనుక, ఇప్పుడు అదనపు పన్నులు విధించడం మంచిది కాదన్నారు. మొదటి పంచవర్ష ప్రణాళిక నిర్వహణపై ప్రణాళికాసంఘ నితీదికను చూస్తే, రాష్ట్రాలు తాము అదనంగా సేకరించవలసిన ధనాన్ని సేకరించనేలేక పోయాయని విశదమవుతున్నది.

ఇదంతా ఇలాఉంచి, ప్రభుత్వపు వివిధ శాఖలు కోరిక మొత్తాల ప్రస్తావన ఎవరూ లేవడం లేదు. ద్వితీయ ప్రణాళిక నిర్వహణకు ఇంకా రూ. 400 కోట్లు కావలసి వస్తాయని ఆర్థిక మంత్రి శ్రీ జేకే ముఖే బహిరంగంగా ప్రకటించారు. రక్షణశాఖ అభివృద్ధికి మరో రూ. 400 కోట్లు కావలసి వస్తాయన్న సంగతి చెప్పి ఆయిపోయింది. అంటే 1955-56 సం॥పు పన్నుల వసూళ్ళ వలన వస్తుం వ ముఖ్య రూ. 850 కోట్ల మిగులు రాకపోగా రూ. 80 కోట్లు లోటు ఏర్పడుతోందన్నమాట. ఇక మాలానా అమోకలాం అవాక్ గాకి అభ్యర్థనలో

ఉన్న రెండు శాఖలూ చేకానికీ మరోనూర కోట్ల రూ. ల వ్యయం అంటగట్టిన సంగతి కూడా రహస్యమేమీ కాదు. రాజ్యాంగ నిర్ణయంగా ప్రభుత్వం ఉపాధ్యాయుల శతేలకు సబ్సిడీగా ఇవ్వవలసిన రూ. 18 కోట్లు నూక గనుల అశ్వేషణకు అయ్యే రూ. 3 కోట్లు, అస్సాం నూక కంపెనీలో ప్రభుత్వపు వాటా రూ. 50 కోట్లు అవుతాయి.

వ్యవసాయోత్పత్తిని అధికం చేయాలి కార్మకమానికీ మరో నూరుకోట్లు అదనపు ఖర్చు చేసుకుంటుంది.

భారీ పరిశ్రమలకు మరూ రూ. 55 కోట్లు కావాలని వ్యాపార, పశువుల శాఖామంత్రి శ్రీ టి. టి. కృష్ణ చారి కోరిక. రైల్వే శాఖ కావాలని కోరి మొత్తం మంజూరు కానేలేదు. మద నిషేధం అమలుచేసే ప్రాంతం క్రమంగా పెరుగుతున్నది. 'పంచకల' సిద్ధాంతంలో మద్య నిషేధాన్ని కూడా భారత ప్రధా క్రమంగా చేర్చేస్తున్నాడు. దీనివల్ల రూ. 20 కోట్లు నష్టం రాకతప్పదు. ప్రతి ఇంటి అంబర్ చర్చా ఇచ్చే పద్ధతి (శ్రీ విశ్వేశ భావ చిహ్నసదాన్ని బట్టి) వల్ల మరో రూ. 200 కోట్లు వ్యయం!

ఇదన్నీ ప్రణాళిక రెక్కల్లోకి రాలేదని ఏటేటా ఆర్థిక పరిస్థితిని నిలువకట్టే పద్ధతి ఆశ్రయించుకుని ప్రణాళిక రాయడం చేస్తుంది. అయితే భారత జేకానికీ ఏటేటా వాలో పటిక ప్రాణి పంచవర్ష ప్రణాళి అని పేరుపెట్టినట్లుంది. ప్రతి ఆర్థిక వత్సరారంభంలోనూ లభ్యమయ్యే ఆయా లాభముబట్టి ఈ ప్రణాళిక సవరణ సవరణకపోవడం ఆధారపడి ఉంటుందా మాట. ప్రణాళిక నిర్వహణ ఏటేటా లభ్యమయ్యే ఆదాయాన్ని బట్టి ఉంటుంది; కా ఉద్యోగాలు మాత్రం అయిదేళ్ళకీ ఒకసారి నిర్ణయించబడతాయి! "ఓ భారత మహాన లారా! మీరు వచ్చే ఎన్నికలలో కాంగ్రెసుకు ఓట్లు చేస్తే లక్షలాది ఉద్యోగాలు మీకు ఇప్పించగలము" ఇలా నునకా

(50-వ పేజీ చూడండి)

పుష్పంజలి

భార్య పిల్లలు కనిపించారు. వారంతా ఆతని పైకి చూస్తున్నారు. కాని వారవరికి ఆతని సంకల్పం తెలియదు. అహాయికంగా తన కోసం ఎదురుచూచే వారందరినీ చూడగానే తోటమూలి తిరిగి కళ్ళనీళ్ళ పర్యంతం అయింది. అయినా ఆతడేమీ చెప్పక పోయాడు. గుండె రాయిచేసుకొని బొండుమల్లె పూల పూలజుట్టతో తొందరతొందరగా గౌరవపాత్రుని పాదస్పర్శికి వెళ్ళిపోయాడు.

సమగ్రంబుద్ధ గౌరవ బుద్ధజేవుడు రాజగృహనగర సింహద్వారం దాటి పట్టణంలో ప్రవేశించినాడన్న వార్త చెవుల బడగానే పొతులందరు కిందోపకండలుగా పుర సింహద్వారంవైపు సాగిపోయారు. కారీపుత్ర మాధవ్యాయనులు, ఇంకా ఇతర చిత్తుకులు నెమ్మది నెమ్మదిగా అడుగులు వేసుకుంటూ నిశ్శబ్దంగా బుద్ధజేవుని వెనుకంటానే వెళ్ళిపోయారు.

రాజగృహపుర ప్రాసాదాలలోను, రాజ భిక్షులలోను, సామాన్య రథ్యులలోను ఎక్కడెక్కడా చూచినా ఇంకా వేసినారాలని జనసందోహాలే! పొయలనేకులు, పిల్లలతోను, పాపలతోను తరలివచ్చి, బుద్ధజేవుని సందర్శనం కోసం బాటలపక్కనే పడిగాపులు పడి నిలుచున్నారు. వారంతా తమతమ దైవం దిన సాంసారిక దుఃఖాలన్నీ విస్మరించి, ఆ దివ్యమూర్తి సందర్శనంకోసం అనుక్షణం తపాతపాలాడిపోతున్నారు.

అవ్వదెప్పజే అరుదోదయం అయింది. నగరంలోని సంపన్న గృహస్థులు అనేకులు తథాగతుడు సాగినచో చూడాలలో ముత్యాల రంగవల్లులు దిద్ది తీర్చి, భక్తి విశ్రమముఖాలతో అనుక్షణము బుద్ధభగవానుని రాక కోసం ఎదురులేస్తులు చూస్తున్నారు.

అరుదోదయకొంతులు ప్రసరించిన ముత్యాల రంగవల్లులన్నీ పద్మరూప రంగవల్లులవలె మెరిసిపోతూ బుద్ధమూర్తి పాదపద్మాలకు హారతులై కిందకోసం ఎదురు చూస్తున్నట్లుగా స్ఫురించాయి.

గౌరవబుద్ధజేవుడొక అరగడియకొం లోనే వింబిసార చక్రవర్తి పుష్పద్వారం వైపు విచ్చేయగలడనీ ఇక ఆ అస్థ్యం చేత తన సంకల్పసమయం మించిపోగలడనీ ఆ ఉద్వేగవనం తోటమూలి హృదయంలో ఒక ఆపూర్వమైన ఆరాటం చెలరేగింది. అంతవరకు ఆతనిలో ఆ సంకల్పమే ఉదయించలేదు. నగరంలో నిన్ను పెద్దలంతా మహాత్మాచందో జయజయధ్వానాలు చేస్తూ ఒళ్ళరిగని ఆవేశంతో గౌరవపాత్రుని అడుగుజాడలో పడి నడిచివస్తున్నారు. వారిని చూచే సరికి తోటమూలిక కౌలు నిలవలేదు.

వింబిసార చక్రవర్తికోసం కోసిన బొండు మల్లె పూవులన్నీ ఒక పెద్ద పూలజుట్టలో విరిసి ఆసజ్జ చేతి ధరించి అలాగే నిలిచివున్నాయి.

నిలుచుండి పోయాడు.

తోటమూలి ప్రతి దినము వింబిసార చక్రవర్తి కనిమిది కుంచాల బొండు మల్లెపూలు సమర్పిస్తూంటాడు. చక్రవర్తి దానికి ప్రతి ఫలంగా ఆతనికి ఎనిమిది సువర్ణదీపాలూ భృతి ఏర్పాటుచేయించాడు. ఆ భృతితో తోటమూలి, ఆతని భార్య, గంపెతు పిల్లలు ఏ లోటులేకుండా సుఖంగా కాలక్షేపం చేసుకుంటున్నారు.

తోటమూలి కానాటి పూవులన్నీ బుద్ధజేవుని కర్పించడమేనని ఆ కుటుంబంలోనే ఒక సంకల్పం కలిగింది. కాని చక్రవర్తి చంద కాసమయ! ఆయనకు సకాలంలో పుష్ప లర్పించకపోతే శిరశ్చేదనమో, నగరనిర్వాసనమో జరిగిపోతుంది. అందులో ఏమీ అనుమానం లేదు!

~~~~~

వి. గణ పతి శాస్త్రి

~~~~~

అదంతా తలుచుకోనేసరికి తోటమూలికి దీనముఖాలతో నిలసిందే భార్య, గంపెతు పిల్లలు ప్రత్యక్షమైనారు. ఆపై తోటమూలి రంగురంగుల పూవులన్నీ పసిపాపలా కలకలలాడుతూ ఆతని కళ్ళకెదురుగా ప్రత్యక్షమైనాయి. ఆవేళ కోసిన మల్లెపూలన్నీ బుద్ధజేవుని కర్పించడమే జరిగితే అటుపిమ్మట తోటమూలి బ్రతుకంతా ఒక మహాశృకాస వాటికగా మారిపోతుంది. అది తలుచుకోగానే ఆతని కన్నులనుండి కన్నీరు యన్నీరుగా ప్రవహించింది.

అంతలోనే ఆ పుష్పద్వారవన సమీపంలో శరవరంవరగా జయజయధ్వానాలు వినిపించాయి. పొయల కోలాహలం ఒక మహా పొగర కల్లోలంలా ప్రతిధ్వనించింది. ఇక ఆ అస్థ్యం చేతనే తరుణం కాస్తా దాటి పోతుంది. వెంటనే తోటమూలి పూలజుట్టతో బుద్ధజేవుని పాదాలకభిముఖంగా నడిచి పోయాడు. తిరిగి ఒకసారి వెనుదిరిగి చూచాడు.

మారదూరంగా వుండే రం లో ఆతనికి

2

దాస్యలింశస్యహేతువలన జాలతో బాలభానునివలె చేదీప్యమానముగా వేరిగి పోయే బుద్ధజేవుని సమీపించేసరికి తోటమూలి శరీరం అంతా ఒక్కసారిగా పులకరించింది. అతడొక్కసారిగా బుద్ధజేవుని ఆడుగులకు సాగివడచి, లేచి నిలుచుని తిరిగి సవిషయంగా నమస్కరించాడు. ఒక దోసిలి పువ్వులు గౌరవపాత్రుని శిరస్సుపై వర్షించాడు. మరి ఒక రెండు దోసిళ్ళ బొండుమల్లెలతో ఆ జేవుని పాదాలపై అభిషేకించాడు. ఇంకొ రెండు దోసిళ్ళ పూలు తథాగతుడు సాగిపోయే బాటమీద వెదజల్లాడు. ఇంకొ రెండుదోసిళ్ళ మల్లె లాయన ఋజులవై వికశిస్తూవు. మరిఒక దోసిలి మల్లెపూలు జేతుకి పుష్పంజరిగా నమర్పించాడు. నిర్విప్రదృష్టితో ప్రకాంతంగా సాగిపోయే తథాగతుడెంతో ఆస్వాదంతో తోటమూలి పూలన్నీ అందుకొని తోడనే ఆతనిపై చిరువత్సలు చిలకరించాడు. ఆ విధంగా ఎనిమిది దోసిళ్ళ మల్లెలతో తథాగతజేవునికి స్వయంగా పూజ లర్పించే మహాభాగ్యం కలిగింది గదా అని తోటమూలి హృదయంలో ఎంతైనా ఉప్పొంగిపోయాడు. ఆతని కనుగొలుకులనుండి అనందబాష్పాలిరిరళధారగా ప్రవహించాయి.

తథాగతుడు కొంచెం మున్నుండుకు సాగి పోగానే తోటమూలి మళ్ళీ ఇంటిముఖం వట్టాడు.

ఇంటి గుమ్మంముందు నిలిచి తోటమూలి చేసిన ఘనకార్యం అంతా కనిపెట్టి చూస్తున్న ఆతని భార్య భర్త గుమ్మంలో అడుగు పెట్టగానే అహంతంగా ఆతనిమీద నిరుచుకు పడింది.

“ఎంత పని చేశావీదే! చక్రవర్తి ఇక నీ ప్రాణాలు దక్కనిస్తారా? ఎవరో మహారాజులు జరిపించవలసిన పూజలు, పునస్కారాలు మనకొందుకయ్యా! ఇంక మల్లెతీగలలో ఒక్క మొగ్గయినా మిగలలేదు కదా?

ప్రాచీన గాథాలహరి

మరి మనగలే కావాలి" అని వలవలా వాపోయింది. అంతలోనే చక్రవర్తి తన చారకు దక్కడికి వచ్చి చక్రవర్తికి సమీపించే మల్లెపూలంకా వారేజీమని గర్వించి అడిగాడు.

ఆ ప్రశ్నతో తోటదారి భార్య చాలా భయపడింది. తన సంతానం అందరినీ వెంట ధ్వనులన్నీ పెట్టుకొని వెంటనే చక్రవర్తి పోయింది.

మొట్టమొదటగా ఆమెకు చక్రవర్తి దర్శనం లభించలేదు. పరిచారకులెవరు ఆమెను లోపలికి పోనీయలేదు. కాని ఆమె వలవలా ఏడుస్తూ అక్కడే కూర్చుండి పోయింది. పిల్లలంతా ఆమె పరిస్థితి చూచి, వెంటనే పడిపోయి అజీపనిగా గోలపెట్టడం మొదలుపెట్టారు. కొంతసేపటి కా తోడన సన్నిధికి వెళ్లి చక్రవర్తి కయినాగారండాకా వెళ్లిపోయాడు. ఆయన || ఆమెకు దర్శన మివ్వక తప్పలేదు.

చక్రవర్తి దర్శనం తొరకగానే తోట దారి భార్య తన విషయం అంతా ఆయన కివినగా తెలియజేసింది. "మహాప్రభూ! నా భర్త వట్టి అమానుషుడు! చాదస్తాడు. తన పూలమొక్కలు, పూలు తప్ప మరి వేరే ప్రపంచం ఏమీ ఎరగడు! జనం అంతా కేకలు వేసుకుంటూ || సన్యాసిమహారాజు వెంటబడేసరికి మీకోసం కొనిన పూవులన్నీ తీసుకుపోయి ఆయన పాదాలమీద గుమ్మరించాడు. చక్రవర్తి కిందవలసిన పువ్వులు సన్యాసికిస్తే మన ప్రాణాలెగిరిపోతాయనీ, ఆ పువ్వులలా పారబోయ్యకదనీ నేను కేకలు పెడుతూనే ఉన్నాను! అయితే ఆ వెరి బాగులవాడు నా మాటలు విని పిండుకుంటేనా? ఆ కొనిన పువ్వులు కొనిన ఆ సన్యాసిమహారాజు పాదాలమీద దిమ్మరించినప్పుడు, నేనేం చెయ్యక బాబూ!"

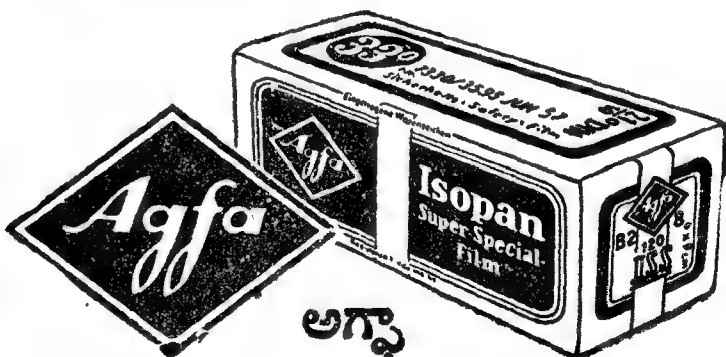
చక్రవర్తి గాథ విన్నసరికి కొంచెం వ్యవస్థపడింది! అయినా వినిపించిన దానిపై వ్యక్తం కానీయలేదు. కొంచెం దుస్థితి పొందాడూ ఆమెతో ఇలాగన్నాడు:

"అలా! తోట దారి కంతటి పొగరా? చక్రవర్తి కిందవలసిన పువ్వులు సన్యాసి పాదాలమీద గుమ్మరిస్తాడా? వాడిసంగతి నేను కనుక్కుంటానులే! సరే నీకు, నీ పిల్లలకు భయమేమీ లేదులే! ఇంటికి వెళ్లిపో!"

ఆ మాటలు విన్నసరికి ఆమెకు కొంత ఊరట కలిగింది గాని తన భర్త శ్రోత కిడు మూకనున్నదని భయపడింది. తిరిగి చక్రవర్తి కదులుగా మోకరిలి "నాభర్త ఏమీ ఎరగని వట్టి వెరిబాగులవాడు బాబూ! ప్రభువునా వారెలాగైనా కటాక్షించి రక్షించాలి!" అని విన్నవించి తొందరతొందరగా ఇంటికి వెళ్లి పోయింది. చక్రవర్తి సన్నిధికి వెళ్లి ప్రాణ

* ఉత్తమమైన ఫోటోగ్రాఫీకి కచ్చితమైన సాధనాలు

అన్నిరకములైన ఫిల్ములతోను పరిశోధనలు తెరిచిన తరువాత, ప్రతి ఫోటోగ్రాఫరుకి, తమ జీవితములో, అగ్నా ఫిల్ముయొక్క అనుగుణ్యముగా ఉత్తమమైన స్వభావముపై రృదవిశ్వాసమును పొంద గలిగే వచయమువచ్చినది. ప్రతికూల కాలి వర్షితులలో యాతం, మున్నవమైన చిత్రములను తప్పక చేకూర్చ గలిగే అత్యధిక గ్రాహణ శక్తిగలిగిన అగ్నా ఇసోపెన్ ఐయన్యన్ ఫిల్మ్ యానాడు ప్రపంచమంతట పేరుపొందినది. దీనికింత అధిక వేగమున్నప్పటికి, అత్యర్థకరమైన యెక్స్పోజరుకూడా దీనికి పుండుటవలన, యెక్స్పోజరు కొంచెము యెక్కువ, తక్కువ అయినప్పటికి ఫలితములో మాత్రము తేడావుండదు. దానియొక్క గ్రేయిన్ మామూలుగా అందముగా పుండును. మైదానములు, అటలు మొదలుకొని, యింటిలోవరిచిత్తరువులు, వైట్ షార్ట్స్ వరకుగల అవేకరకములైన పోటోలు తీయుటకు యిది ఉపయోగమైన ఫిల్మ్.

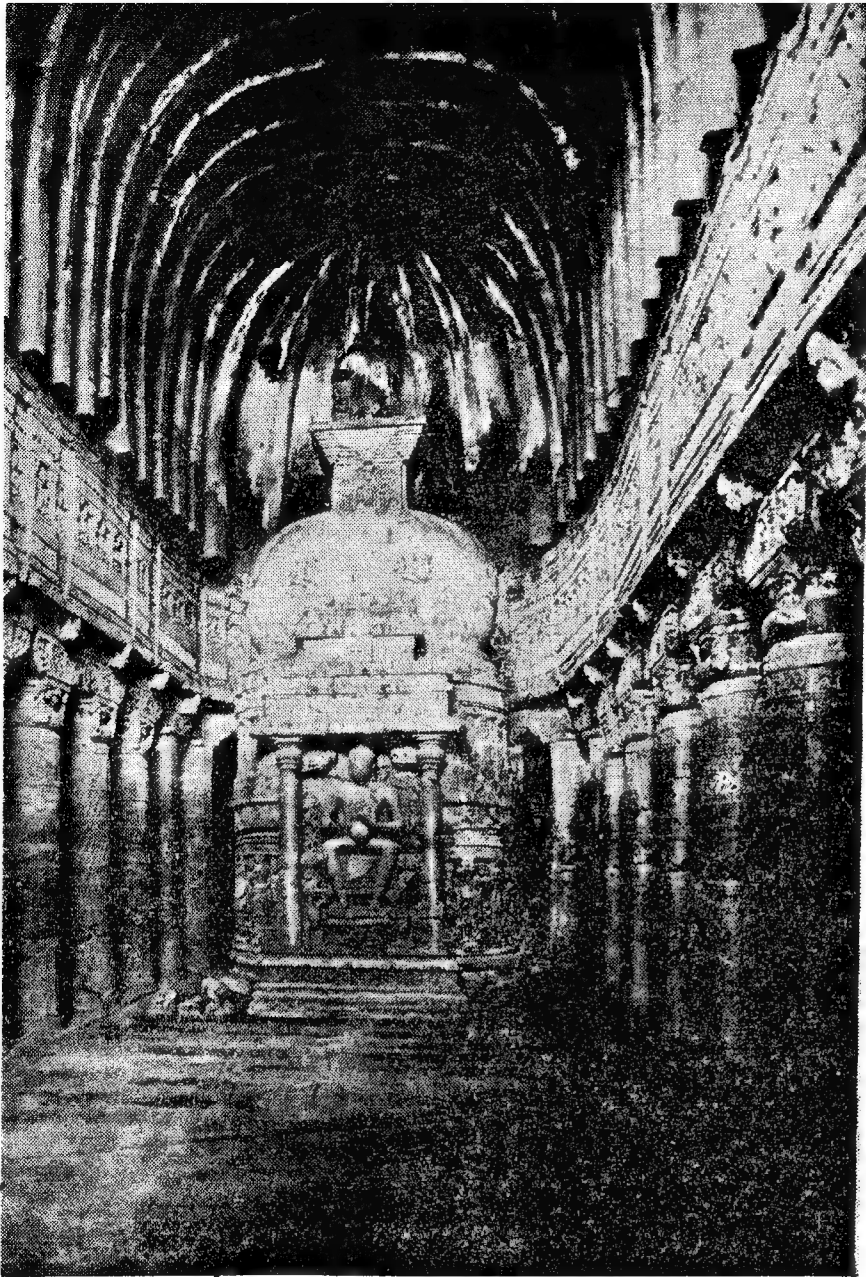


అగ్నా ఇసోపెన్ ఐయన్యన్ ఫిల్మ్

చారిత్రకముతో పోర్ డిస్టిబ్యూటర్లు: అగ్నా ఇండియాప్రైవేట్ లిమిటెడ్)

బొంబే • న్యూ ఢిల్లీ • కలకత్తా • మద్రాస్

Agfa & Co. Ltd.



తైదరాబాదు రాష్ట్రంలోని అజంతాగుహలు శిల్ప, చిత్రలేఖనకళలకు ప్రపంచ ప్రసిద్ధిగాంచివ. ఇది ఒక గుహ అంతర్యాగ దృశ్యం.

★ వుష్పాంజలి ★

భిక్షు పెట్టవలసిందని బ్రతికూలుకొమ్మని తోటమూలితో చెప్పింది. తోటమూలి చక్ర విరికి, ఆమెకు మధ్యన వడిచిన సంభాషణ అంతా విన్నాడు. ఇక చక్రకర్త సన్నిధికి వెళ్ళిపంపల్ల లాభం లేదని నిశ్చయించు కొన్నాడు. కైత్యం గా ఇలా

గన్నాడు. "నేనన్నిటికీ తెలిస్తే ఆమెకు రాజుకు పాదపూజ చేసుకున్నాను. నా పూజలందుకుని ఆమెనుభావు చెంతో ఆనందించాడు! ప్రజలంతా బాగుబాగుగా మారింది తలబాచాడు! నాకదే పదివేల! ఇక ఈ పాదుబ్రహ్మ కృపిహితే నాకేమి?"

అని నిర్లక్ష్యంగా ఆడుగులు వేసుకుంటూ అక్కడినుంచి వెలిపోయాడు "అయ్యో! నావిభ్రాసిముగడా! నిజంగానే నీకు మతి పోయిందయ్యా!" అని అతినిభార్య ఆడే పనిగా వాపోయింది.

3

ఆనాటి సాయంకాలం వింబినారచక్రకర్త రాజభవనానికి విచ్చేసికొని అతిథ్యం స్వీకరించవలసిందని సవినయంగా బుద్ధదేవుని విన్నవించాడు. కాని కనుజామూర్తి గౌతము బుద్ధుడు దాని కంగీకరించలేదు! రాజభవనంలో పౌరులెవరికీ తన దర్శనం లభించదని అంగువలన వారందరికీ అందుబాటులో ఉండేవిశాలప్రదేశంలో అతిథ్యసన్మాహాలు చేయించవలసిందని జేశించాడు. వింబినారచక్రకర్త ఆ ఆశేకం శిరసావహించాడు. తథాగతుడు భిక్షుభిక్షుకీగదాలతో కలిసి రాజగృహ వగర పుష్పద్వాప న నానికీ విచ్చేరాడు. ఆనాడు రాజగృహ పౌరులందరూ కోకొల్లలుగా ఆ పుష్పద్వాపవనంలో గుమిగూడారు. పుష్పద్వాపవనంలో చల్లగాలికి కదలాడే పూల చెట్లన్నీ ఆపారకాయగిరినిధియైన గౌతముదేవునిపై పూల వానల జలులు కురిపించాయి! ఉద్వాపవనంలో నెమళ్లన్నీ పురివిప్పి నృత్యం చేశాయి. ఆనాడు పౌరులందరూ చేతులు జోడించి సమృద్ధిగా బుద్ధ భక్త్యసేహునికి జేతేలర్పించి ధన్యులైనారు. ఉద్వాపవనం అంతా ఆనంద వెలుగులో ఆస్పతే శోభిస్తూ చిగిరినట్లుగా మెరిసిపోయింది!

కాని తోటమూలిభార్యకూత్రం ఒక చెట్టుకింద కూలబడి బుద్ధదేవుని పాదాలు ముసపారా సంస్కరించుకొని తనలో తానే గొలుసుకొంటున్నది. తన భర్త ఏమీయరగని వట్టి వెలిబాగుల వాడనీ అతనికి విధింపబోయే దారుణ మరణశిక్ష తప్పించవలసిందని పరిపరినిధాలుగా బుద్ధభగవానుని ప్రార్థించింది. ఆపస్తవప్రశ్నకు నిశ్చలంగా జనసందోహంవైపు తిలకిస్తున్న బుద్ధదేవుని కృపావిశాలశీతాలవైపు చూచింది. ఆమెకు తనపై తేలికిస్తున్నట్లుగా స్పూరించాయి. ఆమె తన సంతానానికి రాబోయే కైన్యస్థితి తెలుసుకొని తిరిగి కన్నీడు పెట్టుకొన్నది. కృపామూర్తి తన ప్రార్థన వివరబోధని అనుకొని కొంచెం కైన్యం పొందింది. ఆయనకు తమకంటేవారి కోరికలు తెలియకపోతాయా! అని కొంచెం ఊరట చెందింది.

వింబినారచక్రకర్త బుద్ధదేవునికి, భిక్షుభిక్షుకీగదాలకు చేసిన పాదపూజ ముగిసిపోగానే పౌరులందరూ తిరిగి తమతమ గృహాలకు (53-వ పేజీ చూడండి)

బౌద్ధ తత్వ సిద్ధాంతాలు

బౌద్ధ మత స్థాపకుడైన గౌతమ బుద్ధుడు ప్రధానంగా ధర్మోపశేషకుడేగాని, తత్వశాస్త్రవేత్త కాదు. ఈ లోకములో మానవుని బాధల సంరంభకేయదానికే మార్గం చూపించాడేగాని పరలోకాన్ని గూర్చి, పరతత్త్వాన్ని గూర్చి విచారణ చెయ్యలేదు. అందుచేత ఆయన్ని ఆధునిక పరిభాషప్రకారం తత్త్వశాస్త్రవేత్త అనడానికి వీలులేదు.

అయినప్పటికీ బౌద్ధమతం భారతదేశంలో కర్తవ్య శుశూరుల చెయ్యి సంపత్కరాలలో మిగతా అన్ని మతాలకులాగానే బౌద్ధ మతానికూడా పరతత్త్వ విచారణ అవసరమయింది. ఆ మతంబట్టిగా అనంతమైన తత్త్వశాస్త్రం, అనేక విశ్వాసాలు పెరిగాయి. ఈ తత్త్వశాస్త్రం, విశ్వాసాలు బౌద్ధం విస్తరించిన ఒక్కొక్కదేశంలో ఒక్కొక్కరికిగా రూపు దాల్చాయి. ఆ మతస్థులు అనేక కాళోపకాళులుగా చీలిపోయారు. ఈ చారిత్రకపరిణామం ఎంత చిత్తంగా జరిగిందంటే 2500 ఏళ్ళ క్రిందట బుద్ధుడు పుట్టినదిగా నిర్వాణమార్గానికి, ఈ నాడు ఆసియా దేశాలలో అనుసరింపబడే మార్గానికి, విశ్వాసాలకీ చాలవరకు పోలిక ఉన్నవివధు. గౌతమ బుద్ధుడే చారిత్రక పురుషుణ్ణి కూడా ఆచూకించివేసేటంత దిట్టంగా మత విశ్వాసాలు పెరిగిపోయాయి.

ఈ పరిస్థితిలో ఆసలు గౌతమడు ఉపదేశించిన ధర్మం ఏమిటి, అది ఏరకంగా తుదికు పరిణమించింది, అనే విషయాలు సంగ్రహంగానయినా తెలుసుకోవడం అవసరం.

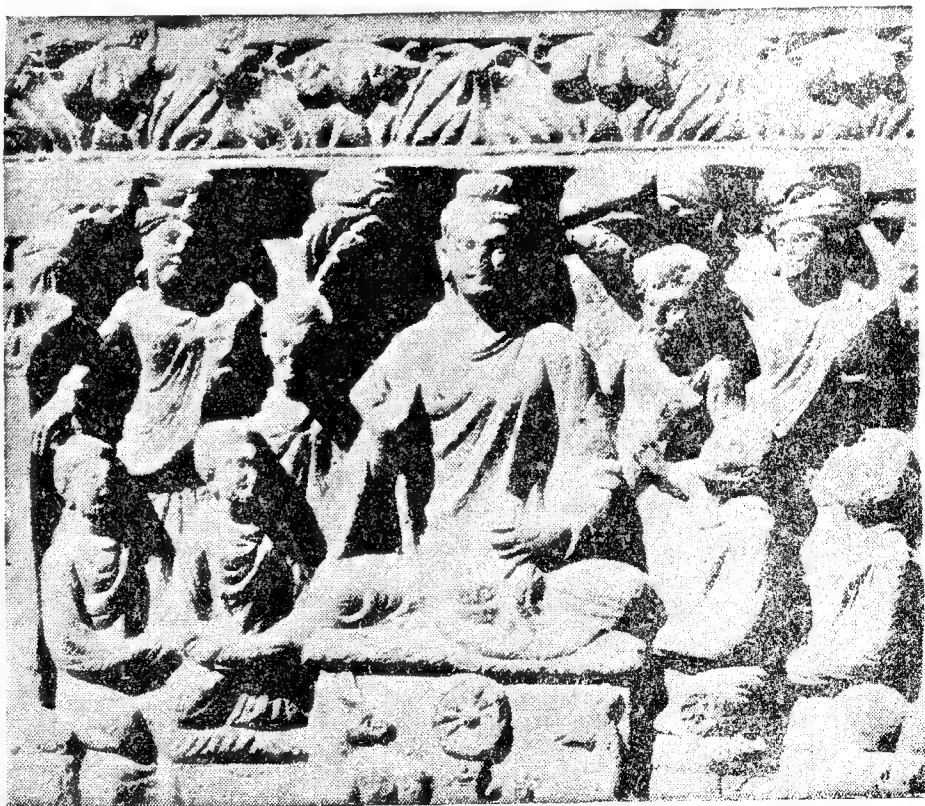
సిద్ధార్థుడు యౌవనంలో పకల భోగభాగ్యాలు అనుభవించి పనుయంలోనే, ఆయనకు ప్రపంచంలో జరామరణవ్యాధి యంతమైన దుఃఖం గోచరించింది. స్త్రీ పురుషుల రెళ్ళూ ఆయనకు కనబడలేదు. ఈ దుఃఖం ఏమిటి, దీనికి నివృత్తిమార్గం ఏమిటి అనే ప్రశ్నలు ఆయనను బాధిస్తున్నట్లుగా చేశాయి. వజ్ర సంకల్పంతో ఆయన తిదనైషమణకు ఉపక్రమించాడు. తుదికొయన కనుగొన్న సత్యమే బౌద్ధమతానికి బీజప్రాయమై నిలిచింది. ఆ బీజంలోంచి వెలువడిన మనోవృక్ష కాళులు దక్షిణాన సింహళం, బర్మా,

పయాం, ఉత్తరాన టిబెట్, చైనా జపాన్ దేశాలవరకు వ్యాపించి ధర్మసౌరభం నలుదిక్కులా వెనజల్లాయి.

“చత్వారి అర్య సత్యాని”

బుద్ధుడు నాలుగు సత్యాలు కనుగొన్నాడు. వీటిలో మొదటిది ‘జగత్తు దుఃఖమయం’ అని. దుఃఖమంటే జర, మరణం, వ్యాధి— ఇవే కాదు. మానవజీవితం యావత్తు దుఃఖమయమే. తాత్కాలికంగా ముఖం అనుభవించున్నామని భ్రమించినా, ముఖం కూడా కడకు దుఃఖమే కలిగిస్తుంది. ఎందుచేతనంటే ముఖం అకాలక్షితమయినది. దాని అకాలక్షితత్వాన్ని గూర్చిన ఆందోళన మానవునకు తప్పదు. కనుక దుఃఖం కానిదేదీలేదు.

ఇక రెండో సత్యం ఈ దుఃఖానికి కారణం ఉన్నదని. ప్రతి సంఘటనకూ కారణం ఉంటుందనీ, కారణంలేనిదే ఏ కార్యమూ లేదనీ బుద్ధుడు కనుగొన్నాడు. ఈ మూత్రాన్ని అనుసరించి దుఃఖానికికూడా కారణం ఉండిఉండాలి. (1) జరామరణాదికమైన బాధలన్నిటికీ (2) జన్మమే కారణం. (3) జన్మకు కారణం జన్మించాలనేభావం. (4) ఈ భావానికి ఉపాదానం, అనగా ప్రాపంచికవస్తువులను మానసికంగా అంటిపెట్టుకునిఉండడం కారణం. (5) దీనికి కారణం ఇంద్రియసుఖాలనుభవించాలనే తృప్తి. తృప్తి ఎక్కడినించినస్తోంది? ఇంద్రియసుఖాల నడివరకే రుచిచూసి ఉండకపోతే తృప్తి కలగదు. (6) కనుక ఇంద్రియానుభవం,



బుద్ధుడు మొదటిసారిగా ధర్మచక్ర పరివర్తనం చేస్తున్న దృశ్యం. (గాంధార శిల్పం)

★ బౌద్ధతత్వ సిద్ధాంతాలు ★

ఈ కథనకర్తవ్యవహారం. (7) ఇంద్రియాలు బుద్ధులను స్పృశించకపోతే వేదన లేదు. కనుక ఈ 'స్పర్శ' వేదనకు కారణం.

(8) స్పృశకు కారణం వస్తువుదియే, మనస్సు. (9) ఈ వస్తువుదియే, మన ముక్కు నాకురూపాత్మకమైన మనవదేహం కారణం. (10) ఈ మనవదేహం ప్రాణ రహితమైనా, చైతన్యరహితమైనా జన్మించదు. (11) ఈ చైతన్యం అనేది మన తూర్వ జన్మసంస్కారాలవలన కలుగుతోంది. 12 ఈ సంస్కారాలకు కారణం అవిద్య. కనుక అవిద్యయే దుఃఖానికి మూలకారణం అవుతున్నది. ఇలాగ వస్తువు అంటివినిపించు బుద్ధుడు దుఃఖమూలకారణాన్ని వ్యక్తం చేశాడు. దీన్నే జ్ఞానూల వ్యాపక నిదానాలు అంటారు.

బుద్ధుడు కనుగొన్న మూడవసత్యం దుఃఖాన్ని నిరోధించవచ్చునని. దుఃఖానికి కారణం ఉన్నదని ఎత్తవైతే కనుక్కున్నామో, అప్పుడే ఆ కారణం తొలగితే దుఃఖం నశిస్తుందని విదితమవుతున్నది. దుఃఖాన్ని ఈ జన్మలోనే నిరోధించవచ్చునని బుద్ధుడు ప్రతిపాదించాడు. రాగద్వేషాలను జయించినవానికి ప్రాపంచికబంధాలన్నీ నశిస్తాయి. అతడు బంధవిముక్తుడవుతాడు. అర్హుడవుతాడు. ఆ స్థితినే నిర్వాణం అంటారు.

ఇక నాలుగోసత్యం దుఃఖ నిరోధానికి మార్గం ఉన్నదని. బుద్ధ ప్రతిపాదించిన ఈ మార్గం ఎనిమిది విధాలుగా ఉన్నది. దీనినే ఆష్టాంగికమార్గం అంటారు.

బుద్ధుని అష్టవిధమార్గం ఇది: (1) సమ్యక్ దృష్టి:- దుఃఖాన్ని గూర్చి బుద్ధుడు చెప్పిన నాలుగు అర్థ సత్యాలను గూర్చి సరియైన జ్ఞానం కలిగి, ఉండడం.

(2) సమ్యక్ సంకల్పము:- సమ్యక్ దృష్టి మార్గమే ఉన్నందుననే అభ్యంతరం.

ప్రాపంచిక వ్యాపారాన్ని విసర్జించాలి. ఇతరులపై ద్వేషం తొలగించుకుని, ఎవరికీహాని కలగకుండా ప్రవర్తించాలి.

(3) సమ్యక్ వాక్:- అబద్ధ మాటలు, అవనివదలు చేయడం, వరుసంగా మాట్లాడడం, హాళసగా మాట్లాడడం మొదలైనవి వలన సమ్యక్ వాక్కు అలభ్యమవుతుంది.

(4) సమ్యక్ కర్మ:- ప్రాణిహింస, చార్యం, ఇంద్రియశౌల్యం విసర్జించడం సరియైన ప్రవర్తన అవుతుంది.

(5) సమ్యగజీవము:- ఋణమార్గంలోనే జీవనోపాధి గడించుకోవాలిగాని అక్రమ పద్ధతులవలనబయలుపడరాదు.

(6) సమ్యక్ వ్యాయామం:- మనస్సులో పాతుకుపోయిన దురాలోచనలను పెకలించి వేయడానికి, కొత్తగా దురాలోచనలు మనస్సులో ప్రవేశించకుండా చెయ్యడానికి ప్రతీక్షణమూ ప్రయత్నిస్తూ ఉండాలి. మనస్సును కూర్చుంటూ ఉండడం సాధ్యం కాదు గనుక, సదాలోచనలతో మనస్సును నింపడానికి అది తొలగిపోకుండా ఉండడానికి శీఘ్రయత్నం చేస్తూ ఉండాలి.

(7) సమ్యక్ స్మృతి:- దేహము, ఇంద్రియాలు, మనస్సు మొదలైనవనియొక్క అకాశ్వరత్వాన్ని సదా జ్ఞాపకంలో ఉంచుకోవాలి. అలా జ్ఞాపకం ఉంచుకోకపోతే అవి కాశ్వరమని భావించడం, నాటిపై వ్యాపారం పెరగడం, తత్ఫలితంగా దుఃఖం సంభవించడం జరుగుతుంది.

(8) సమ్యక్ సమాధి:- పై ఏడు నియమాలను అనుసరించిన వ్యక్తి అన్ని కారకాలనుండి, చెడ్డ తలపులనుండి విముక్తుడై సమ్యక్ సమాధిలో ప్రవేశించగలుగుతాడు. ఆ స్థితిలో అతడు ముఖదుఃఖాతీతము, నిర్వికారము, దుఃఖరహితము అయిన నిర్వాణ వశం పొందుతాడు.

అనాత్మవాదం

బుద్ధుని ఉపదేశాలలో కొన్ని తార్కిక సిద్ధాంతాలు మిగిలినవి లేకపోయాయి. కారణం లేనిదే కార్యం లేదనే సిద్ధాంతం ఒకటి. దీనినే ప్రతీత్యసముత్పాదమని బుద్ధుడు నిర్వచించాడు. ఈ కార్యకారణ మూలంవలన దుఃఖ కారణాన్ని, దుఃఖ నిరోధ మార్గాన్ని కూడా కనుగొనడానికి వీలైంది. బుద్ధుని సిద్ధాంతాల్లో మరొకటి కర్మసిద్ధాంతం. పూర్వజన్మకర్మవలన ప్రస్తుత జన్మ కలిగిందని, ప్రస్తుత జన్మ ఉత్తరజన్మకు కారణమవుతుందనే ఈ సిద్ధాంతం పైన చెప్పిన చరిత్యసముత్పాదసిద్ధాంతంమీద ఆధార


పడినది. ఈ సిద్ధాంతంమీద ఆధారపడినదే జగత్తు అనిర్వచ్య, ప్రతిదానికి అది ఉన్నదే, అంతం కూడా ఉన్నది అనే సిద్ధాంతం. దీన్ని అనుసరించే బుద్ధుడు ఆత్మ అనేది లేదనికూడా ప్రతిపాదించాడు. ఆత్మ అంటే మార్పులేనిది, అద్యంతం లేనిది కనుక, అద్యంతంలేనిది లేనిదేదీ లేదు కనుక ఆత్మలేదని ఈ సిద్ధాంతం. ఆత్మలేదని బుద్ధుడు చెప్పినప్పటికీ, జన్మ పరంపరను ఒప్పుకున్నాడు. ఇదెలా సంభవమైంది? జీవితం అనేది అనంత భిన్నభిన్న స్థితుల సముదాయం. ఒకస్థితి మరొకస్థితికి కారణమవుతుంది. ఆస్థితి ఇంకొక స్థితికి కారణమవుతుంది. ఈరీతిగా అనేక స్థితుల ద్వారా జీవితం కొనసాగుతుంది. ఒక దివ్య నుండి మరొక దివ్య వెలిగినట్లుగా, ఒకజన్మ యొక్క అంత్యస్థితినుండి తర్వాత జన్మ మరొక జన్మయొక్క ప్రారంభస్థితి సైదిస్తుంది. అంటే బుద్ధుడు ఆత్మను తొలగించి దాని స్థానంలో అనిచ్ఛిత్తుమైన చైతన్య ప్రవృత్తిని ప్రవేశ పెట్టాడన్నమాట. ప్రస్తుత చైతన్యస్థితిలో తూర్వ చైతన్యస్థితి నిశ్చితమై ఉంటుంది గనుక గతంలోని కర్మ ఫలితాలన్నీ వర్తమానాన్ని కూడా బాధిస్తాయి. ఆత్మను బుద్ధుడు హేళన చేస్తూ, ఆత్మను ప్రేమించడం లోకంలో ఎవరికీ తెలియని, ఎవరూ చూడని నుండనిని ప్రేమించడంలాంటిదని అన్నాడు. ఆత్మను గూర్చి ఆలోచించడం కూడా అనివేకం అన్నాడు. దుఃఖ నివారణం ఒక్కటే మనవుని కర్తవ్యం. విషభాణం తగిలి బాధ పడుతున్నవాడు, బాధాన్ని లాగివేయడానికి ప్రయత్నించక, బాణం ఎలా వచ్చింది, దాన్ని తిన్నాడనేసినదెవరు, ప్రయోగించిన దెవరు మొదలైన ప్రశ్నలతో కాలాన్ని వృథా చేయడం ఎంతో హాస్యాస్పదమో దుఃఖనివృత్తిమార్గం ఆలోచించకుండా, ఆత్మను ధ్యానించడం అంత హాస్యాస్పదం అని బుద్ధుడు చెప్పాడు.

"దుఃఖము, దుఃఖనిరోధము" ఇదే నేనిది వరలో చెప్పింది, ఇప్పుడు చెబుతున్నది," అని బుద్ధుడు అన్నాడు. దుఃఖకారణం కనుక్కోవడం, ఆకారణం తొలగించడం దానికి ఆష్టాంగికమార్గం అనుసరించడం అనే రెండింటిమీద ప్రాచీన బౌద్ధగర్భం ప్రవర్తింది.

బౌద్ధతత్వ శాఖలు

అయితే కాలక్రమేణ బౌద్ధమతం అనేక వేతాలకు విస్తరించింది. ఆ మతం అనేక ఇతర మతాలను, ఇతర మతరీతి వేర్వేరు విమర్శలను ఎదుర్కొనవలసి వచ్చింది. బౌద్ధ తర్వాన్ని ఆ విమర్శలనుండి రక్షించుకోవడం

ఒకడులు బేప్టబడిన ఆఫోకా ఆమా పామేడ్ రిద్యాన్లకు వరప్రసాదము



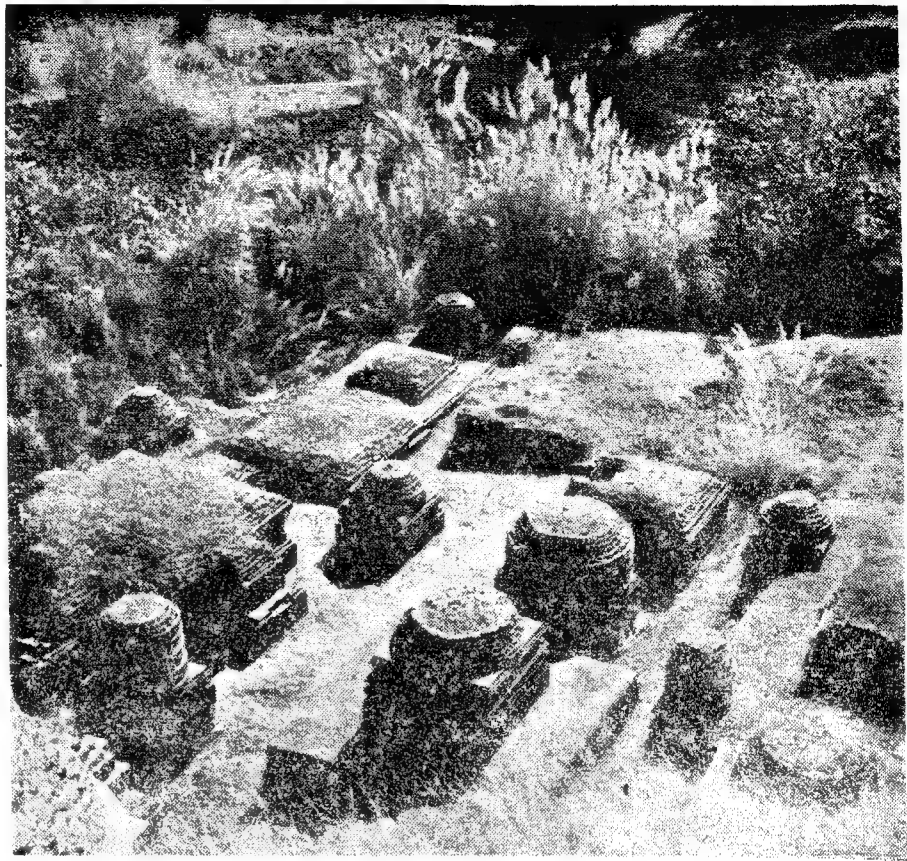
విజయాలకమ్మ మద్రాస్-7

కోసం చోరలు సిద్ధాంత వాదనలు చేయవలసివచ్చింది. ఈ సిద్ధాంతాలన్నిటికీ బుద్ధుని ఉపదేశాలలోనే బీజాలు కనబడడం చేరి కులభంగా అవివృద్ధిపొందడానికి తగిన అడ్డురం లభించింది. ఈరీతిగా సుమారు 80 వేద్యులవాదాలు, ఇంకా ఎన్నో చిల్లర ఉపవాదాలు వాద్యంలోనే అంతురించి విస్తరించాయి. వీటిలో ముఖ్యమైన కొన్ని వాదాలను ఇక్కడ స్మరించుదాం.

మూఢ్యమికవాదం

1. 1. గండిత కథాబుల్ అంధ్రదేశములో కాలవాహనుల పతాకచ్ఛాయను విన నించిన నాగార్జునాచార్యుడు మూఢ్యమిక వాదానికి అరంభింపబడి చివరకే కాదు అక్కడే ముగియబడ్డారు. బుద్ధచరిత్ర కావ్యం రచించిన అశ్వమేధుడు ఈ వాదానికి నీజం వాటిక తీర్చివేర్చి అని కొందరు చెబుతారు. ఏమైనా మూఢ్యమికవాదం నాగార్జునుని రచనలలో, ముఖ్యంగా మూఢ్యమిక కారికలనే గ్రంథంలో స్పష్టంగా రూపు దాల్చి ఉండడంచేత అయిన ప్రతిపాదించాడని చెప్పవచ్చును. ఈ వాదానికి కూన్యవాదం అనే నానూరిరంకూడా ఉన్నది. కూన్యవాదం అనే పేరు ఉండటం చేరి "అంతా కూన్యం" అని ఈ వాదం చెబుతుందని పలువురు వ్యాఖ్యానించారు. అసలు సత్యం అనేది లేదని ఈ వాదం చెప్పుదు. ఇండియన్ దరమైన జగత్తు మూత్రమే కూన్యమని, ఈ జగత్తుకు అతీరిమైన సత్యం ఉన్నదని, ఆ సత్యాన్ని విజ్ఞానమునుమనిగాని, కాదనిగాని ఏ రీతిగాను వర్ణించడానికి నిలలేదని, అనిర్వచనీయ సత్యాన్ని ఇదంతామని చెప్పలేము గనుక దాన్ని కూన్యం అని అనవచ్చునని యీ వాదంలోని అంతికారం. సత్యపదార్థము కార్యకారణ సిద్ధాంతాధికమైనది కానూడదు. కాని, కార్యకారణాధికం కాని లేదీ లేదు. కనుక అది సత్యము కానేరదు. అయితే అది అసత్యమునదానికి కూడా నిలలేదు. అసత్యమైనది గాలిలో పేడ కల ఉండడమే నిరంధించదు. అది సత్యము కాదు, అసత్యము కాదు. అయితే అది ఏమిటి అనే ప్రశ్నకు సమాధానంగా కూన్యం అని చెప్పవలసివస్తుంది. వస్తుజగత్తు యొక్క నిజస్వభావం వర్ణించడానికి నిలలేదని కనుక కూన్యమే అని చెప్పి స్పష్టపడవలసివస్తుంది. అంటే వస్తుస్వభావము 'అస్తియు లేక అసత్యమనిగాని', 'అస్తియు, అసత్యము కూడా ననిగాని', 'సత్యము కాదు, అసత్యము కాదనిగాని' చెప్పడానికి నిలలేదు.

సత్యం గెండువిధాలైనదని మూఢ్యమిక వాదం అంటారు. ఒకటి కన్యత సత్యం. ఇది సా



వలండా విశ్వవిద్యాలయ శిథిలాలు: ప్రాచీనకాలంలో ఇది గొప్ప అంతర్జాతీయ విద్యా కేంద్రంగా ఉండేది. నేరేతాలనుండి వచ్చిన వదివేయింది విద్యార్థులు, అచార్యులు ఇక్కడ నిల్వపడ్డూనిననించేవారు. ఏడువేల శాలపాటూ వర్చిలన ఈ కేంద్రం ఏర్పాటులో ఉన్నది.

మూఢ్యప్రజలకు ఉద్దేశించినది. జగదుయొక్క అకాల్యతత్వాన్ని గూర్చి, కార్యకారణ సిద్ధాంతాన్ని గూర్చి బుద్ధుడు చెప్పినది నాకేకసత్యం మూత్రమే. కాని పరమార్థసత్యం లేక ఉన్నది. జగత్తుయొక్క నిజస్వభావం తెలుసుకుని నిర్వాణపథం పొందిన అర్హుడు ఈ సత్యం వర్ణిస్తుంది. ఈ నిర్వాణం నాకేకంగా తెలియబడినది, కార్యకారణం అడవిది, నాకేకం లేదనిది, విశ్వం కానిది, అనిర్వచనీయదానికి నిలలేదని, జననం లేదని అది మూత్రమే నాగార్జునుడు వర్ణించాడు.

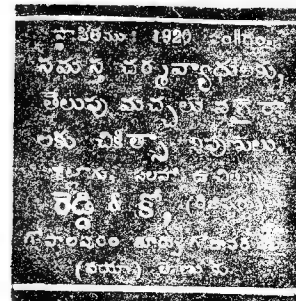
ఈ మూఢ్యమికవాదానికి, గొడవ పాద, కంఠవాదాదుల అడ్డవేలేవాండానికి దగ్గర బోధికలు వాంఛించివున్నారు.

విజ్ఞాన వాదం

మూఢ్యమికవలెనే, మూఢ్యమిక కూన్యం అని చెబుతూ మూఢ్యమిక చిత్తము మూత్రం సత్యమేనని విజ్ఞాన వాదులు అంటారు. మూఢ్యమిక అసత్యమే మన ఆలోచన, విశ్లేషణ కూడా అసత్యమేనాతాయి. అప్పుడు మూఢ్యమిక వాదులు తమ వాదం సరియైనదో కాదో కూడా చెప్పలేని అవస్థలో వడతారు. కనుక అంతా అసత్యం అనే వాదం ప్రమాదికర

మైనది. మనస్సు సత్యమేనని ఒప్పుకుంటే గాని మనం సిద్ధాంతీరించినది సత్యమని చెప్పలేము.

మనస్సు ఒక్కటే సత్యమనే సిద్ధాంతాన్ని అనుసరించి, మనకు గోచరించినట్లు కనబడే వాస్తవజగత్తు యొక్క నూతన భావనే గాని విజంగా లేదని విశ్లేషణ చేయాలి అంటారు. స్వప్నంలో ఉపం అనేక వస్తువులను మనకు వరుగా చూపిస్తున్నట్లు వేరే భావం. అవన్నీ మన భావనతోగాని విజంగా లేనట్లే వాస్తవజగత్తు కూడా మన భావనా రూపమే. ఏ వాస్తవజగత్తు విజంగా ఉన్నదని మనం నిరూపించలేము. ఎందుకంటే



★ బౌద్ధతత్వ సిద్ధాంతాలు ★

బాహ్యవస్తువు, దాన్ని గూర్చిన మన జ్ఞానం వేరుకావు. ఆ రెండూ ఒకటే అయినా, దృష్టిదోషం ఉన్నవాడికి ఇద్దరు వస్తువులు కనిపించినట్లే సమస్తగోదృష్టి లేనివానికి వేరు వేరుగా కనిపిస్తాయి.

అయితే బాహ్య వస్తువులన్నిటినీ మనస్సు శృంజిస్తున్నప్పుడు మనస్సు తనకు కావలసిన వాటినే ఇష్టంవచ్చినప్పుడల్లా ఎందుకు శృంజింపజేసుకోలేదు? దీనికి విజ్ఞానవాదులలా అంటారు. మనస్సులోని ఔత్సాహిక ప్రవృత్తిలో అనేక పూర్వకర్మ సంస్కారాలన్నీ నిశ్చయమై ఉంటాయి. ఒక్కొక్కక్షణంలో ఒక్కొక్క సంస్కారమే ప్రవేశిస్తూ, పరిపాకం పొంది విజ్ఞానంగా పరిణమిస్తుంది. అందుచేత ఆ క్షణంలో ఆ సంస్కారానికి అనుకూలమైన వస్తుజ్ఞానమాత్రమే లభిస్తుంది. మనస్సులో అనేక గత విషయాలు నిశ్చయమై ఉన్నా ఒక్కొక్కక్షణంలో ఒక్కొక్క విషయం మాత్రమే జ్ఞానకం వచ్చినట్లు, ఒక్కొక్కక్షణంలో ఒక్కొక్క సంస్కారం మాత్రమే పరిపాకం చేంది వస్తుజ్ఞానంగా భాసిస్తుంది. గాని ఏది పడితే అది కాదు. గత సంస్కారాలన్నిటినీ నిశ్చయం చేసుకున్న చిత్తాన్ని విజ్ఞానవాదులు 'అలయ విజ్ఞానం' అంటారు. సాధనద్వారా, నిగ్రహంచ్వారా ఆలయ విజ్ఞానాన్ని స్వాధీనం చేసుకుని అవాంఛనీయ సంస్కారాలన్నిటినీ నశింపజేసి, నిర్వాణ సంధాయకమైన మానస్థితిని పొందవచ్చునని విజ్ఞానవాదుల మతం.

వీరు యోగసాధనద్వారా ఆలయ విజ్ఞాన సత్యం గుర్తింపజేస్తునని విశ్వసిస్తారు. కనుక వీరిని యోగాచార్యులని కూడా అంటారు.

సాత్రాంతిక వాదం

సాత్రాంతికవాదులు మనస్సు ఒకటే కాక బాహ్యజగతుకూడా సత్యమేనని విశ్వసిస్తారు. బాహ్యవస్తు స్థితిని ఒక్కొక్క వాడే అది మిథ్యాభావంలోనైనా గోచరమనడానికి ఆసక్తికరంలేదని వీరి వాదం. మన మనోభావమే బాహ్యవస్తువుగా కనిపిస్తోందనడం వంధ్యపు త్రివిధం వంటిది. అదిగాక ఒక ఘటం (కుండ) చూసి ఒప్పుకుంటుంటే బాహ్యవస్తువుగాను, దానిని గూర్చిన జ్ఞానం ఆంతరిమైనదిగాను కనిపిస్తుంది. అందుచేత వస్తువు వేరు, వస్తుజ్ఞానము వేరు. రెండూ ఒకటే అయితే 'నేనే' ఘటాన్ని అనాల్చినట్లుంది. అన్నీ మనోజన్మాలే అయితే ఘటాన్ని చూసినప్పుడు ఘటం అనీ, పటం (వస్తువు) చూసినప్పుడు పటం అనీ వేరుగా చేప్పడానికి వీలేకపోతుంది.

బాహ్యజగత్తు నిజంగా ఉన్నప్పటికీ, మనకు గోచరమయ్యేది అదికాదనీ, దాని యొక్క ప్రతిబింబం మన మనస్సులో పడితద్వారా ఒక వస్తువుయొక్క ఉనికిని మనం తెలుసుకోగలుగుతున్నామని, అసలు వస్తువే లేకపోలే దాని ప్రతిబింబం ప్రశ్నలేదనీకూడా వీరు విశ్వసిస్తారు. అందుచేత వీరిని బాహ్యమేయవాదులని కూడా అంటారు. వీరి సిద్ధాంతాలకు నూత్రపిటకం ఆధారంగా తీసుకుంటారు కనుక వీరికి సాత్రాంతికవాదులని పేరు వచ్చింది.

వైభాషిక వాదులు

బాహ్యంతర జగతులు రెండూ సత్యమేనని అంగీకరిస్తూ, బాహ్యజగత్తుయొక్క కేవల ప్రతిబింబాన్నే కాక ప్రత్యక్షంగా బాహ్యవస్తువులనుకూడా మనం చూడగలుగుతున్నామని వైభాషికులు విశ్వసిస్తారు. వీరిది పూర్తిగా వాస్తవికవాదం. బాహ్య వస్తువులేకుండా బాహ్యమేయం సంభవించదని వీరి నమ్మకం. వీరి వాదాన్నే బాహ్యప్రత్యక్షవాదమనికూడా అంటారు. వీరి సిద్ధాంతానికి ఆధారం అభిసమ్యపిటకం.

హీనయానం, మహాయానం

బోధిగర్భం మహావృక్షమై హీనయాన, మహాయాన కాఖలుగా చీలిపోయిందని సామాన్యంగా అందరికీ తెలిసినదే ఒకే వృక్షజన్యములైనా ఈ రెండు కాఖలు భిన్న విశిలుపట్టి విస్తరించాయి.

హీనయానం గురించి నిర్వాణమే గమ్యస్థానం అై నులకువలెనే వీరు నిరీక్షిస్తారువాదులు. ఈశ్వరుని స్థానంలో జగచ్చక్రాన్ని పరివర్తింపజేసే కర్మమే లేక ధర్మాన్ని వీరు నిలిపారు. ఈ కర్మ నియమాన్ని అనుసరించి ప్రతివాడు తన పూర్వకర్మ నియంత్రితమైనదేనా, మనస్సు, జీవితం పొందుతాడు. కర్మబంధాల నుండి మానవుడు విముక్తి పొందగలడానికి సాక్ష్యంగా బుద్ధుని జీవితాన్ని హీనయానముల ఆదర్శంగా భావిస్తారు. బుద్ధుని మార్గాన్నే అనుసరించి, ఈ జీవితంలోనో, లేక మరొకజీవితంలోనో అర్హులు కాగలమని వారు భావిస్తారు. 'నీ' ముక్తిని నీవే సంపాదించుకోవాలనే బుద్ధునినూకీ ననుసరించి వీరు స్వయంకృషి ద్వారానే నిర్వాణ పదం చేరుకో ప్రయత్నిస్తారు. బుద్ధుని ఆదర్శాన్ని, బుద్ధగూర్వాన్ని తప్ప వీరు మరి కేని సహాయం అపేక్షించరు కనుక, హీనయాన మతం వజ్రసంకల్పం గల దృఢచిత్తులకే తప్ప సామాన్యులకు అనుసరణ సాధ్యంకాలేదు.

మహాయానం దీనికి భిన్నమైనది. మహాయానము స్వీయవిముక్తిని నిరసించారు.

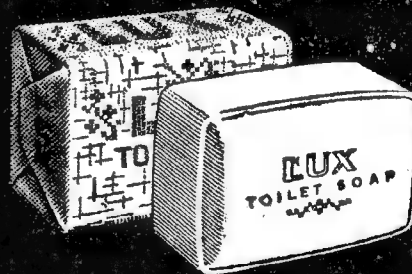
బుద్ధుడు తాను నిన్ను! పొందడంతో తృప్తి పడక, తోటి మానవులనుకూడా బంధముల నుండి చేయడానికి తన దీర్ఘ జీవితకాలాన్ని వినియోగించాడని, ఎవరికివారు విముక్తిని కోరుకోవడం స్వార్థమనీ, నమస్తేపోణి కోటిని తరింపజేయడమే శాద్ధుల ఆదర్శమై ఉండాలని వీరు వాదిస్తారు. నిర్వాణస్థితి తరువాత ప్రపంచానికి దూరంగా ఉండక, మానవులతో కలసి మెలసి తిరుగుతూ, వారిని కూడా తరింపజేయడానికి ప్రయత్నించాలి. ఈవిధమైన ప్రయత్నించేసేవాడు బోధిసత్వుడవుతాడు. బోధిసత్వుడు మహాకరుణాపూరితమైన చిత్తంగలవాడై, మహా ప్రజ్ఞావంతుడై తనకోటిని ఉద్ధరించడానికి అనేక జన్మలెత్తుతూ ఉంటాడు. జనన మరణబాధితమైనప్పటికీ బోధిసత్వుడు నిన్ను గుండె ఉంటాడు. తన సత్కర్మఫలితాలను ప్రాణికోటికి ఇచ్చి, వారి దుష్కర్మఫలితాలను తాను స్వీకరిస్తాడు. కనుక ప్రతివాడూ బోధిసత్వుడు కావడానికి కృషిచేయాలి.

అయితే ప్రతివాడూ బోధిసత్వస్థితికి ప్రయత్నించగలవాడై ఉండడు. అటువంటివారికి మహాయాన మతం మరొక మార్గం నూచించింది. ప్రాచీన శాస్త్రంలో ఈశ్వరునికి స్థానంలేదు. దుఃఖ పీడితులు, బలహీనులు అయిన అశేషమానవులకు అది నిచ్చుకొన్నానం కనుక మహాయానముల కరుణాగుణవైన బుద్ధుని ఈశ్వరస్థానం అలంకరింపజేశారు. గౌతమ బుద్ధుడు పరమార్థసత్యియొక్క అవతారమనీ, ఆ పరమార్థసత్యం ధర్మకాయం ధరించి సర్వప్రాణులముక్తికై పోటుపడుతుందని వారిని విశ్వాసం. ఇలా ధర్మకాయం ధరించే పరమసత్యాన్నే మహాయానము అమితభయద్ధుడనీకూడా అన్నారు. ఈ అమితభయతే వారికి ఈశ్వరుడైనాడు.

అయీ పరిణామాలవలన మహాయాన మతం భారతదేశపు టైల్లు దాటి అనేక జాతుల వారిని, అనేక దేశాలవారిని, అనేక మతాలవారిని తనలో చేర్చుకోగలిగింది. అసంఖ్యాకజనులు శాద్ధమతం స్వీకరించారు. చైనా, జపాన్, కొరియా మొదలైన ఆసియా దేశాలలో ఈ మహాయానమతం విశేషంగా వర్ధిల్లింది. ఆయా దేశాలలో ప్రజల ఆచారాలను, విశ్వాసాలను, సంస్కృతిని తాను స్వీకరించి ఎన్నో మార్పులు పొందింది. ఈ మార్పులవలన శాద్ధమతం భారతదేశంలో క్షీణించిపోయినప్పటికీ, ఆ మార్పులవలననే ఇతర దేశాలలో కాలాని నిలద్రొక్కుకోగలిగిందని చెప్పవచ్చును.



“దాని తెలుపు
అది శుద్ధమైనదని
నాకు తెలుపుచున్నది”
అని ఎమ్. ఎన్. రాజమ్
చెప్పుచున్నది
అందుచేతనే నేను ఎల్లప్పుడూ
లక్స్ టాయ్లెట్
సబ్బును వాడుచున్నాను.”



ఎమ్. ఎన్. రాజమ్ ఇలా చెప్పుచున్నది:

“మీ చర్మమును మృదువు
గాను మరియు
మనోహరము
గాను వుంచు
కొనుటకు...



“లక్స్ టాయ్లెట్ సబ్బు
యొక్క మీగడ
వంటి సుగంధ
బాగా రుద్దుడు
అది ఎంతో -
పరిమళమైనది.



తరువాత కడిగివేసి
తుడుచుకొనుడు
- మీరు ఎంతో
హాయిగా
నుందురు :



“శరీరమంతటి
సౌందర్యము
కొరకు పెద్దనైనా
సబ్బును
వుపయోగించుడు - నేను
చేయుచున్నట్లు.”



సినీమా తారలకు సౌందర్యమునిచ్చు శుద్ధమైన తెల్లని సబ్బు

LTS. 480-X52 TL

భారతదేశంలో ప్రయోగపరచబడినది

[illegible]

గీర్ శిల్పకళలను క్రమంగా మనదేశానికి పరిచివేయాలి. వురుషపురం రాజధానిగా గాంధారప్రాంతాన్ని పరిపాలించిన కుశానులకాలంలో గీర్ శిల్పకళల ప్రాధాన్యంలో వార్త శిల్ప సంప్రదాయాలకు పునాదు లేరుదాయి.

రాజులు, సైక్లస్ట్రులు, ధనాధ్యులై వ
వసేజులు, శాద్ధమతాభిమానులై శాద్ధసంఘా
లకు విరాళా లిచ్చి స్తుతాలను, సైత్యాలను,
విహారాలను విర్మింపజేసారు. శాద్ధసంఘా
లకు విహారాలను సమైక్యముగాయి. ఈ విహారా
లలో సైత్యాలయములు బయలుదేరాయి,
ప్రకాంతి కీర్తిల వర్మత (ప్రాంతాలలో శాద్ధ
భిక్కునీ భిక్కుసంఘాలు నిరాడంబర ధర్మ
జీవితం నెరవేర్చుతూ, సైత్యి సమాలయమును
దీరించి మంచి కనుగొను శిల్పాలతో నిండి
వేరాయి. బొంబాయి రాష్ట్రంలోని కార్తీ,
కన్నేరీ, ధన సైత్యిసమూలు, అజంతాగుహలు
ఈ విధంగా వచ్చినవే.

వాద్యక (క్రీ. పూ. 2 వ శతాబ్దంలో
 బాగా విజృంభించింది. పాంటి, బాద్కెట్,
 అమరావతి, నాగార్జునకోట వద్దపాటు
 ఆ విజృంభించు కళాకృతి నిదర్శనాలు. (క్రీ.శ.
 2 వ శతాబ్దంలో) (పూర్వార్థమే, తరువాతి
 కాలాల్లో బుద్ధ విగ్రహకళలకు అనేక పరి
 ణామాలు పొందుతూ వచ్చింది. రాణిత్
 లోపాంతో నిర్మితమైన ఈ విగ్రహాలనేకం
 ఈనాడు మనకు లభిస్తున్నాయి.

(శ్రీ. శ్రీ. 1 వ కథాబంధం) ఉత్తరావ
 మధురవద్ద చక్కని శిల్పసంప్రదాయం
 ప్రారంభమైంది. నాలుగవ అయిదవ కథా
 బంధంలో గుప్త సామ్రాజ్యకాలవాటికి
 ఈ సంప్రదాయం పరాకాష్ఠ అందుకున్నది.
 ఆకాలం బౌద్ధశివు స్వర్ణయుగం అని చెప్పు
 వచ్చును. భారతీయశివు తిలమానికమైన
 బుద్ధవిగ్రహం ఈకాలంలోనే పరిపూర్ణతను
 సంతరించుకున్నది. మధుర, హంపి, అజంతా,
 శివార్లలో బుద్ధప్రతిమలు ఒకా
 దొక యాగానికి శాసన సూత్రతాదర్శాలు
 మూర్తిభవించిన నీరుగునరించి చూపబడి
 లనుచు భాగమైనవి వేరాయి. ఆధార్తికమంద
 ఈనకాంతునో నీ నీనుందిమైన ఆ బుద్ధ
 విగ్రహంలో తిక్కానకుని అసంగికాదుగ్యం
 వెలుబుకునగుచు కౌవనమంది.

నెల్లయింట్ల కాంస్య ప్రతిమాళిప్తుం
జాదా శిల్పిన్, చిత్రశాస్త్రం
వాటియ నెల్లయింట్ల జలవర గురువు ది.

[illegible]

ధర్మదీక్ష

(తెఱంగి)

“మనం కదా దుష్కర్మలు చేస్తున్నాం మనం కదా బాధ ఎదుర్కొనివున్నాం మనమే మరి దుష్కర్మలు మానాలంటే మనమే ఇక సద్గుణులు కావాలంటే

“మనం కాక మనల్ని వరు రక్షిస్తారు? ఎవరూరక్షించలేరు-ఎవరూరక్షించబోరు మనమే ధర్మపథంలో సాగాలంటే మానలు మార్గాజేరిం చేస్తారంటే.”

(ధర్మపథం)

(కళింగపట్టణంలో ఒక విధి మొగ. కళింగ యుద్ధం ముగిసిన తర్వాత ఆశోకుడు కళింగ రాజధానిలో ప్రవేశించిన మరునాటి ఉదయం.)

ఒక పౌరుడు : ఈ ఆశోకచక్రవర్తి కెందు కింత జయాకాంక్ష!

రెండవ పౌరుడు : ఈతడు పట్టాభిషిక్తుడై ఈ ఎనిమిదేళ్లుగా మరణ మొకవిలాస మైపోయింది.

మూడవ పౌరుడు : గతంలో ఒక్కసారిగా ఇంత జనప్రళయం ఎప్పుడూ జరగలేదేమో?

శాద్ధభిక్షువు : (ప్రవేశిస్తూ) ఏమిటి వాయనలారా?

ఒకటవ పౌరుడు : (నిశ్చయంతో) కళింగ యుద్ధం ముగిసినందుకు సంతోషిస్తున్నాం.

శాద్ధభిక్షువు : (గంభీరంగా) ఇక ధర్మ యుద్ధం ఆరంభం కావలసిఉంది.

మూడవ పౌరుడు : ఈ యుద్ధంలో తురణించినవా రెందరని?

ఒకటవ పౌరుడు : లక్ష యాక్షై నేలమండి కూతులయారు.

రెండవ పౌరుడు : లక్ష యాక్షై నేలమండి బంది లయారు.

మూడవ పౌరుడు : ఈతాంక లింకా ఎండలో.

భిక్షువు : (సాలోచనగా) బుద్ధాదేశం ప్రచలిత మాకున్న ఈ రోజుల్లో ఇంకా ఇలాటి మరణహోమాలేనా?

ఒకటవ పౌ : బుద్ధాదేశాన్ని మన్నించే ప్రభువు లింకా అవతరించలేదు.

భిక్షువు : ఈనాడు ఈ కళింగ దేశం మాత్రమే ఈ యుద్ధ జ్వాలల్లో దగ్ధమయింది. ప్రభువులు తల్లువులంటే సమస్త ప్రపంచమూ ఒకనాడు దగ్ధమై పోవచ్చు.

(ఇద్దరు రాజభటులు ప్రవేశిస్తారు)

ఒక భటుడు : (యాతంగా) ఏమిటి మీరు మాటాడేది? ఎవరు మీరు?

రెండవ పౌరుడు : మేం పౌరులం.

భిక్షువు : నేను శాద్ధ భిక్షువును.

రెండవ భటుడు : ఆశోక చక్రవర్తి నీ కళింగయుద్ధాన్ని నిందించవలసిన పనిలేదు మీకు.

ఒకటవ పౌరుడు : (నిర్భయంగా) ప్రజల నోళ్ళను మూయవలసిన పనిలేదు రాజుకు.

భిక్షువు : కాంతిధామం కావలసిన జీవ లోకంలో అకాంతిని రగిలించటం రాజ ధర్మంకాదు.

ఒకటవ భటుడు : (పరుష భీకరంగా) రాజనింద చేస్తున్నాను. వదండి చెరసాలకు.

ఒకటవ పౌరుడు : (మల్లీ నిర్భయంగా) ఈ రాజా పాలనలో చెరసాలలే ప్రకాంతంగా ఉంటాయి.

(భటులు పౌరులకు శృంగులను వేస్తూఉంటారు)

భిక్షువు : కాంతి ప్రియులైన ప్రభువులు భూలోకంలో అవతరించరూ? ఈ నా ప్రాణాలను ఆహుతిచేసి అయినా ఈ ఆశోక చక్రవర్తిని దండెవరిని కాంతి ప్రియులనుగా చేయలేనూ? నా తపస్సు ధారపోయలేనూ?

రెండవ భటుడు : భిక్షూ-రా-చెరసాల స్వర్గంలా ఉంటుందనుకుంటున్నా నేమో నీకు తగ్గితి నీకూ వేస్తారు.

భిక్షువు : సంతోషం. ఆశోక చక్రవర్తి జనులను పీడించటమంటే అంత ఇష్టమని నే నెరుగుదును. నడవండి. (నిష్క్రమిస్తారు.)

(తెఱంగి)

ఏదివల్ల మహిమమో ఏ ఇంద్రజాలమో

సూరంపూడి

భాస్కరరావు

గగన భనుమము లాగ్ని కవుడు కనుగొంటూ లైల మై ఇనుమునం వావిర్బవించూ.

* * *

(కళింగ పట్టణంలో రాజ ప్రాసాదంలో శభామంటపం నింహాసనంమీద ఆశోకుడు. ప్రక్కన దండనచివుడు ఖల్లటకుడు నిలబడి ఉన్నాడు. ఒక నేవకుడు వింజామర వీచు తున్నాడు. చావ్వరంవద్ద ఒక నేవకుడు నిల బడి ఉన్నాడు).

ఖల్లటకుడు : (నేవకుడితో) నీవ్దం చేశారా?

నేవకుడు : చిత్తం (తలవొంచుతాడు).

ఖల్లటకుడు : బండిలను ప్రవేశ పెట్టమను.

నేవకుడు : చిత్తం (నిష్క్రమించి తిరిగి ప్రవేశించి చావ్వరం వద్ద నుంచుంటాడు. ఇద్దరు భటులు, శృంగులబద్ధులై ముగ్గురు పౌరులూ శాద్ధ భిక్షువూ ప్రవేశిస్తారు.)

ఆశోకుడు : ఎవరి బండిలు!

ఒకభటుడు : వీళ్లు పౌరులు. ఇతడు శాద్ధ భిక్షువు. యుద్ధప్రసక్తి తెచ్చి రాజనింద చేసిన నేరానికి బంధింపబడ్డారు. (అని తల వొంచుతాడు.)

ఆశోకుడు : (తలవంకించి వాళ్ళవైపు చూస్తూ) ఆశోకచక్రవర్తి ఎంత చిన్న నేరాని కైనా మరణదండన విధిస్తాడని మీరెరు గరూ?

ఒకటవ పౌ : వీచిన్న నేరం కూడా చేయకపోయినా మరణదండన విధించగలడని మే మెరుగుదుము.

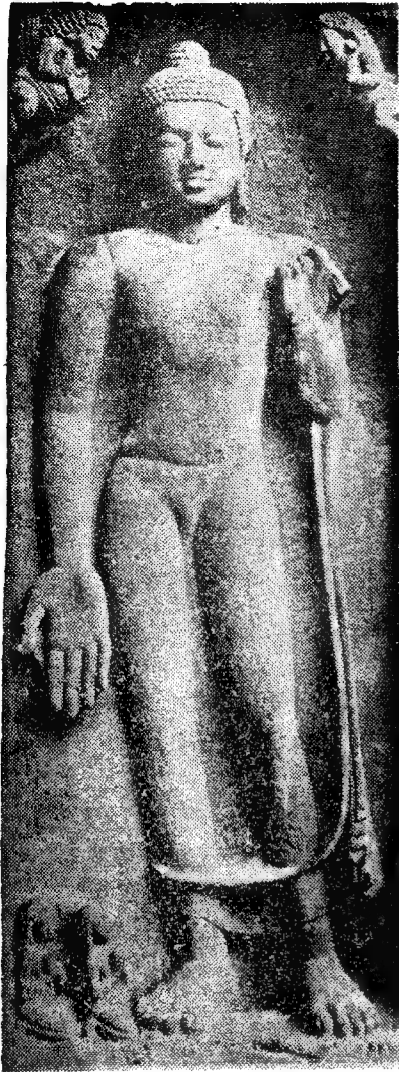
రెండవ పౌ : మనను విప్పి చెప్పకోలేక పోవడంకన్నా మరణించడమే మేలు.

భిక్షువు : మహారాజా నీ ప్రవర్తన మహా ఘోరంగా ఉన్నదని చెప్పడం నా విధి.

ఖల్లటకుడు : చాలు. ఇక వదలబోకండి. రాజ సమక్షంలోనే రాజనింద చేస్తున్నాడు మీరు.

ఒకటవ పౌ : పరోక్షంలో చేయడం కన్నా సమక్షంలో చేయడంవల్ల ప్రయోజనం ఉండవచ్చు.

ఆశోకుడు : హూ! ఇంకొక గడియలో మీ తలలను అరటిగెలలను నరికివట్టుగా చంప గిరికుడు నరికివేస్తాడు. ఈలోగా మీ మత గులో ఉన్నది చెళ్ళగక్కుకోండి.



పరదమంద్ర

(క్రీ. శ. 6 వ శతాబ్దపు అజంతా శిల్పం. 10 వ సుహలోనిది)

★ దర్శనీక్ష ★

భిక్షువు : మహారాజా నీ క్రూరాన్ని మాకటి వేళ్ళతో వెకరించివేయాలని వాడితే...

అశోకుడు : (విస్మయంగా) వుంచితే, వా అంతిమము లింతవ్వరూ లేరా?

భిక్షువు : ఇంతవరకూ లేదు. నుండు యుగాల్లో ఉండవోతలేదు.

ఖల్లటకుడు : మహారాజా మీకు మిలినారు కున్నారు. సహించడం బాగాలేదు.

భిక్షువు : ఖల్లటకా, యువరాజైన నువ్వీ ముడిపైని వైరం వహించి ఈ అశోకుడిచేత భ్రాతృహత్య చేయించావు. అశోకుడు

నీంహానమమిక్కిందిమొదల ఎంతమంది మానవులను తన కరకు కత్తితో వధించాడో తెక్కలేదు. ఈ రక్తశృంగం కంటలేదా? కరుణాశృంగంతో చల్లబడుతుంది గాని, రక్తశృంగంతో భూమి చల్లబడుతుందా ఖల్లటకా?

ఖల్లటకుడు : నీలాంటి అయిదువందల ముత్రుల శిరస్సులను ఈ అశోకుడు స్వహస్తంతో ఖండినాడుంటే నీ శిరస్సుకాదు కదా అని సంతోషించి బ్రతుకుతున్నావు.

రంజన పా : అశోకుని వికారస్వరూపాన్ని పరిచాసించిన అయిదువందలమంది స్త్రీలను సప్రాణంగా దహనం చేయించిన మహానభావుడికి తగిన ముగ్ధిని నివు.

అశోకుడు : (వచ్చి) మీరు వాగుజాలను కీర్తిస్తూంటే వాకంతో సంతోషంగా ఉంది.

భిక్షువు : మహారాజా నీవు ఇరిహాస పురాణాలను లేకమాత్రంగా కూడా చదివలేదా? రాజనీతి తెలిసేంతవరకైనా కాస్తాభ్యాసం చేయలేదా? ఆశిగులను అవిచారికంగా స్వహస్తంతో శిరశ్చేదనం చేయడం రాజోచితమైన పనిగానే నీకు తోచిందా?

అశోకుడు : (వచ్చుతూనే) స్వహస్తంతో తలలు నరకడిం క్రిదామాత్రంగా ఉంటుంది వాకు.

భిక్షువు : నీవు మా రాశోకుడుగా మాయని కీర్తిని గడించావు.

అశోకుడు : పాపం రాధగుప్తుడు వారి గుండెవాడు. అతడు ప్రాధేయపడితే శిరశ్చేదకార్యం నిర్వహించేందుకు దండగిరికు పోవే తలచిని కొంతగా నియమించాను.

భిక్షువు : అశోకచక్రవర్తి దయచల్ల పుక్కిటిపురాణాల్లో చెప్పకునే నరకం నేడు ప్రత్యక్షంగా కనబడుతోంది.

అశోకుడు : (వికటంగా వచ్చి) ఇంకా ప్రత్యక్షం కా లేదు. (సాభిప్రాయంగా) ఖల్లటకా.

ఖల్లటకుడు : నరకవిధ మారీశ్వరుతోనూ నిండిన నూనెమాకుడు మరుగుతూ నిద్రిండా ఉందని నేవకు కిడివరకే చెప్పాడు. తమఅజ్ఞ కోసమే ఎదురుమాడ్కున్నాను.

అశోకుడు : (భటులతో) ఈ భిక్షువును తీసుకువెళ్లి ఆమరిగేనూనెలో పడవెయ్యండి. ఈ పాదు లామనోహరదృశ్యం తిలకిస్తారు.

(భటులు పాదులను భిక్షువును తీసుకొని నిష్క్రమిస్తారు.)

అశోకుడు : ఖల్లటకా.

ఖల్లటకుడు : ప్రభూ. (రాధగుప్తుడు ప్రవేశిస్తూంటే నేవకుడు తలవొంచుతాడు. రాధగుప్తుడు ఓరగా నుంచుంటాడు.)

అశోకుడు : (వికటంగా) అభిక్షువు గిరిలతన్ను కుంటూఉంటే భటులుఎత్తి అరిస్తా మూకుడులో పడేస్తారు.

ఖల్లటకుడు : ఔనుమహారాజా.

అశోకుడు : మొర్రోమని అరుస్తాడు. దేవుడాఅని ఏడుస్తాడు. అమ్మో వాజోఅని కేకలు పెడతాడు. ఎవడు రక్షించేవాడు?

ఖల్లటకుడు : ఔను మహారాజా ఎవడు రక్షించేవాడు?

అశోకుడు : (గర్వంగా) కావాలంటే నేను రక్షించగలను.

ఖల్లటకుడు : నిజమే. తల్పుకుంటే తమరు రక్షించగలరు.

అశోకుడు : అరదీమాంసం ఉడికిపోయి ఉంటుంది. అరసుముద్దయిపోయిఉంటాను.



అభయ మంద్ర

క్రీ. శ. 9-వ శతాబ్దపు నలందా బుద్ధ శిల్పం



య క్రి ల్లి

జగ్గయ్య పేట, ఆంధ్రశిల్పం.

ఇంక ప్రాణంపోతుంది అన్నప్పుడు అతిస్థి
ఇవలకు తీయమనకపోయావా?

ఖల్లటకుడు: అవును. అతడు చచ్చిపో
కూడదు. ఇవలకు తీయమని చెప్పాను.

(సేవకుని చూచి ఇల్లటకుడు నవ్వుట్టుతల
తూపుతాడు. సేవకుడు నిష్క్రమిస్తాడు.)

అశోకుడు: దేవుడూ అతిస్థి రక్షించ
లేడు. నేను అతిస్థి బలికనిచ్చాను

ఖల్లటకుడు: ఓహో. మీరే అతిస్థి బలిక
నిచ్చారు.

రాధసుప్రభు: (దగ్గరగా వస్తూ) మహా
ప్రభూ.

(ఖల్లటకుడు ఒక అడుగు పక్కకు తప్పు
కుంటాడు.)

అశోకుడు: (ఆ పప్పు తే మంచి) రాధ
సుప్రభూ! (నవ్వి) మళ్ళీ నీకిష్టంలేని పనిచేస్తు
న్నాను.

రాధసుప్రభు: చక్రవర్తి నీపట్ల వాకెన్నో
ఆకలిన్నాయి. నీవు నేనూ ఆబాల్యమిచ్చు
లము. నీవు ధర్మప్రభువౌతావని, నీకు ధర్మ
సచివుడై నీకీర్తిలో భాగం పంచుకుందా
మని విన్ను వివేకపండా వేనిస్తున్నాను.
నీవు ధర్మప్రభువయే ముహూర్తం ఇంకా
కూరంగా నే ఉండికావాలి.

అశోకుడు: ప్రభువైతే చాలవా? ధర్మ
ప్రభువేమిటి?

రాధసుప్రభు: ప్రభూ ఆ బాధభిక్షువును
జీవన్మరకంలో త్రోసి నీవు సాధించే
వేమిటి?

అశోకుడు: (అలోచనాకూనంగా)
ఏమిటి ఖల్లటకా?

ఖల్లటకుడు: (నిశ్చయంతో) రాజునింద
చేసేవారు దండులు. వారిని దండించే అధి
కారం దండిసచివుడైన వాచేతిలోఉంది.

(రాధసుప్రభువంకమాసి) నీకు ప్రశ్నించవల
సిన అవసరంలేదు.

రాధసుప్రభు: ధర్మంతో సంబంధంలేని
దండనలోకంలోలేదు. ఉంటే అది నరకం
లోనే ఉంటుంది.

ఖల్లటకుడు: అయితే రాజునింద చేయ
వచ్చుననే ధర్మసచివుని అభిప్రాయమా?

రాధసుప్రభు: చేయవచ్చునని నేననను.
కాని—పామరజనుడు పరమ విష్ణుద్యయ

పుడు. తనదుఃఖంలో అతడు పరికినమాటయే
పరమసత్యం. ఆ సత్యాన్ని గుర్తించి రాజు
ఆత్మసంకోధనం చేసుకోవాలి.

అశోకుడు: ఈ వాద మెందుకుగాని, ఆ
బాధభిక్షు వీపాటి కలెటాడు. అతి
మాంసం వంటవండినట్లు ఉడికిపోయి
ఉంటుందికదా?

రాధసుప్రభు: ఉడికిపోయినా
మాంసాన్ని జంతువులకూడా భుజించవు.
మీరూ మీదండిసచివుడు భుజిస్తారా
ప్రభూ.

అశోకుడు: భుజిస్తావా ఖల్లటకా?

ఖల్లటకుడు: (కోపంతో) భుజించటా
నికి వండినమాంసం కొదవి ధర్మసచివుడికి
తెలియదు.

రాధసుప్రభు: ప్రభూ, నీతండ్రి లింగు
పార మహారాజు రాజ్యానికివచ్చిన కొత్తలో
మా తాతగారు దంపాపురిలో పోహాహిత్యం
జరుపుకుంటూ ఉండేవాడు. మా తాతగారికి
సుభద్రదాంగి అనే కూతురుండేది. ఆమెకు
ఇద్దరు బిడ్డలు కలుగుతారని, వారిలో ఒకడు
ధర్మప్రభువౌతాడనీ, రెండవవాడు భిక్షు
వౌతాడనీ మా తాతగారికి జ్యోతిషుడు
చెప్పాడట. అప్పుడు మా తాతగారు, మా
మేనల్లి సుభద్రదాంగిని లింగుపార మహా
రాజు కిచ్చి వివాహంచేశారు. ఆతర్వాత
నీవు, తిమ్మదా ఆమెకు జన్మించారు. నీవు
ప్రభువై నావు. తిమ్మకు భిక్షువై నాడు.
కాని నీనింకా ధర్మప్రభువుకాలేదు. వాకి
చింతగాఉన్నది.

అశోకుడు: (తనకంగా) ఆ మానెలో
కాగిన బాధభిక్షు వింకా మరణించిఉండకు
కదా?

రాధసుప్రభు: చక్రవర్తి అమామలపట్ల

మావలకుకున్న నీ దండ పాదక్షయం
బాల్లను మరంత రేజుస్వంకులనుగానూ
విర్బలమూర్తులనుగానూ చేస్తుంది. నీదండన
బాల్లను శిక్షించలేదు.

అశోకుడు: (ముఖం చిట్టించి తళ
స్వరంలో) శిక్షించలేమా?

సేవకుడు: ((తనకీ)) ప్రభూ
ఆత్మర్యం.

అశోకుడు: ఏమిటి?

సేవకుడు: బాధభిక్షుకుడు చనిపోలేను.

అశోకుడు: భిక్షుకుడు చనిపోవడం మా
ఉద్దేశంకాదు.

సేవకుడు: అదికాదు మహాప్రభూ—అత
డిని మరుగుతున్న మానెలో వేగం.

అశోకుడు: అది మా ఆజ్ఞ. అయితే ఏమ
యింది?

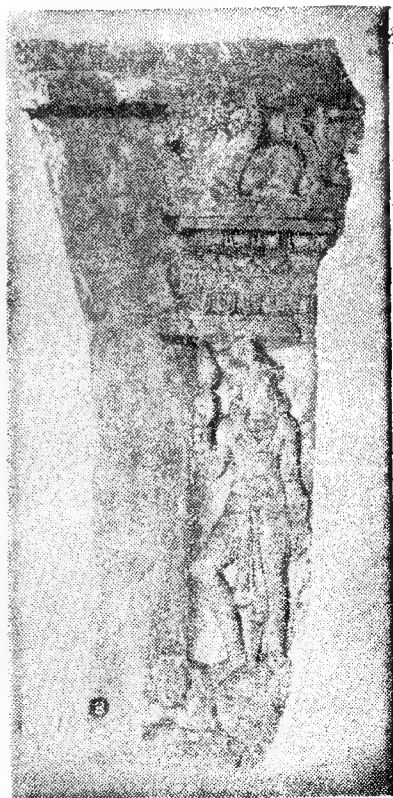
సేవకుడు: అతిస్థి ముఖంలో చిరునవ్వు
మాయలేను.

అశోకుడు: ఓర్పుకున్నాడు కావాలి.
సన్యాసి గంభీరుడై ఉంటాడు.

సేవకుడు: అతిస్థి శరీరం ఉడికిపోయిం
దనుకున్నాం.

అశోకుడు: మరేమయింది?

సేవకుడు: ఒక ముహూర్తంలేవు



య క్రి

జగ్గయ్య పేట, ఆంధ్రశిల్పం.

ఉడువకున్నట్లే అనిపించింది.

అశోకుడు : తరువాత?

సేవకుడు : కాని అతని కిరీటం కంద నైనా కందకుండా ఉండటం మాకళ్ళతోనే చూచాం.

అశోకుడు : కింద బాయిలో నిష్క్రమణం. (నవ్వుతాడు.)

సేవకుడు : కాదు ప్రభూ. కింద కొలిమి మండిపోతోంది. వజ్రకుండుకు కాలు తోందా లేదా అని నూనెలో చేయిపెట్టాడు ఆ చేయి మగ్గి ముడచేయింది.

అశోకుడు : మురైతే అతడెందుకు మగ్గి పోలేడు?

సేవకుడు : ఇంతలో ఒక తెలతామర పువ్వు నూనెలోనుంచి బయలుదేరింది.

అశోకుడు : ఇదేమి ఇంద్రజాలమా?

సేవకుడు : ఆ భిక్షువు మిమ్మల్ని అక్కడకు రమ్మని ఆజ్ఞాపిస్తున్నాడు. తెలతామరపువ్వులో ఆయన వద్యావనస్సుడై ధ్యానబుద్ధునివలె కూర్చుని ఉన్నాడు.

అశోకుడు : ఏమిటి దీని ఆరంభం ఖల్లటకా?

ఖల్లటకుడు : మీరు చెప్పినట్టి తడు ఇంద్రజాలివుడై ఉంటాడు మహారాజా.

అశోకుడు : ఏమిటి దీని ఆరంభం రాధగుప్తా?

రాధగుప్తాడు : “ప్రాణిహింస ప్రాణి భర్తృంకాదు. ప్రాణిత్వము ప్రాణిభర్తృం అని ఉద్బోధించే దివ్యసాక్షాత్కార మేదో అయి ఉంటుంది ప్రభూ. నీవు భర్తృప్రభువు అయే శుభక్షణ మానన్న మైవట్టున్నది. పోయి దర్శనం చేసుకుందాం.

(సాశ్వర్యంగా అశోకుడు లేస్తాడు తెర కాలతుంది.)

3

(తెరలో) ఏ దివ్యమహిమో

ఏ ఇంద్రజాలమో

కొలగి వంద్రా

తన మృత్యులతోచా

తాతి సుడియయ్యే

కరగి కల్లవించు.

[ప్రాసాద బహిరంగ గళం లో మూర మూరంగా లతాగుల్మముల కనిపించుతూ ఉంటాయి. ఎదురుగా కొలిమిమీద మూకుడు ఆ మూకుడులో తెలతామర పూవు. కొద్ద భిక్షువు దివ్యతేజస్సుతో నిండిన ముఖంతో ఆ పద్మంలో ఆసీనుడై యున్నాడు. ఒక ప్రక్కగా భటులు ఇంకొక ప్రక్కగా పౌరులు వకిరులై నిలబడియున్నారు.

అశోకుడు, రాధగుప్తాడు, ఖల్లటకుడు ప్రవేశిస్తారు. ఖల్లటకుడు సాహసంగా రాధభిక్షువును పలకరించుతూ మట్టా

చూచి ఊరుకుంటాడు. రాజా నిర్భారపోయి నిలుచుంటాడు. రాధగుప్తాడు మోకరిల్లు తాడు. భిక్షువు ముఖంలో సన్నని నవ్వు తాండవిస్తూ ఉంటుంది.]

అశోకుడు : (తడకంగా చూస్తూ) రాధ గుప్తా ఇది ఇంద్రజాలం కాదా?

(రాధగుప్తాడు బదులాడడు.)

బోధిసత్తుడు : బుద్ధం సరణం గచ్ఛామి.

అశోకుడు : (ఉలికి పోతుతో) రాధ గుప్తా ఇతడేమిట అంటున్నాడు?

బోధిసత్తుడు : ధమ్మం సరణం గచ్ఛామి.

అశోకుడు : (పిరికిగా, ఒంటరి వాడై పోయినట్టుగా, జాట్లు వీపుకుంటూ) రాధ గుప్తా ఎవరితడు నిందిస్తున్నాడు?

బోధిసత్తుడు : సంఘం సరణం గచ్ఛామి.

అశోకుడు : (వెట్టిగా గొంతెత్తి) రాధ గుప్తా పలక నేమి?

రాధగుప్తాడు : (తెప్పరిల్లి లేస్తూ) ప్రభూ

అశోకుడు : ఎందుకో చాలా భయంగా ఉంది రాధగుప్తా.

రాధగుప్తాడు : ఆ యన ముఖంలో నికి

చూడు చక్రవర్తి అశోకుడు : ఆయన వాచక్రవర్తిత్వాన్ని మించిన సారస్వతామర్యం కలవాడిలా కూర్చున్నాడే!

రాధగుప్తాడు : ఆ యన ప్రాణికోటికి

కాంతి సామ్రాజ్యాన్ని సాధించి పెట్టగల అధినేత.

అశోకుడు : మరి నేను?

ఒక పౌరుడు : (వీక్షించి) నీవు క్రూరా శోకుడవు. నీవు చండాశోకుడవు. నీ పిల్లలకొన్ని వరకప్రాయంగా చేస్తున్న పాపాలు మృదయుడవు.

అశోకుడు : (ఆర్తితో) రాధగుప్తా

రాధగుప్తాడు : ఆయన సంఘం లో నూ సామాన్యునిలోను సామనస్యాన్ని సృష్టించ గల కౌరుణ్యవిధాత. ఆయన లోకాన్ని స్వర్గ ప్రాయంగా చేయగలడు.

అశోకుడు : మరి నేను?

ఒకటక పా : నీవు ప్రాణికోటిని జీవన్మర జానికి గురిచేసే రాక్షసుడవు. ధర్మభితిలేని పాపండుడవు. పెద్దపులి సహజమైన కోర లతోనే హింసాకాండ నడుపుతుంది. నీవు అసహజమైన ఖడ్గాదులతో హింసాకాండను సాగించే దుష్టజంతువు. నీవు నరుడవు కాదు.

అశోకుడు : (భీతిపడి) నిజమేనా రాధ గుప్తా? నన్ను వీళ్లు ఒక్కసారిగా కత్తితో పోడించి నేనాడు కాబోలు. రాధగుప్తా వీళ్లకు కత్తి దొరకనివ్వకు.

రాధగుప్తాడు : మహారాజా! మానవుడు జన్మించింది ఇతరులను హింసించి మంఘ

పెట్టడానికి కాదు. ముఖముఖాల అల్ప త్యాన్ని ఋజువుచేసే కాంతిని సాధించడానికి, పరస్పరాను రాగం సాధించడానికి మానవుడు సృష్టిలో వెలికాడు. ప్రేమ మయ మైన విశ్వ బంధుత్వాన్ని సాధించడానికి మానవుడు సృష్టిలో వెలికాడు. పగ పాము లకు లక్షణం కావచ్చు. మానవులకు లక్షణం కాదు. చిత్రవర్ణ చేయడం క్రూరజంతువుల లక్షణం కావచ్చు. మానవుల లక్షణం కాదు. ఘోరసంహారం జరపడం ప్రళయరుద్రుడి లక్షణం కావచ్చు. మానవుడి లక్షణం కాదు. ఆబోధి సత్తుడి ముఖంలోకి చూడు మహారాజా. నీకీ ఉపదేశం అంతా ఆయన ముఖంలోనుంచి వినిపించటం లేదా?

అశోకుడు : (గాఢదిక్కుతో) కాదు ఆయన ముఖం వెయ్యి బల్లెములు నానెత్తు విసురు తున్నట్లు చూస్తోంది. నన్ను చిత్రవర్ణ చేయబోతున్నట్లు చూస్తోంది.

వా కిరీటం తుండేములుగా అయిపోతున్నట్లు నా కనిపిస్తోంది. నా లోని ప్రతిసరమూ, ప్రతి జీవకణమూ మోత్రోమని ఏడుస్తోంది.

నేను చచ్చిపోతున్నట్లు నాకు అనిపిస్తోంది. ఆ ముఖం నా వంకపే చూస్తోంది. ఆ ముఖం లో క్రోధంలేదా? క్రోధం లేకపోయినా

నన్ను కొల్చివేసే మంటలను నా మీదికి ప్రవర్తింప చేస్తోందే? రాధగుప్తా ఇలాటి కాంతివనాన్ని నే నెప్పుడూ చూడలేదు.

రాధగుప్తా నాకు ఖల్లటకుడిమిఖ లక్షణాలే అర్థమౌతాయి బోధిసత్తుల ముఖలక్షణాలు నా కర్ణంకావు. రాధగుప్తా నన్ను పట్టుకో.

నన్ను తుమించమని ఆయనతో చెప్పి నన్ను కొల్చవద్దని చెప్పి—నేను బోధిసత్తుని చంపలేను—నేను బోధిసత్తుని రక్షించలేను. బోధిసత్తుడే నన్ను చంపగలడు—బోధిసత్తుడే నన్ను రక్షించగలడు—రాధ గుప్తా—రాధగుప్తా—ఆయన కౌరుణ్యమూర్తి

కదూ? రోదించి (కోరిపోతాడు).

రాధగుప్తాడు : ప్రభూ—ప్రభూ, (అశోకుడికి కూర్చోబెడతాడు.)

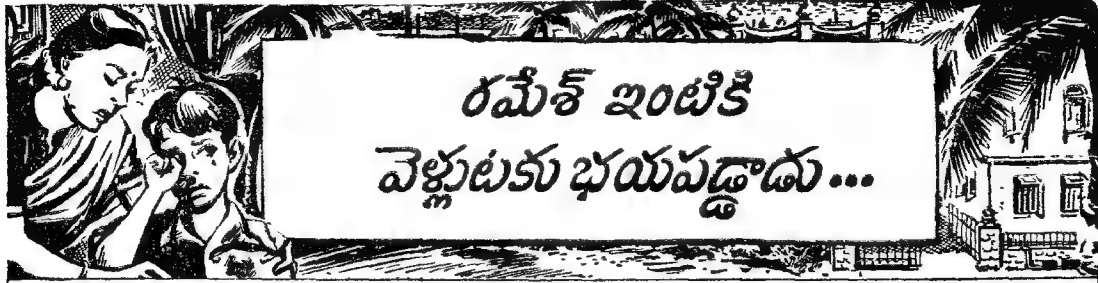
(ఖల్లటకుడు పెదవి విరుస్తాడు— రాజాను పలకరించ బోతాడు.)

రాధగుప్తాడు : ఖల్లటకా—ఈక్షణంలో నీ నిక్కడ ఉండరాదు. పరిపాకం చెందు తూన్న మహారాజా చైతన్యానికి నీ ఉపస్థితి ప్రతిబంధకము. దయ ఉంచి నీ వెక్కడి కైవా జ్ఞాదారామానికి వెళ్ళు. లేదా నీ వాన గృహనికీ వెళ్ళు—దయచేసి వెళ్ళు—

ఖల్లటకుడు : మరీ పెదవి విరిచి లెలకొని రెండు నిమిషాలలో ఇదంతా జటిర్లమఅని నిరూపించగలను.

రాధగుప్తాడు : ఓయి ఘోరస్వభావుడా! నిన్ను తుణుకులో ఆ మూకుడులోకి తోయిం చ మన్నావా.

ఖల్లటకుడు : అక్కడేను. అమూకుడులో

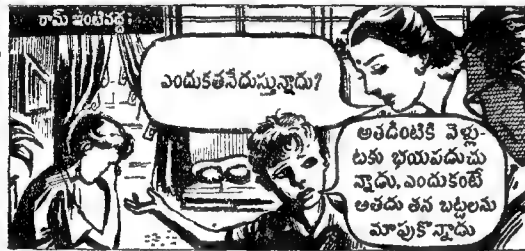


రమేశ్ ఇంటికే వెళ్లుటకు భయపడ్డాడు...



వా బట్టలను
మాపుకోస్తాను
రామ్ మా
అమ్మ
నన్నెప్పుడు
తిట్టాతుంది.

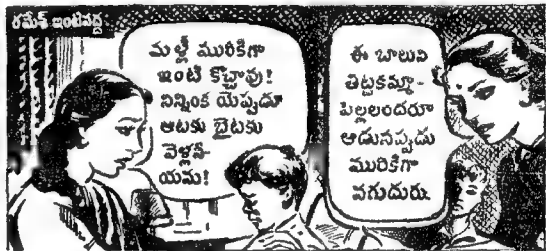
రమేశ్ నేను
కూడా తన మా
బట్టలను మాపు
కోంటుంటాను
గాని మా అమ్మ
నన్నెప్పుడూ
తిట్టదు.
రామ్ అయ్యే.



రామ్ ఇంటివద్ద:

ఎందుకేనేడున్నాడు?

అతడింటికే వెళ్లు
టకు భయపడుచు
న్నాడు. ఎందుకంటే
అతడు తన బట్టలను
మాపుకోస్తాడు.



రమేశ్ ఇంటివద్ద:

మళ్ళీ మురికిగా
ఇంటి కొట్టావు!
నిన్నొక యెప్పడూ
ఆటకు బైటకు
వెళ్ళనే-
యను!

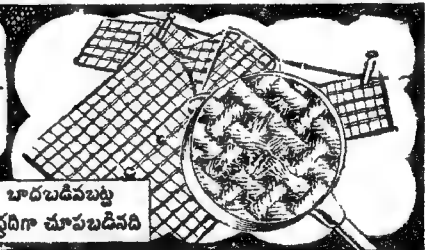
ఈ బాలుని
తిట్టకమ్మా-
పిల్లలందరూ
అడుగున్నాడు
మురికిగా
వగుదురు.



ప్రతిరోజూ వాడి
బట్టలను ఉడుకుటకు
చెమట వోడున్నాను
వాటిని బాదుతూ
అందుకని చాలాత్వరగా
చిరిగి పోతున్నవి.



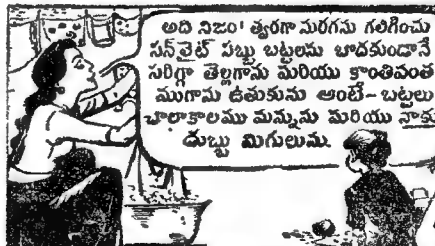
అది నిజమే. బాగుట
బట్టల పోగులను
తెంచును మరి అందు-
వల్లనే బట్టలుత్తరగా చిరిగి
పోవును.



బాదబడినబట్ట
పెద్దదిగా చూపబడినది



కాని మీరు సన్లైట్
సబ్బుతో ఉతికినప్పుడు
బట్టలను బాదవక్కర్లేదు
దాని సమ్మర్థయిన సురగము-
రికి సంతటిని సులభంగా తొల-
గించును. అవిధంగా మీ
బట్టలు చాలాకాలము
మన్నిస్తూ కూడ.



అది నిజం! త్వరగా సురగము గలిగించు
సన్లైట్ సబ్బు బట్టలను బాదకుండానే
సరిగ్గా తెల్లగాను మరియు కాంతివంత
ముగాను ఉడుకును అంటే- బట్టలు
చాలాకాలము మన్నిస్తూ మరియు నాకు
దుబ్బు మిగులును.



సన్లైట్ సబ్బు

భారతదేశంలో తయారుచేయబడినది

బట్టలు చాలాకాలము
మన్నినట్లు చేయును

తెల తామరపువ్వును-తెల తామరపువ్వులూ బోధిసత్తుడే చూస్తున్న సుప్రసిద్ధి ఇప్పుడుంటే ఆ మాటకులో దిగు. (వెళ్ళిపోతూ) అశోకుడు ఇంతటి భీరుడని నేననుకోలేదు.

రాధగుప్తుడు : అశోకుడు భీరుడు కాదు. నీవు కలహాదయంపైవు. నీకు కూడా ధర్మ చతువు విప్పారే ఊణం రాకపోతులే. (ఖల్లటకుడు నిష్క్రమిస్తాడు.)

బోధిసత్తుడు : అశోక ప్రమాట్ ! (అశోకుడు తలయెత్తి కళ్ళు తెరుస్తాడు.)

రాధగుప్తుడు : ప్రభూ !

అశోకుడు : (ఆశ్రంగా) ఆయన ఏడి ? ఆ బోధిసత్తుడేడి ? ఈ కళింగయుద్ధంలో మరణించిన లక్షలాది జనుల రక్తం మడుగు కట్టి మహాసముద్రమై నాకు కనిపించింది. ఆ సముద్రంలో ఆ లోతు తెలియని సముద్రంలో ఈదలేక, బ్రతికలేక, తూరి పీల్చలేక తిన్నకుంటూన్న నాకు—ఆ యశ ఎక్కడినించో చేయించిందాడు. రక్తస్నాతుడనైన నన్ను తన దయాపయోధారలతో ప్రక్షాళిచేసేవాడు. ఆయన నన్ను తన మించానన్నాడు. నా పాపాలకు నిష్క్రూతి ఉండన్నాడు. నాకు ధర్మదీక్ష నిస్తానన్నాడు. (బోధిసత్తునివైపు మూర్తూ లేచిపోయి సాగిలబడిపోతాడు.)

రాధగుప్తుడు : (సంతోషితం గా) ఆయన నీ పాపానికి నిష్క్రూతి ఉండన్నాడా? అయిదువందలమంది మంత్రుల శిరస్సులు ఖండించిన పాపానికి నిష్క్రూతి ఉండన్నాడా? అయిదు వందల మంది స్త్రీలను కౌర్వించిన పాపానికి నిష్క్రూతి ఉండన్నాడా? కళింగయుద్ధంలో లక్షలాది జనులను వధించిన పాపానికి నిష్క్రూతి ఉండన్నాడా? భ్రాతృహత్య చేసిన పాపానికి నిష్క్రూతి ఉండన్నాడా? కాద్ద గురువును మరేగే నూనెలో వేయించిన పాపానికి నిష్క్రూతి ఉండన్నాడా?

(అశోకుడు ఒక్కొక్క వాక్యంతో బుద్ధ గురూ, బుద్ధగురూ అని ఆశోకిస్తాడు.)

అశోకుడు : (చేతులమీద లేచి) నేను కర్మచండాలడను రాధగుప్తా. నేను ఘోరమైన మరణాలు జరిపించాను. ఇక ఈమారణాలు జరిగించను. ఇక ఈ హింసాకాండ జరగనివ్వను. అయ్యో మహనీయుణ్ణి

మరేగే నూనెలో వేయించాను. ఆ యశ మాత్రం నాయొడ కరుణమాపాడు. నాకు ధర్మదీక్ష నిస్తానన్నాడు.

బోధిసత్తుడు : అశోక ప్రమాట్ !

రాధగుప్తుడు : మహారాజా నిన్ను బోధిసత్తుడు పలకరిస్తున్నాడా?

అశోకుడు : (కనుకెత్తి తొట్రుపాటుతో) ఈ కళింగయుద్ధంలో ఈ మరణమహాయజ్ఞములో పెరిగిన నా పాపపు పర్యతాలను ఆయుళ్ళేవంటో నిర్మూలించుకోమని ఆజ్ఞించిన నా బుద్ధగురువు నన్ను పలకరించాడా? గురువరమేతెల్ల నీ ఉపదేశంతో నా జీవితాన్ని ధర్మపావిత్రం చేయి. నాకు ధర్మదీక్ష నియ్యి బుద్ధగురూ.

(రెండు ఊరాలు కేటకూన్యంగా గడిచి పోతాయి. బోధిసత్తుడు ఉపదేశ వాక్యాల పలకడం నివహిస్తుంది.)

బోధిసత్తుడు : బుద్ధం సరణం గచ్ఛామి.

అశోకుడు : బుద్ధం సరణం గచ్ఛామి

రాధగుప్తుడు, పౌరులు : బుద్ధం సరణం గచ్ఛామి.

బోధిసత్తుడు : ధమ్మం సరణం గచ్ఛామి.

అశోకుడు : ధమ్మం సరణం గచ్ఛామి

రాధగుప్తుడు, పౌరులు : ధమ్మం సరణం గచ్ఛామి.

బోధిసత్తుడు : సంఘం సరణం గచ్ఛామి

రాధగుప్తుడు, పౌరులు : సంఘం సరణం గచ్ఛామి.

బోధిసత్తుడు : ఏవ్యం ధమ్మా వద్ధి.

అశోకుడు : ఏవ్యం ధమ్మా వద్ధి.

రాధగుప్తుడు, పౌరులు : ఇట్లుగా ధర్మము వర్తిల్లును.

బోధిసత్తుడు : విషయసముక్తస్సే.

అశోకుడు : విషయసముక్తస్సే.

రా, పౌరులు : విషయసముక్తస్సే ముందు ధర్మము వర్తిల్లును.

బోధిసత్తుడు : అలియవసాణి.

అశోకుడు : అలియవసాణి.

రా, పౌరులు : ఆర్య వర్తనములందు ధర్మము వర్తిల్లును.

బోధిసత్తుడు : అనాగతి ధర్మాని.

అశోకుడు : అనాగతి ధర్మాని

రా, పౌరులు : అనాగతి ధర్మము వలన ధర్మము వర్తిల్లును.

బోధిసత్తుడు : అనాగతి ధర్మాని.

అశోకుడు : అనాగతి ధర్మాని

రా, పౌరులు : అనాగతి ధర్మము వలన ధర్మము వర్తిల్లును.

బోధిసత్తుడు : మునిగాథా

అశోకుడు : మునిగాథా

రా, పౌరులు : మునిగాథల యందు ధర్మము వర్తిల్లును.

బోధిసత్తుడు : మోనీయ నూతే

అశోకుడు : మోనీయ నూతే

రా : పౌ : ముని జీవనప్రవచనమున

ధర్మము వర్తిల్లును.

బోధిసత్తుడు : ఉపతివ్య పసిశే

అశోకుడు : ఉపతివ్య పసిశే

రా : పౌ : ఉపతివ్య (ప్రశ్నల యందు) ధర్మము వర్తిల్లును.

బోధిసత్తుడు : లాహులో నాజే ముసా

వాద మధిగిన్య

అశోకుడు : లాహులో నాజే ముసావాద మధిగిన్య

రా : పౌ : మృషావాద మాదిగా రాహులు

నకు చెప్పిన దానియందు ధర్మము వర్తిల్లును.

బోధిసత్తుడు : సమవాయ ఏక సాధుః

సమవాయ ఏక సాధుః సమవాయ ఏక సాధుః

(బోధిసత్తుడు పద్యము అంతర్హితం లవుతాయి.)

అశోకుడు : (గమనించకుండా) సమ

వాయ ఏక సాధుః సమవాయ ఏక సాధుః

సమవాయ ఏక సాధుః

రా : పౌరులు : (గమనించకుండా) సమ

వాయ మే మేలెనది. సమవాయ మే మేలె

నది. సమవాయ మే మేలెనది.

అశోకుడు : (కళ్ళు తెరిచి) రాధగుప్తా

బుద్ధ గురుడేడి? బుద్ధగురుడేడి?

రాధగుప్తుడు : అంతర్హితం డైనాడు. అశోక

సామ్రాట్ నీవు ప్రేమిచిర్చి, నీవు జనానాం

(ప్రియంపైవు. నీకు బోధిసత్తుని దివ్య సాక్షా

త్కారం లభించింది. నీవు ధర్మప్రభువుగా

అశేష కీర్తిని గడించగలవు.

అశోకుడు : అయ్యో ఇదంతా నా ధ్రిమ

కాదు కదా—నా పాప నిష్క్రూతి ధ్రిమ

కాదు కదా—నా ధర్మదీక్ష ధ్రిమ కాదు

కదా!

రా : పౌ : కాదు అశోక ప్రభూ. అంత

శ్మశ్రం ఉన్నీలిలిమైన ఈ దివ్యముహూ

ర్నంలో విశ్వేశ్వర మంత్ర ముచ్చారిం

మైన ఈ దివ్య ముహూర్నంలో ధ్రిమకు

తావెక్కడిది—ప్రభూ నీ జీవితాన్ని, నీ

సర్వతత్వీని ఆ బోధిసత్తుని పాదాలవద్ద

అర్పించావు కదా, ధర్మదీక్ష పొందావు కదా

నీ పాపం మనీపోయినది. నీ ఆయుళ్ళేవం

ధర్మప్రభామి యైనాక ఇంక నీకు పాప

మెక్కడిది?

(తెర వాలుతూ ఉండగా అందరూ)

బుద్ధం సరణం గచ్ఛామి

ధమ్మం సరణం గచ్ఛామి

సంఘం సరణం గచ్ఛామి.

★

దాంపత్య రహస్యములు

ఇది పలుములతో 284 పుటలు గలది. వెల

రు. 2/- కామకథా లేక కొక్కోకము. పలు

ములతో పెలరు. 1/- చొప్పున ప్రత్యేకం.

D.S మిత్ర & కో., 26 (BEAT) బీలు,

సాకాతుపేట, మద్రాసు-1.

అకాల నిలవ
బుద్ధుని అనుచుకు
కామిక-కుసుం
మి ఇప్పుడు సునీలో వాస్తవిక
మి ఇప్పుడు కళానంద బిద్ధిమూర్తి అపాదుములతో
యొద్దిది పద్ధతిపద్ధతి ముగింపు ముగింపు
సాంబంకి
అనుచుకు ముగింపు ముగింపు

—

*

✱

*

✱

*

✱

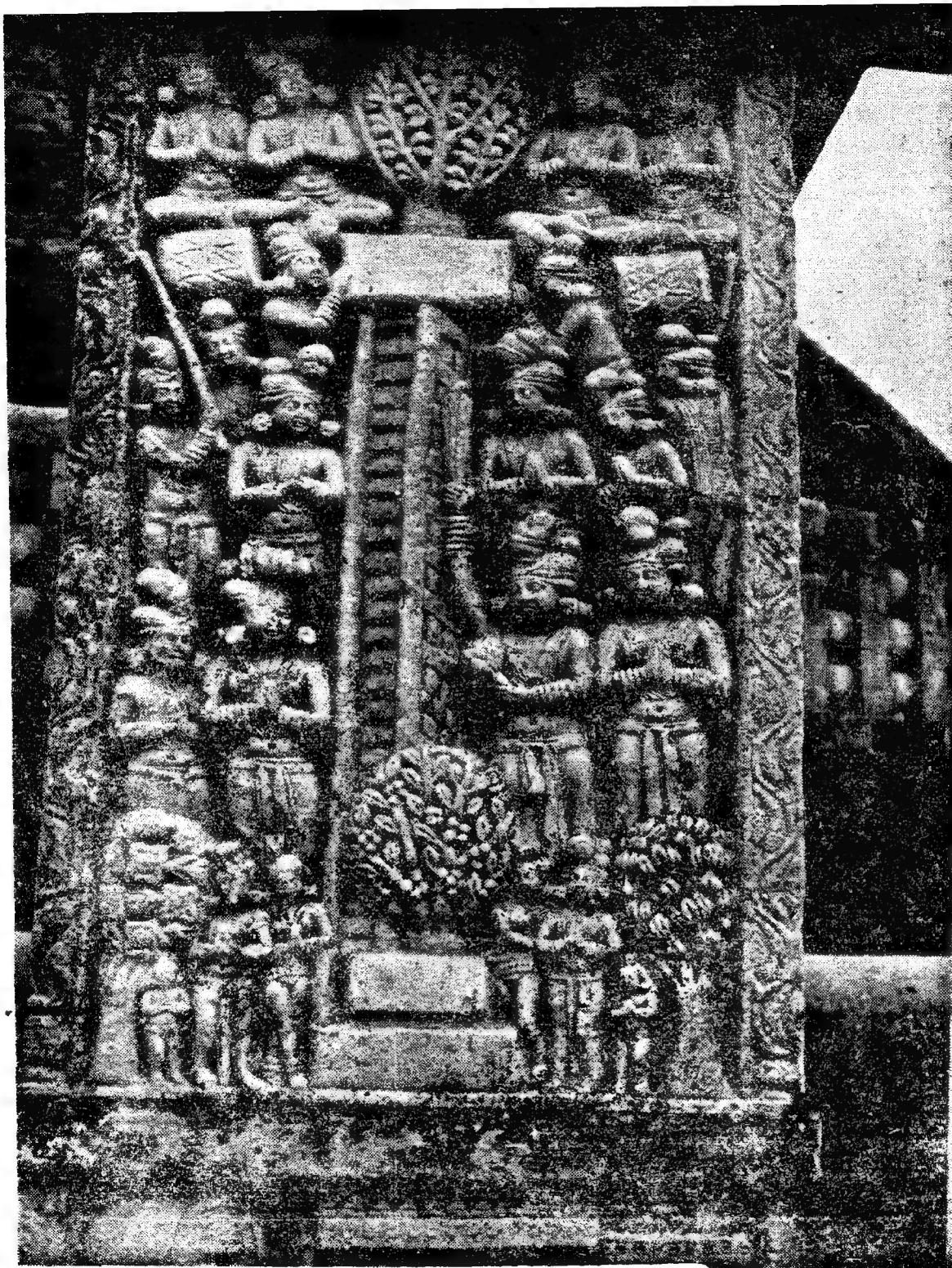
✱

*

1



తక్షణిలోని ఈ విగ్రహం క్రీ. శ. 5 వ శతాబ్దంనాటిది. నలందాపరిశే
తక్షణియాడా ప్రాచీన కాలంలో గొప్ప విద్యా కేంద్రంగా ఉండేది. ఇది
రావల్పిండి (పాకిస్తాన్) పశ్చిమోత్తరంగా పదిమైళ్ళలో ఉన్నది.



బృహదీశ్వరాలయపురమున

నత్తుకు సిద్ధార్థుడుగా జన్మించే నిమిత్తం తుపితన్వర్గంనుంచి సీత్యనమిడుగా దిగి వచ్చిన దృశ్యం వైకుంఠము, అననమూ అయిన న్వర్గంలో ఉన్నప్పటివి. క్రిందకున్న దృశ్యము, అననము భూమికి దిగి టిది. సర్వజేతలు గొలుస్తూఉండగా అయిన దిగినాడు. (సాంచీస్తుత ఉత్తరద్వారంమీది శిల్పం)



శుద్ధోదనుభార్య మహామాయకున్వన్నలో తెల్లని వీనుగు కనిపించింది. ఆ వీనుగు తొంపంనో ఒక
 భవభవద్భంభరించింది. మూడుసార్లు మాయాదేవిచుట్టూ ప్రదక్షిణంచేసి తుద కావచుగు ముగ్ధులలో
 ప్రవేశించింది. మగ శిశువు బద్ధిస్తాడని దైవశ్శలు న్వన్నఫలం చెబుతాడు. (శ్రీ. పూ. 2 వ కథాబ్దపు
 మంగళంకండాటి బార్గల్ స్తూత శిల్పం.)



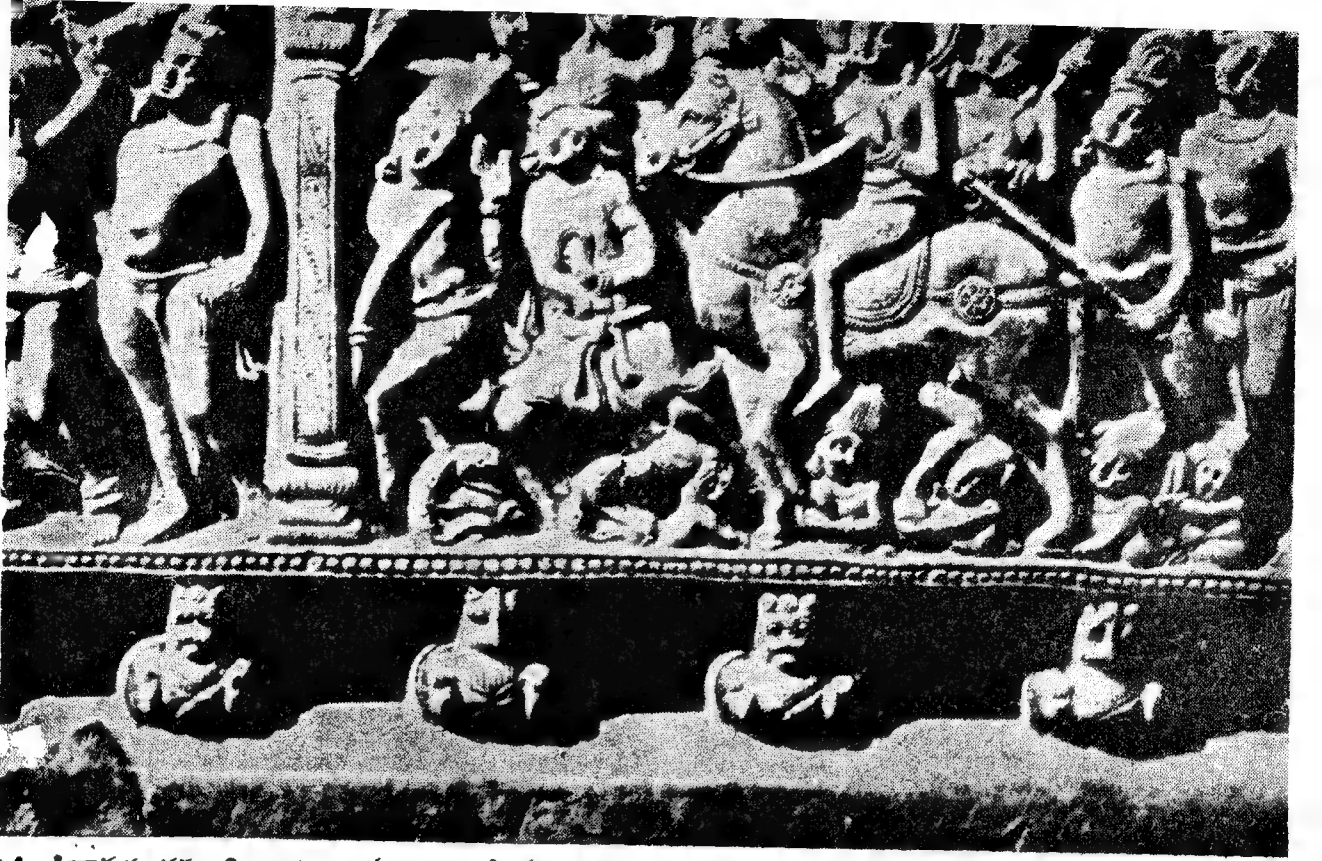
మహాభిస్మక్రమణ

పు

వదిమాసాల తరవాత ఒక పైకాళి పూర్ణిమనాడు మాయాదేవి
కపిలవస్తుకు సమీపంలో ఉన్న లాంబినీవనంలో సాలవృక్షా
యలో నేదదీరుతుండగా ఆమె మగశిశువును ప్రసవిస్తుంది. మహా
తేజస్వాలియైన ఆ శిశువు చక్రవర్తియే లేక బుద్ధుడో అశుతాదని
దైవజ్ఞులు చెబుతారు. చిత్రంలో ఎడమపైపు మాయాదేవి క్రుక్కనే
ఉన్న వాడుశిశు బుద్ధుడు.

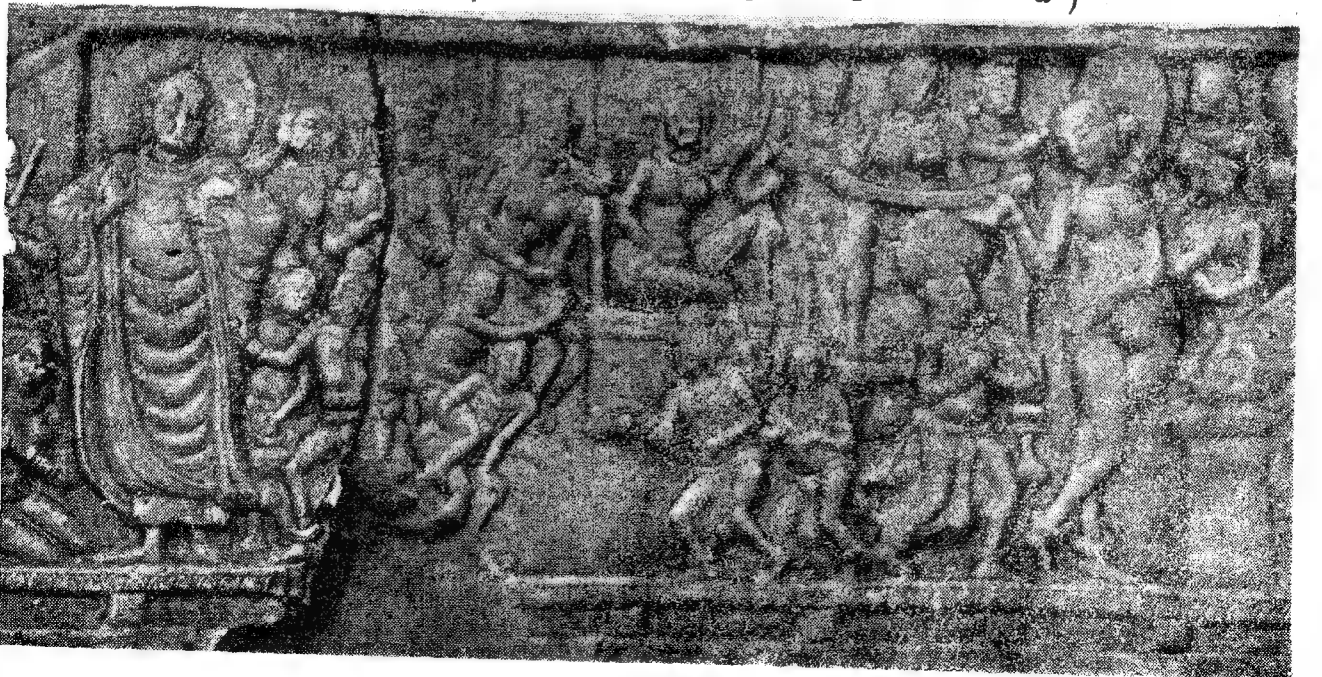
సిద్ధార్థ జననం

(11 వ క తా శ్లోకం చలంకాచార్యుని)



౧: సిద్ధార్థుడు నకల విద్యాపారంగతుడై, వివాహితుడైనతరువాత, ఒకసారి జరా, వ్యాధి, మరణగన్తులైన ముగ్గురు
సనుష్యులను, ఒక నన్నాసినిజూచి వింక్తుడై, సత్య గతేమణార్థమై ఇల్లు విడిచి వెళ్లిపోతాడు. (నాగార్జునకొండ శిల్పం)

గాగమనం: బుద్ధుడు సంబుద్ధిబొందిన అనంతరం ధర్మచక్రవర్తివర్తనం గావించూ కపిలవస్తుకు తిరిగి
వచ్చి, భార్య యశోధరకు ధర్మదీక్ష ఇప్పిస్తాడు. (గోలీ ఆంధ్రశిల్పం. క్రీ. శ. 3 వ శతాబ్దం,





నంబుద్ధిపాంశకపూర్వం బుద్ధుడు బోధివృక్షచ్ఛాయలో ఉపవిష్టుడై సత్యం కనుగొనేవరకూ లేవనని శిష్యులచేసి, తన నిశ్చలతకు తాను కూర్చున్న భూమినే సాక్షివికమ్మని మూడుసార్లు తట్టుతాడు. ఆయన నిష్ఠలో ఉండగా మారుడు తన సైన్యాలతోను, కామినీగణాలతోనూ ముట్టడించి నిష్ఠాభంగం చేయజూస్తాడు. కాని బుద్ధుడు చలించడు. తుదకు మారుడు ఏరాశితుడై పారిపోతాడు.

మారదర్శణం (అజంతా శిల్పం)



నిర్వాణం

సంబుద్ధి పొంది
న తరువాత బుద్ధుడు
నలభై ఏండ్ల
కాలం ధర్మచక్ర
పరివర్తనం చేశాడు.
తన 80 వ సంవత్సరము
నానా అనే చోట
(గోరక్షూర్ జిల్లా)
ఒక సాలవనంలా
పరినిర్వాణం చెం
దాడు. పై చిత్రం
బెంగాల్ కు చెందిన
మహా పరినిర్వాణ
శిల్పం. క్రీ. శ. 10వ
శతాబ్దంనాటిది.

దిగువచిత్రం, బుద్ధ
నిర్వాణానికి దుర
విల్లుతున్న భిక్కు,
భిక్కునీ బృందం -
అజంతా శిల్పం.





ఆధునిక వంగ చిత్రకారుడు నందలాల్ బోస్ చిత్రించిన ఋద్ధమూర్తి.

కాంచన, ముక్తపా, నీల అనంతపుణ్య,
మూలము, గోరకనీలం గోరకనీలం

(మూలము)

వసుబంధుని పరివర్తన

మహాభారత జాడదర్శితలో అసంగుడు, వసుబంధుడు చిరస్మరణీయులు. వీరిద్దరూ అన్ననిమ్మలు. పురుషపురంలో ఒక బ్రాహ్మణ పండితునితో జన్మించారు. చిన్నతనంలోనే వేదవేదాంగాలలో, సకల శాస్త్రాలలో నిష్ణాతులైనారు.

మహామేధావులు, పరమకరుణాశువులు అయిన వీరిని జాడదర్శం అమెరిగా ఒక రీతిచింది. ఇరువురూ హీనయానజాడం స్వీకరించారు. అసంగుడు క్రమంగా మహాభారత మతానుయాయుడైనాడు. మహాభారత తత్వ శాఖలయిన విజ్ఞానవాదానికి స్థాపకుడు, ఆచార్యుడు అయినాడు.

“బ్రాహ్మసంపదం అంతా కూర్వం మున్ను ఒకటే ఉన్నది ఈ మనస్సునుచే బ్రాహ్మసంపదం యావత్ జనిస్తున్నది,” అనే వాదాన్ని అసంగుడు ప్రచారం చేశాడు.

అతని సోదరుడు వసుబంధుడు హీనయానమతానుయాయు సర్వాస్థివాదంలో విశ్వాసం గలవాడు అనతికాలంలో అతడు జాడదర్శంలోని వివిధ వాదాలన్నీ కరతామలకం చేసుకున్నాడు. అయితే ఈ వాదాలే జ్ఞానాకాంతమైన అతని మనస్సుకు తృప్తి చేశారనే భావం ఉన్నది.

అసంగుడు తన సోదరుని ఏ ధాననైనా తన మతానికి తిప్పివేయాలని ప్రయత్నిస్తున్నాడు. కాని అతని వాదాలన్నీ తన సత్యబుద్ధివలన వసుబంధుడు పరాస్తం చేసివేస్తావచ్చుడు.

* * *

అతి అమోఘానగరం. సువిశాలమైన - మ్రవనంలో చక్కని జాడవిహారం ఉన్నది. విహారంలో పలపురు శ్రీమణులు, నివసిస్తున్నారు. విహారంలో ఎందరెందరో మహాశిల్పిలు శిక్షిత మండలిల్లా ఉన్నారు. అదీతనమలైనప్పటికీ ఆ శిల్పకృతులు సజీవంగా కదలాడుతున్నట్లు, వినోగదీచివేయిన గాథలను, వినోమమాలిర సందేశాలను మాటలుతని భావలో వికరిస్తున్నట్లు భావించాయి. వాటిని శిక్షిత అంత చైతన్యవంతాలుగా చేయగలిగిన శిల్పిల సంస్కారపరిపాకాన్ని మెచ్చు

కుంటూ వసుబంధుడు వాటిమధ్య తిరుగాడుతున్నాడు.

ఇంతలో అసంగుడు లోనుండి వచ్చి తమ్ముని విహారోపరితానికి తీసుకువెళ్ళాడు. ఇప్పుడే వస్తానని చెప్పకనుచూచానాడు.

ఎదురుగా వచ్చిపవాహం ఉన్నది. అది శరత్కాలం క్రమంగా చీకటిపడింది. కొంతసేపటికి చంద్రుడు గుడియించాడు. మండిమందింగా మలయపనాలు వీస్తున్నాయి చిన్నచిన్న మేఘులకలాలు చంద్రునితో దాగుడుమాలిలాడుతున్నాయి. చంద్రికాశీకరన్నారితమెలోకమంతా ఏదో అశాశికాంతిలో ప్రకాశిస్తున్నది ఆ వికాంత ప్రకాంతి భంగంచేస్తూ పక్షుల అస్పష్ట కలకలస్వరాలు వివశస్తున్నాయి ఆ ధ్వనులు విశ్చిత్తాన్ని మరింత గాటం చేస్తున్నట్లున్నాయి

ఈ అపూర్వ రామణీయకం తిలకిస్తూ వసుబంధుడు మంత్రముగ్ధుడైపట్టు తన్మయుడైనాడు. ఆ క్షణంలో జగమొక మిథ్యగా, స్వప్నంగా, జీవితం ఆ స్వప్నాంతరస్వప్నంగా వసుబంధుని మానససరోవరంలో ఒక భావతరంగం కదలాడింది.

విహార కలకలధ్వనాలకు శ్రుతిగా, విహారంలోని తిరునికుంజాలమధ్య దాగివున్న అసంగచార్యశిష్యుడొకడు గురుప్రణీతితో భాగాలను మధురకంఠస్వరంతో గానం చేయసాగినాడు. వసుబంధుని మనస్సులో బయలుదేరిన స్వప్నభావతరంగం మరింత విస్తృతమైంది. శిల్పకారుని భావనలో జనించి మహాశక్తితో భావించే శిల్పంవంటి ఈ సకల చరాచరజగత్తుయొక్క నిజతత్వం అతని మనస్సులో గాఢంగా నాటుకున్నది.

ఈ సత్యాన్ని ఇంతవరకూ కాదంటితే అన్న పరివేదన, హృత్పాపం అతని దహించివేయసాగాయి. వెంటనే అతడు తన దోషానికి ప్రాయశ్చిత్తంగా నాలుక చేదించుకో నుడువుకుడైనాడు.

ఇంతో చాటునుండి కనిపెడుతున్న అసంగచార్యుడు గభావనవచ్చి అడ్డగించాడు. “నాయనా! నాలుక పెరుక్కొనడం అజ్ఞానలక్షణం. ఏ నాలుకతో సత్యాన్ని ఖండించావో అ నాలుకతోనే

సత్యాన్ని ప్రచారం చేయ్యి దుఃఖపారావారంలో తిలమున్నరౌతున్న దీనిమానవకోటిని తరింపజేయడానికి నీ జీవితనాకను ఆయితం చేయ్యి ఇంతకంటే పరమధర్మం లేదు,” అని ఉద్బోధించాడు

వాటినుంచి వసుబంధుడు మహాభారత మతానుయాయుడైనాడు. అభిధర్మకోశం, విజ్ఞప్తిమాత్రతా త్రింశికం మొదలైన ఉద్గ్రంథాలు రచించి ధర్మప్రచారం చేశాడు.

వసుబంధుడు క్రీ. శ. 270 ప్రాంతంలో జన్మించి, 350 ప్రాంతంలో మరణించాడని, చంద్రుడు ప్రవిక్రమాదిత్యుని సమకాలికుడని చెబుతారు.



కలపరపడుస్త్రీలకు



“కుమారి” (మాత్రం) మదనకండి మి. అ. గ్వం దిండిను దింతలవనరం వెం (పాద) ఉ. ౨/- (ప్రెషర్) ౨/- (ఎస్ట్రాక్ ప్రెషర్) ౪౦ హోషి స్వాకింగ్ ప్రత్యేక-

Mrs P. Deves, F.D.S. (A.P) Calcutta-40.
సాకిసు: Indo Medical supplies
No. 3 Pauliappan st. Seven wells
Madras - 1.

పైటోడెంట్
దంతశ్రీములను
సంహరించే పండ్లసాడి
శ్రీవత్స కైమికల్స్ & ట్రస్ట్
లిమిటెడ్. మద్రాసు-30.



నారసింహ లేహ్యము
ఇంగారుతో చేరినది. మేహము నిర్భాక, విస్తృతమైన వగైరా హరించి ఇలము రక్తవృద్ధి కల్గించును. 20కు. దబ్బీరు, 3-4-0 పోస్టేజీ 1-1-0 పి. పి. పి అండ్ కో, (అయ్యుర్వేద సమాజం) పెందేపి (హోస్రు) — నల్లూరుజిల్లా.

ఆసియాలో బౌద్ధ మత ప్రాభవం

శ్రీ లంకా వంశీయులలో వివిధ వాదనల పంపి నాడుడు మగధ రాజ్యం పాలిస్తున్న కాలంలో ప్రభవించిన బౌద్ధమతం మార్క ట్లకరీ ఆశోక వరసుని పరిపాలన కాలం లో (క్రీ. పూ. 269-232) మగధ రాజ్యపు పైలలను దాటి భారతవర్షమంతటా, విస్తరించి ఇరుగుపొరుగు ఆసియా దేశాలలోకి కూడా అడుగుపెట్టింది. అడుగు పెట్టిన వాటి నుంచి, అది క్రమ క్రమ ప్రవర్తనను మొత్తం ఆసియా ఖండమంతటా బౌద్ధ బోధనీ మాడు మోయించింది.

బౌద్ధ మత ప్రచారాన్ని జీరిత పరమా శియంగా సాగించిన ఆశోకునివలననే బౌద్ధ మతాని కింత అవస్థవామాస్య ప్రాధానం కలిగిందనడం అతిశయోక్తికాదు. ఆశో కుడు రాజ్యానికి వచ్చిన మొదటి రెండు కాలంలో అందరు చక్రవర్తులవలెనే భోగ నివాసాలతో, హింసారితో గడిపాడు. క్రీ. పూ. 261 ప్రాంతంలో అతడు సామ్రాజ్య విస్తరణ దాహంతో కలింగ రాజ్యంపై దండెత్తాడు. అప్పుడు జరిగిన ఘోరయుద్ధంలో కలింగ సైన్యంలో లక్ష

మంది హతులై, లక్షన్నరమంది ఖైదీ లయ్యారు ఇంకా ఎందరో అమాయక ప్రజలు యుద్ధభాగ లనుభవించారు. ఈ దారుణ సంఘటన ఆశోకుని మనఃపరి వర్తనకు కారణమైంది. అప్పటినుండి హింస ద్వారా కాక కరుణ ద్వారా మానవ హృదయాలను వశపరచుకోవలెననే బౌద్ధ ధర్మ దీక్షను వహించాడు. తాను బౌద్ధ దీక్షను వహించడమే కాక తన సామ్రాజ్యమంతటా ధర్మ ప్రచారం చేయించాడు. జంతువును, మృగయా వినోదాన్ని విషేధించి, ఖంకా ఎన్నో విధాల జీవకాయుగళ సృష్టిని ప్రకల్పించేవాడు. సామ్రాజ్య మంతటా వేల కొలది శిలా స్తంభాలు నాటించి, వాటిపై బౌద్ధ ధర్మాన్ని వ్రాయించి ప్రచారం చేశాడు. ఖరత సామ్రాజ్యం అవతలిఉన్న చోళి, పాండ్య రాజ్యాలు, సింహళానికి పశ్చిమాన ఉన్న రాజ్యాలకు, సిరియా, మాసీ డోనియా, ఈజిప్టు మొదలైన కేళాలకు బౌద్ధ మత ప్రచారకులను పంపించాడు. క్రీ. పూ. 248 ప్రాంతంలో ఆశోకుడు పాటలి పుత్రంలో గొప్ప బౌద్ధపరమత్తు (సంగీతి)

వీర్లు చేసి బౌద్ధమత ప్రచారానికి సహాని చేశాడని చెబుతారు.

ఆశోకుని తరవాతి బౌద్ధమతానికి ఎక్కువగా ప్రోత్సాహం లభించినది క్రీ. శ. 128 ప్రాంతంలో ఉత్తర భారతంలో చాల భాగాన్ని పాలించిన కనిష్కుని కాలంలో. ఇతడు కుషాన తెగవాడు, సెహెర్ రాజు ధానిగా ఇతడు రాజ్యం చేశాడు ఇతని కాలంలో నాలుగవ బౌద్ధపరమత్తు జరిగింది. ఆశోకుని కాలపు పరిమత్తులో చెయ్యినుండి పాల్నాగా, ఇతని కాలపు సమావేశంలో 500 మంది మాత్రమే పాల్గొన్నారు ఇతని కాలంలోనే మహాయాన బౌద్ధశాఖకు పునాదు రెప్పడాయని చెబుతారు.

ఆంధ్రదేశంలో

ఆశోకుని కాలంలోనే బౌద్ధమతం ఆంధ్ర ప్రాంతానికి వ్యాపించింది క్రీ. పూ. మొదటి శతాబ్దంలో ఆంధ్రదేశానికి తివావాన చక్రవర్తుల పాలనలో అత్యుచ్చస్థితిని పొందింది ఆకాలంలో బౌద్ధమతం సామాన్య ప్రజలలో విశేష ప్రచారం కలిగివుండేది. చక్రవర్తులకూడా బౌద్ధమతాన్ని అమితంగా ఆదరించారు. వీరి ఆదరణలో ఆంధ్ర స్తూప నిర్మాణకళ, శిల్పకళ, చిత్రకళ బౌద్ధ ధర్మాన్ని ఆశ్రయించుకుని అత్యున్నత శిఖరాల కెగబ్రాడెవి. ఆంధ్ర సామ్రాజ్యం మధ్యభారత మంతటా విస్తరించుకుని ఉండేది. సాంచి, అమరావతి స్తూపాలు ఆ రోజుల్లో నిర్మితమైనవే జగత్ప్రసిద్ధమైన అజంతా చైత్యశిల్ప, చిత్రకళ ఆరోజుల్లోనే ప్రారంభమైంది. మహాయాన ప్రవర్తకుడైన వాగారువాచార్యుడు తివావానుల సామ్రాజ్యంలో కృపాతీర్షన నివసించినవాడు. ఆవాడు కృపానదితీర్థ ప్రాంతాలను బౌద్ధ సంఘాసాలను దర్శించడానికి, దేశ మంతటినుంచి, దేశాంతరాలనుండి బౌద్ధ మతానుయాయులు విరివిగా వచ్చేవారు.

దాదాపు మూడుశతాబ్దాలపాటు మహా సామ్రాజ్యాన్ని పరిపాలించిన ఆంధ్రచక్రవర్తుల అనంతరం, బౌద్ధమత ప్రాధానం క్రమంగా తగ్గిపోవారంభించింది. బౌద్ధమతంతోపాటుగా జైదికమతం మొదటినుండి జీవమంతటా వ్యాప్తిలో ఉన్నప్పటికీ క్రమంగా జైదికమతం బలపడతాగింది.

మళ్ళీ క్రీ. శ. 806 సం. లో రాజ్యానికి వచ్చిన హర్షవర్మను కాలంలో బౌద్ధమతా

చ ర్మపు బౌధ ల కన్నిటికీ

“సైబాల్”

చర్మవ్యాధులన్నిటిని శీఘ్రంగా నివారించేసి, విషక్రిమ వాతనియై త్వరితంగా కుదురుటలలో “సైబాల్” ప్రసిద్ధికెక్కింది. కురుపులు, గజ్జ, ఎక్జిమా, స్కాల్డ్, మొటిమలు, తామర, కారిపగుళ్లు, వణములు, మొదలైన వాటిని కుగుర్చడంలో అద్భుతంగా ఫలించేస్తుంది.

బిడ్డల ఆరోగ్యమునకు ప్రసిద్ధిచెందినది.

“రమణీన్ బేబి గ్రైప్”

తయారీదాడు

ది సౌత్ ఇండియన్


మాన్యుఫాక్చరీంగ్ కంపెనీ, మద్యర.

డిస్ట్రిబ్యూటర్లు

సీతారామ జనరల్ స్టోర్స్ ఏజెన్సీస్

విజయవాడ, సికింద్రాబాద్.

బరంపురం (గంజాం), బాంబాయి. బెంగళూరుసిటీ.



నిక బాగా ప్రోత్సహించబడింది. చురుకు ఉత్తరభారతాన్ని పోషించి ఆక్రమించుకుని పెద్ద రాజ్యం పాలించాడు. ఇతడు శాస్త్రమతాన్ని బాగా అభివృద్ధి చేసి దైవికమతాలను కూడా అనుసరిస్తూనే ఉండేవాడు. చివరిలో చాలా పూర్తిగా శాస్త్రమతాన్ని స్వీకరించాడు.

చైనా యాత్రికులు

చురుకు కాలంలోను, అంతకు ముందు కళాకాలంలోను శాస్త్రమత చరిత్రకు ముఖ్య ధారలు చైనానుండి భారతవర్షం దర్శించబడిన యాత్రికుల రచనలు.

వీరిలో మొదటివాడైన ఫా హి యాన్ (క్రీ. శ. 400 లో భారత దేశం వచ్చి పదమూడేళ్ళ పాటు దేశంలో పర్యటించాడు. ఇతని కాలానికి శాస్త్ర భిక్షువులతోపాటు దైవిక మతాచార్యులు కూడా సమానగౌరవం పొందుతూండే వారని తెలుస్తోంది. శాస్త్రమతంలోని ఉత్తమాంశాలను దైవికమతం స్వీకరించి, నమ్మిదిగా శాస్త్రమత కీర్తితకు కౌరవం కాసాగింది. అప్పుడు పరిపాలనను చంద్రగుప్త విక్రమాదిత్యుని రాజ్యంలో బుద్ధుని జీవకౌరుణ్య ధర్మం మాత్రం తూర్పు దిశకు అనుసరింపబడేదిని కూడా తెలుస్తోంది.

చైనా యాత్రికులలో మరొక ముఖ్యమైన వ్యక్తి యువాన్ చ్యాంగ్. ఇతడు చురుకు కాలంలో భారతదేశంలో పర్యటించాడు. క్రీ. శ. 629 లో తన ఇరవై ఆరవ ఏట ఇతడు చైనానుండి బయలుదేరాడు. శాస్త్రవిజ్ఞానాన్ని శాస్త్రజన్య స్థానమైన భారతదేశంలోనే గ్రహించి తనని ఇతడు సంకల్పించాడు. కాని ఇతని ప్రయాణానికి చైనా దిక్రవర్తి సమ్మతించలేదు. అప్పుడతడు మరొకరిందర శాస్త్రజన్యాలలో కలిసి దొంగతనంగా చైనానుండి బయలుదేరాడటం ఎన్నో కష్టాలపడి గోరీరాజ్యాలు, తురుష్క రాజ్యాలు, అష్టనిస్థానం దాటి భారతదేశం ప్రవేశించాడు. ఇతని మార్గమధ్యంలో తారసిల్లిన దాదాపు అన్ని రాజ్యాలలోను శాస్త్రమతం రాజులనుండి, ప్రజలనుండి విశేషాదరణ పొందుతూ ఉండేది. భారతదేశంలో మాత్రం ఎక్కడెక్కడా శాస్త్రమతం తిక్కగిమిస్తోందని, హిందూమతం పురోగమిస్తోందని యువాన్ చ్యాంగ్ వ్రాశాడు. ఒకప్పుడు గొప్ప శాస్త్రజ్ఞుడైన పాలిలీ పుత్రంలో వందలాది శాస్త్రారామాల కిరీటాక శేషాలు మాత్రం మిగిలాయి. శాస్త్రచక్రవర్తిలలో ఆఖరివాడైన చురుకు మహాయాన మతానుయాయు అయినా శివారాధన చేస్తూ ఉండేవాడు. చురుకు మహాయాన మతం లండని కింగ్ కేగరంలో ఒకసారి సమావేశం చేశాడు. ఈ సభకు శైవాచార్యులు



బాగోగులు తెలిసిన తండ్రి

ఎంత తెలివైన తండ్రి! ఆయన ఎల్లప్పుడూ జాన్సన్ బేబీ పౌడరు కొనుక్కు అది మెత్తగా చల్లగా ఉండి ఆ రేత చర్మము మృదువైనదిగా చేయి నిచ్చును!

Johnson's

జాన్సన్ బేబీ పౌడరు

ఉచితము: ఏర్లల పంపణిను గురించిన ఉచిత యింగ్లీషు పుస్తకము కావాలని వ్రాయండి. దీనిలో తల్లి తండ్రులకు ఉపయోగపడే విషయములు ఎన్నో ఉన్నాయి.

జాన్సన్ & జాన్సన్
పి.ఓ. బాక్స్ 1978, డిసెంబరు 22-5.
బొంబాయి

★ తులసాదేవ మత పాఠశాల ★

కూడా అహర్నిచాడు. చక్రవర్తికి మహా యాన మతం పైగల పక్షపాతియూని సీస యాన మతములకు తులసాదేవ కలిగింపట కూర్చుండి హత్య చేయడానికి కుట్రజరిగిందని, యువాన్ చ్యాంగ్ ను కూడా బ్రాహ్మణులు తెలిపారనీ, దోషులైనవారని ముగ్గురు దళింతులనీ బహిష్కరించాడనీ కూడా చిరీతివలన తెలుస్తోంది.

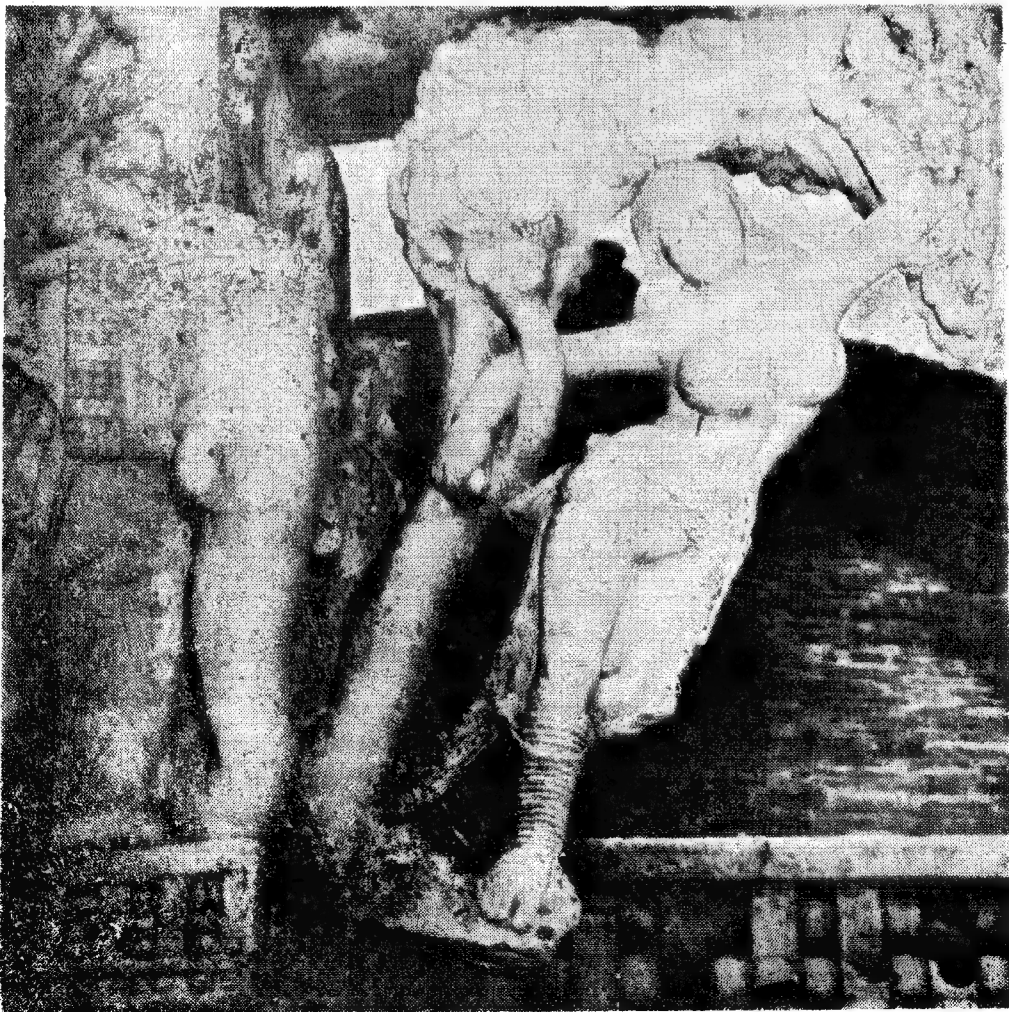
యువాన్ చ్యాంగ్ భారతదేశంలో బాధ తీతాలన్నీ దర్శించాడు. నలంకా బాధల విహారంగా కలభద్రుని శివ బాధపండితుని బద్ధ చాలసంవత్సరాలు గడిపాడు. సంస్కృతిని బాగా నేర్చుకున్నాడు. వెల్లిపోయేటప్పుడు తనతో 800 సంస్కృత గ్రంథాలు, అనేక విగ్రహాలు తీసుకువెళ్ళాడు. ఇతడు 645 లో కృష్ణదేవానికి తిరిగివెళ్ళినప్పుడు చక్రవర్తి తాయ్ క్యుంగ్ గొప్ప స్వాగతిమిచ్చి సత్కరించాడట.

యువాన్ చ్యాంగ్ తనతో తెచ్చిన సంస్కృత గ్రంథాలన్నీటిని, ఇతరుల సహాయంతో చెనా భాషలోకి అనువదించాడు. ప్రజాపారమిత మూత గ్రంథాన్ని అనువదిస్తూ 664 సం॥ లో మరణించాడు.

యువాన్ చ్యాంగ్ సమకాలికుడైన ఈర్ష్యింగ్ చెనీవ్ యాత్రికులలో మరొక ముఖ్యమైన వ్యక్తి.

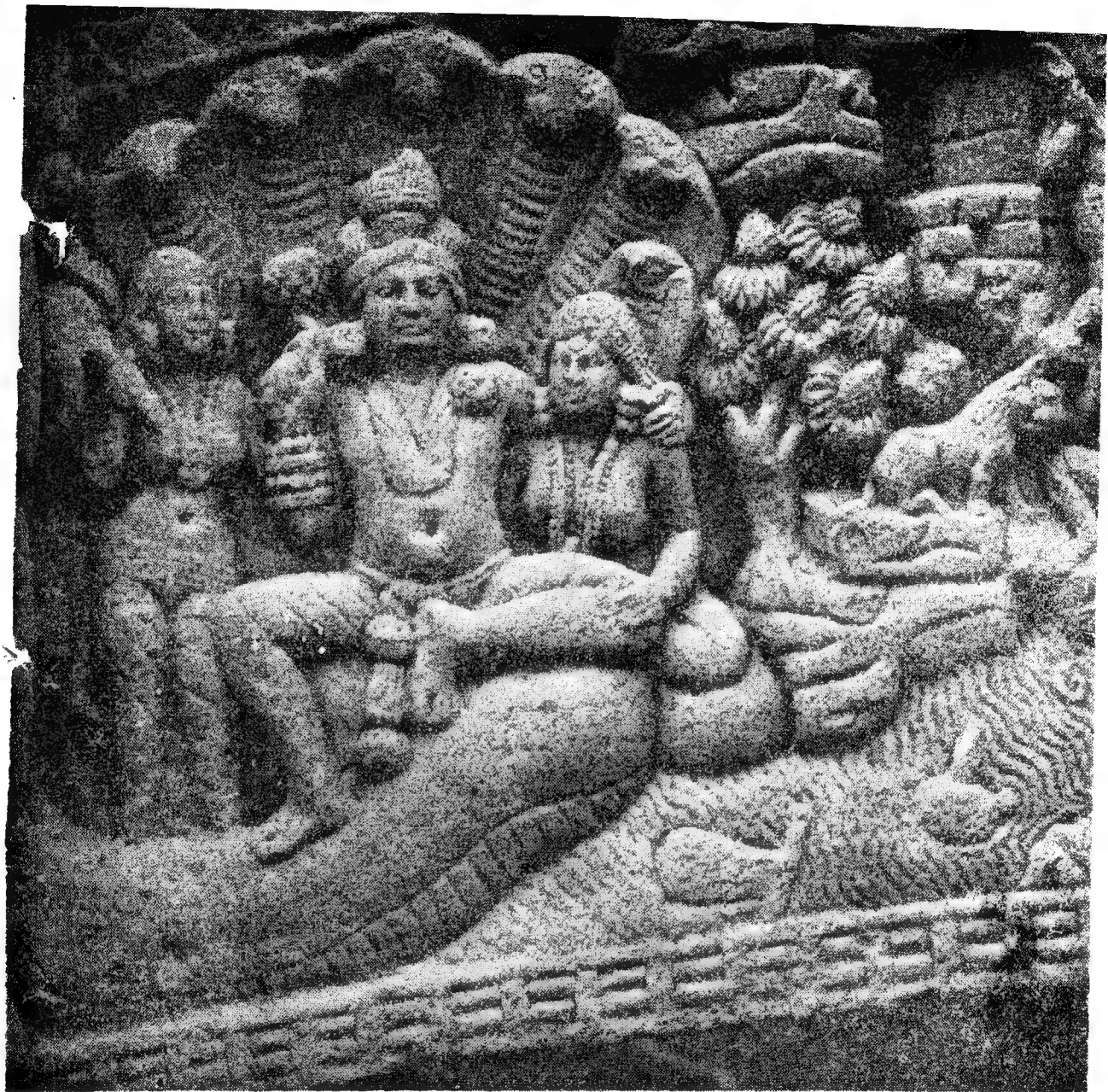
ఈర్ష్యింగ్ తరువాత చెనానుండి భారత దేశానికి యాత్రిలు తిరిగిపోయాయి. నేల మార్గాన రావడం ప్రమాది భరితంగా తియ్యలేం. సముద్ర మార్గాన రావడానికి కొందరు ప్రయత్నించారుగాని అది సఫలం కాలేదు. అదీగాక బాధ విజ్ఞానంగానూ భారత దేశానికి రావలసివ అవసరం కూడా బ్రిటీషులు కనపడలేదు. భారత దేశంలో బాధమతం నశించి పోనాగింది. అందుచేత చైనీయులు సింహాసానికి, అన్నామ్, కంబో

పంచ ఫణా
ఫణిశయ్యపై
నాగరాజు,
నాగరాణి.
స్వర్లోకవాహి
ని మందాకిని
ముందుభాగం
లో ఉన్నది.
సాంచి స్మారం
రవద్వారంపై
శిల్పం.



సాంచి తూర్పుద్వారంపై
యక్షిణశిల్పం. క్రీ. పూ. 1 శతాబ్ద శిల్పపు విన్నానాని
చక్కని తార్కాణం.

(సాంచి ఫోటోలు బి. రా. షె. త.
బొమ్మలతో)



దీయా, జానాలకు యాత్రలునేయ సాగించారు. అప్పటికి ఆ దేశాలలో పోర్, సంస్కృత భాషవేర్తలు అనేకులు రయ్యారై, శాస్త్రముక గ్రంథాలు అనేకం అక్కడే లభ్యమయ్యెను.

బౌద్ధమత పతనం

ఎనిమిది, తొమ్మిదవ శతాబ్దాలనుండి శాస్త్రములేం భారతదేశంలో అక్కడక్కడ చూడవచ్చుటగా నిలిచిందేగాని, పూర్వ ప్రాధివాన్ని మళ్ళీ అంగుణోత్కటమయింది హిందూమతం ఎనిమిదవ శతాబ్దంనుండి

క్రొత్త ఉత్సాహంతో పునోగమించ సాగింది. అద్వైత వేదాంతి ప్రభుత్వదేవ శంకరాచార్యుడు (788 సం॥ ప్రాంతం) శాస్త్ర మతాన్ని పూర్తిగా ఖండించి వైదిక మతాన్ని పునః ప్రతిష్ఠించాడు.

శాస్త్రములేం మన దేశంలో క్షీణించి పోవడానికి అనేకులు అనేక గళాలుగా కారణాలు చెబుతున్నారు. వైదిక మతము యాయులు శాస్త్రులను హింసించి అణచి వేశారని ఒక ప్రవాద ఉన్నదిగాని అది అంత నమ్మదగినదిగా కనబడనిది చరిత్రకారులు కొట్టవేశారు. శాస్త్రములేం క్షీణింప

ఆముతం వేసిన వెర్రితలలే కారణమని చరిత్రకారులు విశ్వసిస్తున్నాను బుద్ధుడు ఉపదేశించిన నిర్గుణ బోధనాను అనేక కావ్యోపకాఖలుగా చీలిపోయి, హిందూమతంనుండి అనేక సిద్ధాంతాలను కలుపుకుని చివరికి గూఢపుమారిపోయింది. హిందూమతంకుడా శాస్త్రములేంలాని ఉత్తమస్వరూపము స్వీకరించి బలపడింది. హిందూమతానికి ఉన్నత శాస్త్రములేంలాను, అత్యున్నతమైన విశ్వాసం. ఇందుకు వ్యతిరేకి క్రంగానున్న శాస్త్రసిద్ధాంతాలను ప్రజలు తిరస్కరించారు. సింహాసనంమండి వచ్చిన ఒక శాస్త్రుడు “విజ్ఞానం క్షీణిం

★ ఆసియాలో శాస్త్రమత ప్రభవం ★

మొదటి; అనిర్వచనీయత" అని ప్రతిపాదించగా శ్రేష్ఠుడొకడు "నీ మాటలు ముగియక యును" అని వాటిలోని భావం అంతరించినప్పుడు, వాటినిలా నమ్మడం? అని నూనాధానమిచ్చాడట. దీనికి కొద్దుడు ప్రత్యుత్తరం ఇవ్వలేక మానం వహించాడట. ఈ రీతిగా శాస్త్రసిద్ధాంతాలన్నీ ఐదిక అదైవక సిద్ధాంతాలమందు నిలబడలేకపోయాయి.

తాత్త్వికవాదం

శాస్త్రమతకాఖిలలో తాత్త్వికవాదులదొక కాఖి. ఈ కాఖి అరవితే బలంలో తలపెరించింది. తాత్త్వికవాదులు ముద్వ్య, మాంస, మైధువాది హీనాచారాలను ఆవలంబించి శాస్త్రమత ప్రతిపక్షం అడుగుంటుందారు. బుద్ధుడు తన "వజ్రకోయి"లో తార అనే శీర్షిని నిరంతరాలిగనం చేసుకుని ఉంటాడని, శాస్త్ర ఉపాసకుడనూడా అదే విధంగా శ్రీశ్రీలో సంగమించాలనీ వీరు హేయ సిద్ధాంతాలు వేడేశారు.

ఆయా కౌరవాలవల్ల శాస్త్రమతం జన్మ తేకమైన భారతదేశంలో అంతరించిపోయింది. అంతరించిపోయినప్పటికీ, భారతీయ మత, వేదాంతాలపై, పారస్పత్య, చిత్రలేఖన, శిల్ప, ఆలయ నిర్మాణాది కళలపై, భారతీయ జీవనిధానంపై ఎన్నటికీ మాయని మహత్తర ప్రభావాన్ని ముడించి మరి అంతరించింది. ఈ వాటికీ కాళ్ళముని ప్రబోధించిన మానవవాదం భారతీయ సంస్కృతిలో, దృక్పథంలో అంతర్వాహినిగా ప్రవర్తిస్తున్నానని ఉంది.

ఇతర దేశాలలో

సింహళం, ఇండోనేసియా, ఇండోనేసియా, బర్మా, పర్షియా, జపాన్, కొరియా, చైనా టిబెట్, నేపాల్ మొదలైన దేశాలన్నీ బా శాస్త్రమత సంక్షేపం ప్రతిధ్వనించి, అసంఖ్యాక ప్రజలను ధర్మ మార్గావలంబులను చేసేసింది. అగ్నేయాసియా దేశాలకు నాగరికతా భిక్ష ప్రసాదించింది. అపూర్వకకావ్యపీఠికా కౌరవభూతిమైంది. సంఖ్యాధిప్త్యాచూస్తే ఇప్పటికీ సుమారు 50 కోట్లమంది శాస్త్రమతానుయాయు లున్నారు. క్రైస్తవ

నానామూడియ మతాలవలెనే ఇది కూడా అంతర్జాతీయ మతమని చెప్పవచ్చును.

జపాన్

జపాన్ దేశంలో శాస్త్రమతం ఓంటో, క్షిన్ శ్రావ్యియో మతాలతో కలిసి మెలిసి అభివృద్ధి అయి, క్రమంగా అక్కడి ప్రధాన మతమైంది. జపానీస్ సంస్కృతి, నాగరికత, కళ, విద్యానిధానం అన్నీ శాస్త్రమతానికి చాలా బుణపడి ఉన్నాయి.

క్రీ. శ. 550 ప్రాంతంలో కొరియా రాజు జపాన్ దేశంపైకి ఒక స్వర్ణ బుద్ధ విగ్రహం, కొన్ని గ్రంథాలు, కొనుకగా పంపిస్తూ, ఈ మతం ఆనందదాయక మైనదనీ మానవుడు వాంఛించే సకల సుఖ సంపదలను చేకూరుస్తుందనీ సందేశం పంపించాడట. జపాన్ దేశంపై శాస్త్రమతం స్వీకరించాడు. కొన్ని ప్రజలు, సామంతరాజులు ఇ మతాన్ని నిరసించారు. తత్ఫలితంగా అంతర్జాతీయము సంభవించి, 587 సం॥ వరకు కొనసాగింది.

క్రమంగా శాస్త్ర భిక్షువులు రాజమరాల ద్వారా ప్రజలను తమ మతంవైపు ఆకర్షించగలిగారు. ఓంటో దేశవలెందరూ బుద్ధులేనని, జపానీస్ మూర్ఖజీవిత వైశిష్ట్యమును అవతారమేనని ప్రజలకు నచ్చజెప్పారు. మహాయాన శాస్త్రానికి సంబంధించిన గొప్ప దేవాలయాలు, ఉత్సవాలు, ఉత్సాహం, మంత్ర తంత్రాలు, భూపదీప వైవేద్యాలు, ప్రార్థనలు ఇవన్నీ జపాను ప్రజలకు ఎంతో ఆకర్షకంలాగా కనబడి వారిని వశపరచుకో గలిగాయి. అదీగాక సహేతుకమైన తత్వశాస్త్రం, ధర్మనూత్రములు కలిగిన శాస్త్రమతం జపానీయుల ఓంటో మతం కంటే స్వతహాగా ఉన్నత స్థాయికి చేరినది. అందుచేత వారిని సులభంగా లోబరుచుకో గలిగింది. జపాన్ లో మహాయాన శాస్త్రానికి కొత్త కొత్త కాఖిలు ఏర్పడినవి. ఈవాడు మహాయానానికి జపాన్ దేశమే నాయక దేశంగా పరిగణింప బడుతూవుంది.

నేయా అనే జపాన్ దేశంపై ఎనిమిదవ శతాబ్దంలో గొప్ప బుద్ధ విగ్రహాన్ని నిర్మించాలని సంకల్పించాడు.

ఈ విగ్రహనిర్మాణానికి ప్రజలు స్వచ్ఛందంగా ఎంతో ధనం సహాయం చేశారు. 752 వ సం॥లో ఈ విగ్రహం పూర్తయింది. జపాన్ ప్రాచీన రాజధాని 'నారా' వద్ద ఉన్న ఈ ఉపవిష్ట బుద్ధవిగ్రహం ఎత్తు 55 అడుగులు. ముఖం ఒకటే 16 అడుగుల పొడుగున ఉంటుంది. 500 బుద్ధుల రాగి,

750 పానుల మంగళం ఈ విగ్రహాని, తల్లిండట.

1868 సం॥ లో జపాన్ ప్రభుత్వం పాశ్చాత్య నాగరికతా ప్రభావానికి లోబై శాస్త్రమతాన్ని నిరాదరించ నారంభించినప్పటికీ 1868, 89 సం॥ నుండి తిరిగి శాస్త్రమతాన్ని ఆదరిస్తోంది. ఇప్పుడు సంఘసేవా కార్యక్రమా లెన్నిటిలో శాస్త్రమత సంస్థలు నిర్వహిస్తున్నాయి. జపాన్ లో నాలుగు వృత్త కోట్లమంది శాస్త్రులున్నారు. వీరిది మహాయాన కాఖి. ఈ కాఖిలో మల్లీ ఆశీక ఉపకాఖిలున్నాయి. ఓన్ మా శాస్త్రులు అమితాభ బుద్ధుణ్ణి, క్విన్ యిన్ దేవతలను ఆరాధిస్తారు. గౌతమబుద్ధుని జన్మదిశాన్ని పరమ పవిత్రంగా ఎంచుతారు. గౌతముణ్ణి వీరు కాళ్ళముని అంటారు.

జెన్ కాఖి శాస్త్రులు వేరే ఉన్నాయి. కాళ్ళముని దిగ్గర కొకసారి ఒక శిష్యుడు స్వర్ణ పద్మాన్ని కొనుకగా తీసుకువచ్చి ధర్మోపదేశం చెయ్యమని కోరాడట. కాళ్ళముని ఆ పద్మాన్ని చేత ధరించి దాని వంక మానంగా చూస్తూ ఉండిపోయాడట. ధర్మరహస్యం అనిర్వచనీయమనీ, ధ్యానం ద్వారానే ధర్మం తెలిసికోదగిందనీ గౌతముని భావం. ఇది ఆధారంగా జెన్ అనబడే శాస్త్రం చైనాలో మొదటగా బయలుదేరి అక్కడనుండి 12 వ శతాబ్దంలో జపాన్ కు వ్యాపించింది. తత్త్వాన్వేషణ ద్వారాగాని, పారాయణం వలనగాని సంబుద్ధి సిద్ధించ వేరదని, ధ్యానయోగంలోనే సిద్ధిస్తుందనీ జెన్ శాస్త్రులు విశ్వసిస్తారు. ఈ కాఖివారి దృష్టికి జపాన్ లో 90 లక్షలమంది ఉన్నారు.

చైనా

క్రీ. శ. నాలుగవ శతాబ్దంవరకు చైనాలో శాస్త్రభిక్షువులు కావడానికి ఎవరికీ అనుమతి లభించేది కాదట. అరవ శతాబ్దారంభంలో భారతీయ శాస్త్రతత్త్వకర్త వోధిసద్యుడు చైనాదేశం వల్ల అక్కడే స్థిరపడిపోయి,

శాస్త్రమత ప్రభుత్వం
అంతరించిపోయింది
శాస్త్రమత ప్రభుత్వం
అంతరించిపోయింది
శాస్త్రమత ప్రభుత్వం
అంతరించిపోయింది

బిల్లి
మహాపాద. సమాన్త
చర్మవ్యాధులకు
అమోఘ చికిత్స
కృటిలానుసంపుచింత
డె.వి.రెడ్డికో
బాసరాత్రమము
గోపాలపురం
తూర్పుగోదావరిజిల్లా

వైశాఖాన్ని శాశ్వ విజ్ఞానానికి సాక్షు
శేంద్రంగా చేశాడు.

వైశాఖ చరిత్ర (క్రి. శా. 2856 నుండి
ప్రారంభమైనది. శాద్దమతం ప్రవేశించడా
నికి ముందే వారికి గొప్పశాగరికిడి, సం
స్కృతి, తావమతము, కన్యభూషణియన్
మతము ఉన్నాయి. ఈమతాలను శాద్దమ
తం జయించలేకపోయింది. వాటితోపాటు
ప్రక్కప్రక్కనే అభివృద్ధి అయింది. సంఖ్య
దృష్ట్యానూనే చాలాపు మూడినవంతు
ప్రజలు శాద్దమతాను యాయులైనా, వీరు
మిగతా రెండు మతాల విశ్వాసాలనుకూడా
తమ మతంలోకి చేర్చుకున్నారు. వైశాఖ
శాద్దమతం ఎక్కువగా సంఘారామాలకే
పరిమితమై ఉండేది. శామాన్య ప్రజల
జీవితంలో అది ఎక్కువగా విలీనమై
పోలేదు. శాద్దభిక్షువులను 'లేనెపట్టులోని
పోమరి ఈగలు' గాను, 'వట్టు పురుగులం
వైశా ఉపయోగం లేనివాడు' గాను వీరు
భావించారు. ఏది ఏమైనా శాద్దమతం సైన్స్
సారస్వతి, చిత్రలేఖనాది కళలకు ఎంతో
దోహదం చేసిందనేది నిర్వివాదాంశం.
వైశాఖ చరిత్రలో గణాంకకెక్కిన చిత్రకారు
లనేకము శాద్దభ లాధారంగా గొప్పగొప్ప
చిత్రాలు రచించారు. ముఖ్యంగా తాండ్
నింకే పరిపాలన కాలంలో శాద్దమతం అత్యు
న్నత స్థితి నొందింది.

టి బెట్

టి బెట్ లో శాద్దమతం ఇతర జాతులలో
కంటే భిన్నమైనది. సాధారణంగా శాద్దమ
తంలో పూజారులుండరు. భిక్షు సంఘాలు
మాత్రమే ఉంటాయి. కాని టి బెట్ లో
మరి కర్మకాండ యావత్తా జరిపించే
పూజారులుంటారు. వీరిని 'లామా' లంటారు.
ఈ లామాలందరికీ అధిపతి దలైలామా
ఇతడు 'లామా' జగంలో ఉంటాడు.
దలైలామా అవలోకేత్యరుని అవతారమని
టి బెట్ లకు విశ్వసిస్తారు. ఒక దలైలామా చని
పోయినప్పుడు, అతలోకేత్యరుడు మళ్ళీ
ఏదో సార్వాధ్యక్షులుండులో జన్మిస్తాడు.
లామాలు ఆ కీర్తివును ఆశ్చర్యించి నీనుకు
వచ్చి మళ్ళీ సీంహాసనంవీధి కూర్చుండి
వేడుతారు. సాధారణంగా దలైలామా శా
ల్యం లోనే చనిపోతూ ఉంటాడు.

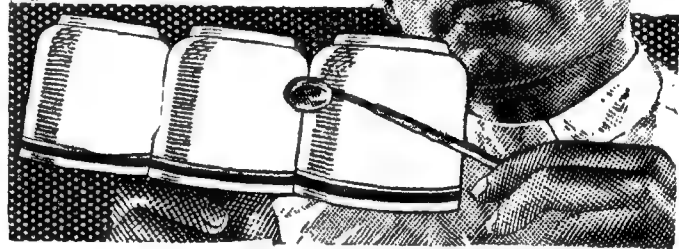
అనివారక టి బెట్ లో శాద్దమతం తెచ్చు
రుగా వ్యాపించినప్పటికీ (క్రి. శ. 750 లో
పద్మ సంభవుడనే భారతీయ శాద్దుడు
టి బెట్ కు అక్కడ తాంత్రిక సహాయా
వాన్ని పొందాడు. టి బెట్ న తాంత్రిక
శాద్దం ఒకటైత్రమైనది. అది బుద్ధుని అం
కం నుండి అనేకవారికి బుద్ధులు ప్రతి కల్పం
లోనూ జన్మిస్తారు. ఈ బుద్ధులందరిలోకీ
గొప్పవాడు అమితాభ బుద్ధుడు. బుద్ధుల తర
వాత బోధనకులు, వీరిలో కల్లా అవలోక

తేత్యరుడనే జన్మపాడి బోధనకుడు
గొప్పవాడు. మంజుశ్రీ, వజ్రపాణి మొద
లైన బోధనకులు ఇంకా పలువురుంటారు.
మహామేరువుపై ఉండే స్వర్గాన్ని వాలుగు
ద్వారాల నుండి కాపలాకాసే ధృతరా
స్థుడు, విరుపాక్షుడు, విరుడకుడు, వైశ్రీ
వణుడు ■ నే ద్వార దేవతలనుకూడా టి బె

ట్టు కొలుస్తారు. గౌతమబుద్ధుని కిష్కంధైశ
మాద్దల్యాయన, కారిపుత్ర, కౌశ్యప, అన
దులను, అశ్వమూవ, వాగాద్ధున, పద్మన
భవాది ■ ర్హతులను కాదా వీరు ఆరాధి
స్తారు.
శాద్దమతం అనాగరికమైన టి బెట్
దేశాన్ని శాగరికం చేసింది. ★

చూడండి మెక్లీన్సు దంతాల్ని ఎంత చక్కగా శుభ్రపరుస్తుంది!

వర్షం వచ్చినప్పుడు పాదాలను శుభ్రపరచు
వలెనని మనకు తెలుసు. అదే వల్ల అనుకోండి.
దాని ముందుగా చక్కని శుభ్రపరచుకుంటే,
తమక దానిని శుభ్రపరచవచ్చు. అ
వల్ల మెక్లీన్సు నెండు రోజులలో అవి
మామూలువద్దటిలో తోమటానికి అందేవి
కావు. అత్యంత అపాయకకరమైన విష
క్రమణ అక్కడే దాగివుంటాయి. వల్ల
అందాన్ని చెక్కు చెదరకుండా కాపాడుకో
దలచిన వారూ, ఎప్పటికీ ప్రమాద
కరమే అయిన 'రైపాయిర్స్' ను గురించి
తప్పక చదివి తెలిసకోవాలి.



మెక్లీన్సు, మామూలువద్దటివి తోమటలో అందని అపాయకకరమైన
చోట్లకు మాటగా వారండి శుభ్రపరచును.

దంతక్షయాన్ని అరికట్టుటకు అత్యంత
ప్రదానమైనది అదే

ఈ వజ్రమీద ఏర్పడిన శాడిపోరలో
కొన్ని కొత్త వర్ణములున్నవి. వీరినే
'రైపాయిర్స్' అని రంగ వైద్యులు విదా
పించి యున్నారు. వీరినే ఎంతలాగా
తోచినా పోవు. ఆ పొరలోపలా వెనక
అస్త్రాణ కమ కయంకరమైన పని
పొగిస్తూనే వుంటాయి. అవి ఈ వల్ల
మెక్లీన్సు తీసివేస్తూనే వుంటాయి. ఆ
రంగకయన అరికట్టడానికి కొరిమెట్ట ఈ
'రైపాయిర్స్'ను క్రమం తప్పకుండా
కొరిగిస్తూనే వుండడం.

ఈ వజ్రమీదకంటా, అది నీచుగా
'రైపాయిర్స్'ను, మాటగా పొత్తిం
గుణమును మెక్లీన్సు కలిగియున్నది.
అదే శుభ్ర కయన్ని అరికట్టుటకు
అత్యంత ప్రదానమైనది.
మెక్లీన్సును క్రమం తప్పక రోజుకు రెండు
సార్లు ప్రయోగం వాడండి. మరీ, తావం
వుండుకొనండి. మెక్లీన్సు శాస్త్రజ్ఞులగా
దంతాలే ఆరోగ్యవంతమైన దంతాలు.

'రైపాయిర్స్'ని విశేషంగా కొరిగింద
టానికి ఉన్న ఒక్కటే మాడం, దానిని
కలిగిందివేయడం వాటినిగా మరగమ
కలిగిందక రంగా ముగియమగాను.



క్లెయిన్స్ కలదిన్నీ చదివండి



బౌద్ధ మతం లో స్త్రీల ప్రతిపత్తి

గౌతమబుద్ధుడు జన్మించి, జీవించి, నిర్వాణమందిన భారత దేశములోను, శాస్త్ర మతాభి మానముగల బర్మా, చైనా, ఇండోచైనా, జపాన్, తిబెట్, సుమత్రా మొదలయిన ఇతర దేశములలోను ఈ బౌద్ధ మత పూర్వముకి క్రీ. బుద్ధజయంత్యుత్సవాలు మహా ప్రాధాన్యముగా జరుగవచ్చును. బౌద్ధ మత పూర్వము చాలాటి ఆనగా మే 24వ తేదీకి గౌతమసిద్ధార్థుడు నిర్వాణంపొంది 2500 సంవత్సరాల కాలమయినది చారిత్రకులు నిర్ణయించారు. విరాధిపీఠము లోగోదారకులూ జన్మించిన పుణ్య భారతదేశములో, గౌతమబుద్ధుడు క్రీస్తుకు పూర్వము 568 లో ఉద్భవించాడు; క్రీస్తుకు పూర్వము 483 లో నిర్వాణ మందినాడు. ఆయన జీవితకాలము 80 సంవత్సరాలు. సరిగా 29 వ ఏట, తొలి యౌవనారంభమున భార్య పుత్రులను రాజ్యాన్ని విడిచి, సర్వసంగ పరిత్యాగము చేసి, నిర్మలితాస్వేషణ గావించి, ఆశ్రమసద్ది పొందిన పురషోత్తముడు గౌతమ బుద్ధుడు క్రీ. బుద్ధజయంత్యుత్సవభావము చేతి మానవసంఘం సత్త్వపథాన్ని సమీపించ గలిగింది. క్రీ. బుద్ధాచార్యుడు దార్శనికత్వానికి, పాండిత్యానికి స్వయంకర్తవ్య శ్రేతి

మన భావ మొనంగక, సర్వజన గ్రాహ్య మయిన ఆత్మీయ తత్త్వముయొక్క వ్యాఖ్యానము గావించటము చేత, మానవాంతఃకరణ, బుద్ధి, విచారణకి కీ విస్తరిత భావముతో ప్రబోధానికి శిరము వంచింది. ఈ కారణముచేత బౌద్ధసర్వము సాంఘిక విప్లవానికి అవకాశ మివ్వక అల్పకాలములోనే అనేక ఖండముల దంతటా వ్యాపించి పోయింది. బౌద్ధమత స్వీకారము చేసినవారిలో స్త్రీలు కూడా ఉన్నారు. బౌద్ధమతము ఆ కాలపు సనాతన హిందూ సంఘములో స్త్రీల సాంఘిక ప్రతిపత్తిలో కొంత మార్పు తగలిగింది.

ప్రాచీన భారతములో మానవసేవకు బద్ధకంకణలయిన స్త్రీలు బౌద్ధ మతములో తప్ప మనకు కనబడరు. స్త్రీలు సదా ఇతరుల అధి సమములో ఉండటమే హైందవుల ఆదిర్భవము. సర్వతంత్రంగా ముందుకు వచ్చి, తమ ఆశయాలు సాధించి ఉదాహరణలు ప్రాచీన భారతములో తక్కువ. ఆ కాలములో స్త్రీలు పండితులు కావచ్చు—

ఇల్లందల సరస్వతీదేవి

కవయిత్రులు కావచ్చు—మేరేయి వరే (బహువాదినలు కావచ్చు - కాని సంఘములో తమ మేధాకి క్రింద ప్రతిభను చాటటము ఆదిర్భవముగా భావింపబడలేదు. స్త్రీ ప్రతిభ పత్తిగా మరగా భర్తచాటున, కుమారునిచాటున ప్రకాశించిన ఆదిర్భావ తప్ప సర్వతంత్రముగా స్త్రీలు తమ కీర్తిని ప్రదర్శించిన ఉదాహరణలు తక్కువ.

కాని బౌద్ధమతములో స్త్రీల సాంఘిక ప్రతిపత్తిలో కొంతవరకు మార్పు కలగటానికి అవకాశము ఏర్పడింది. 'పురుషుడివలెనే స్త్రీ తన కర్మకు తానే బాధ్యురాలు. మోక్షముగానీ సరకముగానీ ఆమె కర్మ ననుసరించి ప్రాప్తించగలిగిన వేకాని, తల్లి దండ్రులూ, సురువులూ తోడ్పడలేరు. ఎవరి కర్మకు వారే బాధ్యులు. కనుక కుమారుడు తల్లిని సరకమునుండి తప్పించటమన్నది లేదు.' అని బౌద్ధము బోధించినందువల్ల కుటుంబములో మగబిడ్డ పుట్టినప్పుడు అనందించటమూ, ఆడబిడ్డ పుట్టినప్పుడు విచారణచటమూ తగినది. క్రమముగా కుటుంబములోనూ సంఘములోనూ ఆడపిల్ల ప్రతిపత్తి పెరుగుతూ వచ్చింది.

క్రతు కలాపాలలో హిందూ నిర్భాగ్యాస్త్రీ స్వమనరించి విరంతువులకు, పుత్రులులేని

శ్రీలక్ష్మి, సంతానములేని శ్రీలక్ష్మి పాల్గొనే అధికారము లేదు. జాద్దమరియు ఈ విధమైన బ్రాహ్మణ కర్మలను నిషేధించినందువల్ల, విరంతువులను, సంతానములేని శ్రీలక్ష్మిలను సంఘములోను కుటుంబములోను లోకులగా మూసే అవకాశము తగిలిపోయింది.

హిందూమతములో ఆధ్యాత్మికరంగములో పురుషునితో సమానముగా స్త్రీకి స్థానములేదు. కొన్ని కర్మలు, మంత్రాలు స్త్రీలకి నిషేధింపబడ్డాయి. కాని—జాద్దమరియు ఆధ్యాత్మికరంగములో స్త్రీ పురుషులకు భేదము చూపలేదు. స్త్రీ పురుషులిద్దరూ ఈ రంగంలో తమ ప్రయోజనాలనూ ఆశయాలనూ సాధించుకోవటానికి అవకాశము ఉన్నది. కనుకనే జాద్దమరియులో స్త్రీ పురుషులు సమానముగా కృషిచేయకలిగారు. ఎంతోమంది స్త్రీలు ఈ మత సూత్రాల ననుసరించి తాము కోరిన పరమ ప్రయోజనాన్ని (జన్మరాహిత్యము) సాధించినట్లుగా ఉదాహరణలు ఉన్నాయి.

జాద్దధర్మము కుటుంబములోని స్త్రీ పురుషులను సన్యాసాశ్రమము స్వీకరించదలవలసివది కానించలేదు. సన్యాసాన్ని వృద్ధులు పూర్వకముగా ఆచార్యునించిని పుట్టికీ, గృహస్థాశ్రమాన్ని కూడా సన్యాసినించింది. బుద్ధధర్మవాదుని ధర్మసిద్ధాంతాలలో గృహస్థాశ్రమ వాసినుల ప్రయోజనార్థము వ్రాయబడిన ధర్మోపదేశాలు అనేకముగా వున్నాయి.

“ఓ గృహిణులారా! మీ రాత్మీయ నిత్యములను కుభోజ్యుల ప్రకాశముచే ప్రసీతములు కావించుడు. గృహములను చిత్తశుద్ధుల జండి మంగళ పరంపరలచే మరక్షితులుగావించుడు. సత్వికూన్యములైన, బాహ్య కర్మకలపములచే మీ సదనము లెంత మాత్రము రక్షింపబడవలసిన గుర్రెగురుడు” అని జాద్దము ప్రబోధిస్తున్నది.

జాద్ద సంఘములో క్షిణులనుగా చేరటానికి శ్రీలంధరికి అధికారము ఉన్నది. వివాహితిలూ అవివాహితిలూ చేరవచ్చు. సంతానవరులు, నిస్సంకులు, విరంతువులూ పతికురాండ్రూ చేరవచ్చు. పతిలను నిరసింపటమూ, బహిష్కరించటమూ బుద్ధుని మతిముకొదు. వారిని ఆదరించి, సానుభూతి చూపి, వారిలోవున్న కళ్యలాన్ని తొలగింపలేదు, అత్యుపసాహరము కలిగించటమే ఆ మతియు తలపెట్టిన పరమ ప్రయోజనము. ఈ దృష్టితోనే బుద్ధధర్మవాదుడు అనుపారి అయి గణిక అతిథ్యాన్ని స్వీకరించగలిగాడు; జాద్దసంఘానికై ఆమె దానము చేసిన మామిడి తోటను గ్రహించగలిగాడు.

విద్యార్థులలో కూడా స్త్రీ పురుష భేదము లేదు. విద్య, జాద్దమతి సిద్ధాంతాలూ వారికి సమానముగా బోధింపబడేవి.

జాద్దసంఘములో స్త్రీ పురుషులకు సమానముగా పరిగణించి, హిందూమతములో కంటే శ్రీలక్ష్మి ప్రతిపత్తిని అభివృద్ధిపరచి నవ్యజీతి, స్త్రీ పురుషుల సమాన ప్రతిపత్తి కొన్ని అటంకాలు కలిగివి. వానికీ శ్రీలక్ష్మి తరీం దార్పల్యమే కొంతవరకూ కారణమని ఉపాంతమిద్దది.

జాద్దమరియులో చేరిన గృహిణులకు ఉపాసకలనీ, సన్యాసినులకు భిక్షుణీలనీ వ్యవహరిస్తారు. వారందరూ విధిగా వంద శీలము లాచరించవలసినవే. వైశీకులు అవ్యశీలము లాచరించవలసి ఉంటుంది. గృహస్థులు భిక్షువులు కాబోవునప్పుడు కరణ త్రియాన్ని (బుద్ధం కరణం గచ్చామి, ధర్మం కరణం గచ్చామి. సంఘం కరణం గచ్చామి. దీనికి జాద్దరత్న త్రియమని కూడా అంటారు) పొందవలసి ఉంటుంది. భిక్షువులు భవబంధ శాల వన్నిటిని విడనాడవలసి ఉంటుంది. అలంకారాలను కారరాదు. కరీరము కప్పకోవటానికీ కామయాంబరాన్ని ధరించాలి. కేవలము కరీరాన్ని నిలుపుకోవటానికీ భుజించాలి. తృప్తను విశర్జించాలి. అకాలములో భిక్షు పోరాదు. పరులకథలు ఇతరులతో ప్రస్తావించరాదు. సర్వదా తన కౌదుల్యము కలిగిఉండాలి. బ్రహ్మచర్య దీక్ష వలంబించాలి. దశశీలము లాచరించాలి. ఆహార నియమాలను పాటించాలి.

స్త్రీలకు జాద్దమరియులో భిక్షుణీలుగా చేర్చుకోవటానికి మొదట గౌతముబుద్ధుడు అంగీకరించలేదు. ‘ఎవరీర్ష్యకు వారే జాన్యులు. ఎవరి మూకునికి వారే యత్నించాలి’ అన్న ప్రాథమిక మూత్రాన్నమనే రించి తప్పనిసరిగా స్త్రీలను చేర్చుకొనవలసి వచ్చినది. భిక్షుణీలుగా జాద్దమరి స్వీకారముచేసిన స్త్రీలలో మహా ప్రవాపతి గౌతమిదేని ప్రథమురాలు. ఈమె ముఘాతుని త్మత్రిక సిద్ధాద్ధుని కన్నతల్లి మాయాదేవికి మోదరి; సవత్తి. మాతృ విహీనుడయిన సిద్ధాద్ధుని కన్నబిడ్డవలె పెంచినది. మాయాదేవి మరణానంతరము ఈమె వట్టపురాణి అయినది. ఈమెకు నందుడను కుమారుడూ, మందరినంద అను కుమార్తెకలిగారు. వారి నిద్దరినీ దానులకు పెచ్చుగించి సిద్ధాద్ధుని పెంచినది. గౌతమును బుద్ధుడయిన తరువాత, సవతి తమ్ముడయిన నందుడినీ, త్మత్రుడయిన రాహులుడినీ మతములో చేర్చుకొన్నాడు. కుద్ధోదనుడి మరణానంతరము దేశములో అరాజకము ప్రబలివది. పౌరుష రాజ్యముతో యుద్ధము ప్రారంభమయినది. ఆ కాలాల పరిస్థితులలో మరణించిన వీరుల కార్యాలతో, గౌతమిదేని జాద్దధర్మ దీక్షను స్వీకరించవలెనని జయలు చేరింది. బుద్ధుడతడు వైశాలీ నగరములో ఉన్నాడు. శ్రీలక్ష్మి చేర్చుకోవటానికీ గౌతము అంగ



వెస్పెలా బేటరీస్ లిమిటెడ్.

బొంబాయి-కలకత్తా-దిల్లీ-కాన్పూర్-మద్రాస్-నాగపూర్

NAS-46

బంగారు నెమలి

నౌటికా తేమారాణి హంస తులికా తల్లిపై శయనించి హాయిగా నిద్రపోయింది. అటు పిమ్మట కొంతసేపటి కామ సోగ కనురెప్పలపై ఒక బంగారు నెమలి పింఛం తళతళా మెరిసిపట్టయింది. 'ఆహా! ఎంత సొగసున వైడి నెమలి' అని ఒళ్ళంతా కళ్ళుచేసుకొని ఆ మహారాణి అడేపనిగా ఆ నువర్ణ మయూరం సొందర్యంలో తన్మయ మైంది. పిమ్మట ఆ నెమలి ఆమె కేదో ధర్మబోధ చేస్తున్నట్లుకూడా రినిపించింది. ఆనందబాష్పాలు బాలువారగా ఆమె ఆ ధర్మబోధా మృతం ఆస్వాదించింది.

మళ్ళీ కళ్ళుతెరిచి చూచింది. వైడి నెమలి అంతలోనే అదృశ్య మైపోయింది. మరునాడమె మహారాజతో తన కల సంగతి చెప్పి బంగారు నెమలి కావాలని కోరింది. బంగారు నెమలి కృత్య సాడింటాయా? అని మహారాజనేక విధాలుగా మధనపడ్డాడు. అయితే కొందరు బోయవాళ్ళటువంటి నెమలి ధృంఢమాట వాస్తవమనీ, అవి హిమాలయ ప్రాంతంలో నండక పర్వతం చరియంపై నివసిస్తుంటాయనీ నచ్చలేవ్వా.

పెనుపెంటనే మహారాజా క బోయవాణ్ణి పిలిచి హిమాలయ ప్రాంతానికి పంపించాడు. వాడతి

కష్టమీద బంగారు నెమలి ఉన్న చోటు కనిపెట్టి, దాన్ని పట్టుకోడానికి వలలుపన్ని నమిషంలోనే ఒకచోట పొంచి కూర్చున్నాడు. నెమలి తెల్ల తెల్లవారేవేళ వలలు పన్నినచోట పురివిప్పి ఆడింది. ఇక నెమలిని పట్టుకోవచ్చునని బోయవాడెంతైనా సంబరపడ్డాడు. వైడి నెమలి వలలో చిక్కుకొని కొంతసేపు విలవిలా తన్నుకుంది. అయితే పెంటనే అది ఈ విధంగా సూర్యోదయ మంత్రం పునశ్చరణ చేసింది.

'శిల్పి'

పద్మినీప్రియ, లోకబంధవా,
నకలేశ!

"రక్షింపనే, రాగశృంఖలమ్ముల నుండి!

అమర మంతా రాదుగాకార,
నప్తశ్య మమప్రోవనే, ప్రభావహిత ధానుమునుండి!"

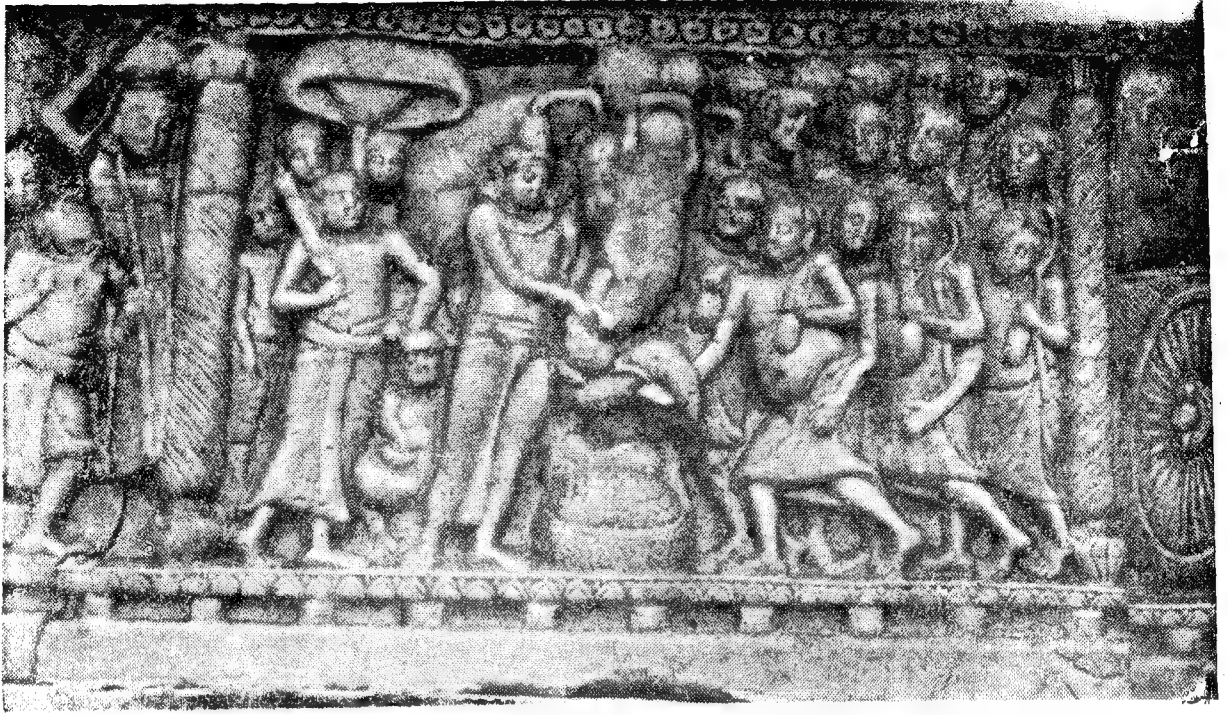
నెమలి అటుపిమ్మట పెంటనే వలలోనించి తప్పించుకొని, నండక పర్వత శిఖరంపైకెక్కి హాయిగా పురివిప్పి నాట్యం చేసింది. తరవాత బోయవాడెన్నిమారులు ప్రయత్నించినా మరి బంగారు నెమలి దొరకలేదు!

పాపం తేమారాణి తనకా నెమలి దొరకలేదనే వేదనతోనే కుమలి కృశించి కాలధర్మం చేసింది. ఆమె భర్త వారాణాసీ రాజ్యాధిపతి. ఎంతటి ప్రాభవానికిరాలి అన్నా ఒక నెమలిని చేజిక్కించుకోవడానికి కూడా అవి కొరగాలేదనే వేదనతో దిగాలుపడిపోయి అతడు కూడా మరికొంత కాలానికి కాలధర్మం చేశాడు.

మరణించేముందు దండకపర్వత శిఖరంపై ఒక శాసనం బ్రతిక్కించ చేశాడు. వైడి నెమలి మౌనం భరించిన వారజరామరులు కాగలరనీ, అది మానవులవశ్యం భరించదగిన మౌనమనీ ఆ శాసనంపై చెక్కించాడు.

ఆనంతరం వారాణాసీ రాజ్యంలో ఆరుగురు రాజన్యులు పరిపాలించారు. అయితే వారెవరు బంగారు నెమలిని పట్టుకోలేక పోయారు. ఏడవ మహారాజు తన వంశాని కొక పెద్ద కళంకమనీ, పెంటనే అది తొలగించివెయ్యాననీ నిశ్చయించి నెమలి వేటలో నిపుణుడైన ఒక బోయవా హిమాలయానికి పంపించాడు.

బోయ తనతో ఒక ఆడునెమలిని కూడా తీసుకువెళ్ళాడు. నువర్ణ మయూరం తిరిగే ప్రదేశంలో



బుద్ధజన్మకు పూర్వం బోధి సత్పుడు వెన్సంతరుడనే రాజకుమారుడుగా జన్మించాడు. వెన్సంతరుడు గొప్ప దానశీలి. అతనివద్ద ఒక తెల్లవనుగు ఉన్నది. అది ఎక్కడ ఉంటే అక్కడ కరువు కాటకాలుండవు. కళింగదేశంలో ఒకసారి దుర్భిక్షం రాగా, కళింగబ్రాహ్మణులు కొందరు వచ్చి ఆశ్వేత గజాన్ని దానం అడుగుతాడు. వెన్సంతరుడు ఆ వనుగును దానం చేస్తాడు. ప్రజలకు ఈ దానం ఇష్టం

✦ బంగారు నెమలి ★

నలుగు నన్ను అక్కడ ఆడునెమలి నృత్యం చేసేటట్లు ఏర్పాటు చేశాడు. ఆడునెమలి కన్నుల పండువుగా నృత్యం చేసి బంగారు నెమలి బౌద్ధయం పులకరించేటట్లుగా కేకాధ్వనులు విసిరింది. పాపం పైడి నెమలి ఆ మధుర ధ్వనులు విని నెమ్మదిగా అక్కడికి వచ్చి, వలలో చిక్కుకుపోయింది. అది చూచి ఆడునెమలి ఇంకా సాగసుగా నృత్యం చేసింది. స్వర్ణమయూరం ఆ నృత్యతన్మయతలో సూర్యోపస్థాన మంత్రం పునశ్చరణ చెయ్యడమే మరిచిపోయింది. కొంతసేపటి కసలా మంత్రమే మరిచిపోయింది. సమయం కనిపెట్టి బోయవాడు

బంగారు నెమలిని గట్టుకొని కాశీ నగరానికి తీసుకుపోయాడు. కాశీ మహారాజు దానిని చూచి ఇన్నాల్లకు తమ పూర్వుల కోరిక నెరవేరిందిగా అని ఎంతో సంతోషించాడు. “మహారాజా, మీరు నన్నెందుకీలా బంధింపజేశారు?” అని అడిగింది సువర్ణమయూరం. “నీ మాంసం తిన్నవారికి ముసలితనము, చాపు రావని తెలిసింది. కనకనే నిన్ను వట్టిం చాను.” అన్నాడు కాశీరాజు. “నేనే చనిపోతే నా మాంసం తిన్నవారు ముసలితనము, చాపు ఎలాగ తప్పించుకొంటారు?” అని అడిగింది

నెమలి. “నీ శరీరం అంతా బంగారమే. కనక నీమాంసం తిన్నవారెవరైతే రామరుతాతారని అంటున్నారు.” అన్నాడు రాజు. దానికి నెమలి ఇలాగ బదులు చెప్పింది. “మహారాజా ఇదంతా కేవలం మిథ్య. అది అలాగుండగా అసలు నా శరీరం బంగారం కావడాని కొక కారణం ఉంది. చాలాకాలం కిందట నేనీ కాశీనగరంలో చక్రవర్తివై ఈ రాజ్యం అంతా పాలిస్తూ ఇక్కడ పంచకీల ధర్మం ప్రతిష్ఠింపజేశాను. అయితే ఏదో ఒక చిన్న దోషం వల్ల నాకు నెమలి జన్మ వచ్చింది.” కాశీరాజుది విని “దీనికి తార్కాణం ఏదైనా ఉన్నదా!” అని ప్రశ్నించాడు. “లేకేమి? ఈ నగ



లేక వెన్నంతరుణ్ణి రాజ్యంనుండి వెళ్ళగొడతారు. అతడు అడవులలో భార్యాపుత్ర సమేతుడై తిరుగుతూ తనకు మిగిలిన రథాలను కూడా కొందరు బ్రాహ్మణులకు దానం చేస్తాడు. ఎడమవైపు చిత్రభాగంలో గజదానం, కుడివైపుభాగంలో రథదానం కనిపిస్తాయి. (గుంటూరుజిల్లా గోలీవద్ద గల శాద్ధశిల్పకళ)

రంలో మంగళపుష్కరిణి లోపల తవ్వి తే నా రత్నాల రథం బయట పడగలదు." అని బదులు చెప్పింది నెమలి.

పిమ్మట ■ పుష్కరిణి తవ్వి ■ రత్న రథం పైకితీశారు. మహారాజు చూచి ఎంతో ఆశ్చర్యపడి వారాగానీ రాజ్యం అంతా ■ నెమలికి ధారాదత్తం చెయ్యాలని అనుకొన్నాడు. కాని నెమలి దాని కంగీకరించలేదు. కాళీ రాజ్యంలో పంచశీల ధర్మ ప్రతిష్ఠచేసి, తిరిగి దండక పర్వత శిఖరానికి వెళ్ళి పోయింది.

క్రావస్తీ నగరంలోజేతవనంలో నివసిస్తున్న సమ్యక్సం బుద్ధ శాతమ బుద్ధుడి గాథ అంతా ఒక భిక్షుకు నికి వినిపించి ప్రకాంత స్వరంతో

నెమ్మదిగా ఇలాగ ఉపదేశించాడు. 'నాయనా, భిక్షూ! చక్కగా అలంకరించుకొని జేతవనానికి వచ్చిన ఒక సుందరిని గూర్చి నీవు సాభిలాషంగా ప్రసంగించడంలో ఆశ్చర్యం ఏమి ఉంది? మహాశ్రద్ధాభువై ముత్రం పునశ్చరణ చేసే సువర్ణ మయూరమే ఆడునెమలి సృత్యం చూచి మరులుకొని, ముత్రం విన్న రించి, జోయవాని వలలో చిక్కుకొన్నది. కామినీమణులెలాంటివారి నైనా మోహపాశాలలో బంధించి వెయ్యగలరు సుమా!

పూర్వ జర్మలో నేనే ఆసువర్ణ మయూరమై అవతరించాను. ఆసం దుడు కాళీరాజై అవతరించాడు. నావంటివానికి అలాంటి భ్రాంతి కలిగింది. నాయనా చూశావా?

సుందరీమోహ బంధాల వైచిత్రీ! ఆ ఉపదేశం విని భిక్షుకులందరూ బుద్ధజేవుని ప్రశంసిస్తూ జయజయ ధ్వనాలు చేశారు. ★

(అలిండియారడియూ ప్రసారం.)

పంచ తంత్రం బొమ్మల కథల పుస్తకం

మొదటి భాగం
(మిత్రభేదం, మిత్రలాభం)

కర్త: ■ శ్రీ

విశ్వాత్మల శరసింహమూర్తి

వెల: రూ. 1-8-0

ఆంధ్రగంధమాల ముద్రాశు

రాజావవాద జాతకము

హూర్యం వారణాసిలో బ్రహ్మ
దత్తుడు రాజ్యం చేస్తూ
ఉండగా, బోధినత్వుడు బ్రహ్మ
దత్తుని మొదటి భార్యయొక్క
గర్భంలో ప్రవేశించి, గర్భవాస
మైనాక కుశలంగా మాతృగర్భం
లోంచి బయలుపడ్డాడు. నామ
గ్రహణదివసమున బ్రహ్మదత్తు
కుమారుడనే నామకరణం చేశారు.
క్రమంగా వయసువచ్చి 16 ఏండ్ల
వాడైనప్పుడు అతడు తక్షశిలకు
పెళ్లి అన్ని కళలయందు అభి
నివేశం పొంది, తండ్రి అనంతరం
రాజ్యానికి వచ్చి ధర్మంగా పలుతూ
వున్నాడు. స్వేచ్ఛావశుడు కాకుండా
న్యాయనిర్ణయం జరిపేవాడు. అత
డిలా ధన్యుగా రాజ్యం చేస్తూ
ఉండగా అమాత్యులు గూడా
ధర్మంగానే వ్యవహారం నడిపే
వారు. వ్యవహారాల్లో ధర్మంగా
నిర్ణయం జరుగుతూ ఉండడంవల్ల
మౌనం చేసే వాళ్లే లేకుండా
పోయారు. అటువంటివాళ్లు లేని
కారణంవల్ల న్యాయాలయంలో రద్దీ
తగ్గిపోయింది. అమాత్యులు ప్రతి
దినమూ న్యాయశాలలో కూర్చుని
కూర్చుని ఎవరూ న్యాయంకొరకు
రాకపోగా తిరిగి బిగ్గిపోయేవారు.
న్యాయాలయాల మూసెయ్య
వలసిన అవసరం ఏర్పడ్డది. అప్పుడు
బోధినత్వు డిలా ఆలోచించాడు.
'నేను న్యాయంగా రాజ్యం
చాలిస్తూంటే ధర్మనిర్ణయంకోసం

■ చ్చేవాళ్లే లేకుండా పోయారు. మార్గంలో రథం మల్లించి నగరా
రద్దీతగ్గిపోయింది. న్యాయాలయాలు
మూసెయ్యవలసిన అవసరం
వచ్చింది. ఇక నాలోపలి అగుణాలను
అన్వేషించవలసిఉంది. 'ఇది
నాలోపలి అగుణము' అని తెలుసు
కొని, దాన్ని విడిచి గుణములందే
వర్తిస్తాను."

అలా అనుకొని అప్పటినుంచీ
"నా అగుణాన్ని చెప్పేవాడు
ఉన్నాడా లేదా" అని తర్కించు
కుంటూ తన సహచరులందరి

“భాస్కర్”

లోనూ, తన గుణాలను చెప్పే
వాళ్లే గాని అగుణాలను చెప్పే
వాళ్లు కనపడకపోగా, “ఏళ్లు నా
వలన భయంవల్ల అగుణాలను
చెప్పక గుణాలనే చెబుతారు” అని
తలచి బయటివారి నడిగి వాళ్లూ
చెప్పకపోగా, నగరంలో అంతటా
అన్వేషించాడు. నగరపు నాలుగు
ద్వారాలలోపల అగుణాలను చెప్పే
వారిని కానక “దేశమంతా అన్వే
షిస్తాను” అనుకున్నాడు.

రాజ్యభారం మంత్రులపై ఉంచి,
రథమధిరోపించి, సారథి సహితుడై
అజ్ఞాతదేశంలో నగరంనుంచి బయ
ల్పడి జనపదం అంతా పర్యటించి
సరిహద్దువరకూ వచ్చాడు. అప్ప
టికీ తన గుణాలను కీర్తించేవాడే
గాని అగుణాలను చెప్పేవాడు కన
పడలేదు. సరిహద్దున గల మహా

నికి తిరిగి బయల్దేరాడు.

అదే సమయంలో మల్లికుడనే
కోసలరాజు కూడా ధర్మంగా
రాజ్యం సాగించుతూ, తన అగుణా
లను అన్వేషించుకొంటూ, అగు
ణాలు చెప్పేవాడు కనపడక దేశం
అంతా తిరిగి ఆ సరిహద్దు ప్రదే
శానికి వచ్చాడు. ఎదురుబదురుగా
రథాలు నిల్పాయి. రథంపైవారు
వెళ్ళేందుకు చోటు లేకపోయింది.

అప్పుడు మల్లికరాజు యొక్క
సారథి వారణాసిరాజుయొక్క సార
థితో అన్నాడు. “నీ రథాన్ని
పక్కకు తీసి మాకు దారి ఇయ్యి”
అని.

“కాదు. నీ రథాన్నే తప్పించు.
ఈ రథంలో వారణాసి రాజ్య
ప్రభువు బ్రహ్మదత్తు మహారాజు
కూర్చుని ఉన్నాడు” అని అతడు
జవాబిచ్చాడు.

“ఓహో సారథీ, ఈ రథంలో
కోసలరాజ్యప్రభువు మల్లిక మహా
రాజు కూర్చుని ఉన్నాడు. కనుక
నీ రథం తప్పించి మారాజుగారి
రథానికి దారియ్యి” అన్నాడు.

“ఆయన కూడా రాజేనే, ఇప్పు
డెలాగి?” అని యోచించి “నరే
ఈ ఉపాయం చేద్దాం-వయస్సడిగి
ఎవరు చిన్నవాళ్లయితే వాళ్ళను
దారి ఇమ్మందాం” అని నిశ్చయం
చేసి కోసలరాజు వయస్సడిగి తెలు
సుకున్నాడు. ఇద్దరి వయస్సు సమా
నం గావటంచేత, రాజ్యపరిమాణం,

బలం, ధనం, యశస్సు, జాతిగోత్ర కులాదులను కూడా అడిగి, ఇద్దరూ మున్నూరు యోజనాల విస్తీర్ణం గల రాజ్యము, సమాన బల, ధన, యశోజాతిగోత్రకులాదులు కలవారని తెలుసుకుని, శీలతారతమ్యాన్ని బట్టి దారి ఇప్పించాలి అనుకుని, “అయితే మీ రాజుగారి శీలాచార మెటువంటిది?” అని అడిగాడు. అతడున్నా మా రాజుగారి శీల మిటువంటిది అని చెబుతూ ఈ మొదటి ‘గాథ’ను పలికాడు.

“‘దృఢత్వమును దృఢత్వము చేతను మృదుత్వమును మృదుత్వముచేతను, సాధుత్వమును సాధుత్వమునను, అసాధుత్వమును అసాధుత్వముచేతను ఈ మల్లికుడు జయించును.’ ఇట్టివాడే రాజు-కనుక ఓ సారథీ మార్గంలో నుంచి తొలగు” అన్నాడు.

అప్పుడు వారణాసిరాజయొక్క సారథి “ఓహో నీ చేత చెప్పబడినవి మీ రాజయొక్క గుణములా?” అని అడిగాడు. ‘ఔను’ అన్నాడతడు. “ఇవే గుణాలైతే, ఇంక అగుణమనేదేది?” అన్నాడు ఎత్తి పొడుస్తూ.

“పోనీ, ఇవన్నీ అగుణాలైతే మీ రాజు గుణాలెటువంటివి?” అని అడిగాడు మల్లికరాజయొక్క సారథి.

బోధిసత్వుని సారథి “అయితే, విన” అని ఈ రెండవగాథను పలికాడు.

‘క్రోధమును అక్రోధంతోనూ, అసాధుత్వాన్ని సాధుత్వంతోనూ పిసినిగొట్టును దానంతోనూ, అనత్యవాదిని సత్యంతోనూ జయించవలె’ ఇట్టివాడే రాజు. కనుక ఓసారథి

బాలగేయం:

ది వ్యస్తతి

మధురాంతకం రాజారాం

అమృతకలశ మ్మోయి నీదు హృదయమ్ము
అనుపమానమ్మోయి నీదు చరితమ్ము
మగువ మాయాదేవి నోముల పంట!
మానవ జగతిలో నీకేవరు జంట!

పనికిమాలిన కాను పేదపై వినరి
చానకర్ణులవోలె నుప్పొగువారు,
ఓ ప్రభూ! నీ మహాత్యాగశీలమును
ఊహించి, వెరగొంది, పులకించలేరు!

అంతఃపురమ్ములో నద్దాలమేడ,
అద్దాలమేడలో నైశ్వర్యమన్న
అవతార పురుష! నీకొకనికే కానీ
అది మరెవ్వరికైన చేదానటన్న!

కాలువిరిగిన మేకపిల్ల కన్నీరు
కదిలించెనే నాడు నీదు హృదయమ్ము!
అనాడు మగధ సమాట్టకే కాదు
అవని కంతయునాయె జ్ఞానోదయమ్ము!

పొగలుజమ్ముచు మండు హింసాగ్నిపైన
పన్నీరు వర్షించు శాంతిమేఘము నీవు!
విమలాత్మ! నీమాట వనాటికైన
విశ్వశాంతికి మంచి బంగారు బాట!

‘ఎందాక కులగిరు రెందాక నదులు’
ఎందాక నరజాతి ధరణిపైనుండు
అందాక నిరతమ్ము ‘అసియా జ్యోతి’!
ఆలపింతుము మేము నీ యశోగీతి!

మార్గంలో నుంచి తొలగు” రథం దిగి గుత్తాలను విప్పి రథం ఆన్నాడు. ఐక్యకు పీసి వారణాసి రాజకు

ఇలా ఆనగానే, మల్లిక మార్గమిచ్చారు. వారణాసిరాజ రాజున్నా అతని సారథీ కూడ (55-వ పేజీ చూడండి)

కనకపు సింహాసనమున

రాజ్యహాన్ని మగధరాజు పరిపాలించే కాలంలో బోధనత్వము వీనుగరూపంలో పుట్టాడు. ఐరావతాన్ని ధిక్కరించే సోయగముతో చెన్నుమీరే ఆ యేనుగని రాజు పట్టపుటేనుగగా చేశాడు.

ఒకనాడు పుత్రవనమయంలో ఆ యేనుగని అలంకరించి, రాజు పురవీధులలో ఊరేగడానికి బయలుదేరాడు. దారిపొడుగునా జనసమూహం గుంపులు గుంపులుగా జేరి “ఓహో! ఏమి తీవి, ఏమి అందం, నిజంగా మహేంద్రుని వాహనంగా ఉండవలసిన ఏనుగ!” అంటూ పరిపరివిధాల పొగడసాగారు. ప్రజలీ విధంగా ఏనుగని పొగడటం రాజుకి తనని ఎగతాళి చేసినట్లు వుంది—ఆ యేనుగని ఏ విధంగానైనా చంపించాలని బుద్ధి పుట్టింది. తక్షణం మావటివానిని పిలిచి “నువ్వు దీనిని బాగా తరిగిదు చేశావా?” అని అడిగాడు.

“చిత్రం మహాప్రభూ!” అన్నాడు మావటిడు.

“నీ మాటలు నేను నమ్మను” అన్నాడు రాజు.

“కాదు మహాప్రభూ! ఈ ఏనుగ నా వద్ద బాగా తరిగిదు పొందింది,” అన్నాడు మావటివాడు.

“అలా అయితే ఈ యేనుగని ఆకనవజే కొండపైకి ఎక్కించగలవా?”

“చిత్రం, మహాప్రభూ.”

“అయితే నన్ను క్రిందికి దిగనిచ్చి దానిని కొండమీదికి ఎక్కించు” అంటూ రాజు దూరంగా తప్పుకున్నాడు.

తక్షణం మావటివాడు ఆ ఏనుగని కొండపైకి ఎక్కించాడు.

తరువాత రాజు తన పరివారంతో కొండపైకి ఎక్కి “ఆ ఏనుగని కొండ అంచుకి పోనియ్” అన్నాడు.

మావటివాడు ఏనుగని కొండ అంచుదాకా పోనిచ్చాడు. తరువాత రాజు ఇలా అన్నాడు:

పి. ఎస్. గోపాల్

“నీ ఏనుగ అంత బాగా తరిగిదు పొందినదైతే అది నిల్చుని వున్న నోటే మూడుకాళ్ళమీద నిల్చునేలా చెయ్” అన్నాడు.

మావటివాడు తక్షణం ఏనుగని మూడుకాళ్ళమీద నిల్చునేలా చేశాడు.

“నరే! ఇప్పుడు దానిముందు కాళ్ళు రెండింటిమీదా నిల్చునేటట్లు చెయ్” అన్నాడు రాజు.

మావటి సంజ్ఞ చేయగానే అంత ఏనుగ తన మునికాళ్ళు రెండింటిమీదా నిల్చుంది.

“ఇప్పుడు ఒంటికాలు మీద నిల్చునేలా చెయ్ చూద్దాం” అన్నాడు రాజు.

ఏనుగు ఒంటికాలు మీద

నిల్చుంది. రాజు ఆశ్చర్యానికి అవధి లేకపోయింది—తనకళ్ళనితనే నమ్మలేకపోయాడు.

“నీకు చేతనైతే దానిని గాలిలో నిల్చునేలా చెయ్!” అని అరిచాడు రాజు.

రాజు దుష్టబుద్ధి మావటిడు గ్రహించాడు — “భారతవర్షంలో ఈ ఏనుగకి ఈడువచ్చే ఏనుగు లేదు—అయినా రాజు ఈర్ష్యతో దీనిని చంపడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు. ఇంక ఇక్కడ ఒక్కక్షణం వుండకూడదు” అని ఆలోచించి “నాయనా, ఈ రాజు నిన్ను ఏవిధంగానైనా ఈ కొండమీద నుంచి పడవేసి చంపడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు. ఈ దుష్టుడు నీ బోటి ఉత్తమునికి తగినవాడుకాదు! నీలోనే శక్తి వుంటే తక్షణం ఆకాశ మార్గాన ఎగిరిపో! పుణ్యాలరాశి వారణాసికి—” అని రహస్యంగా చెవిలో చెప్పాడు మావటిడు.

మానవాతీతమైన శక్తులతో కూడిన ఆ ఏనుగ తక్షణం అంత రిక్షమార్గానికి ఎగిరిపోయింది— ఏనుగపై కూర్చున్న మావటిడు “రాజా, పూర్వజన్మసుకృతంవల్ల మానవాతీతమైన శక్తులని పొందిన ఈ ఏనుగ నీ బోటి మూర్ఖుడిదగ్గర వుండవలసింది కాదు! మహాత్తరమైన ఈ ఏనుగనే కాదు; నరవృన్యాన్ని నీవు పోగొట్టుకుంటావు—

“కనకపు సింహాసనమున కున

కాన్ని కూర్చోపెడితే దాని నీచపు బుద్ధి ఎక్కడికి పోతుంది?" అని చెప్పి మావటీడు ఏనుగుతో అదృశ్యమైపోయాడు.

అట, కాళీ రాజ్యంలో రాజ ప్రాసాదానికిపైన అంతరిక్షంలో ఆగిన ఏనుగును చూసి అందరు ఆశ్చర్యచకితులైనారు. తక్షణం

కాళీరాజు బయటికివచ్చి "కరీంద్రా! నీ ఆగమనం, నా క్షేమానికే ఐతే ధన్యుణ్ణి! నీకు సుస్వాగతం!" అని చేతులు జోడించి పిలిచాడు.

తక్షణం ఆకాశంనుంచి ఏనుగు రూపంలో బోధనత్వం క్రిందికి దిగాడు. మావటీడు ఏనుగుపైనుండి దిగి రాజుకు మ్రొక్కాడు. కుశల

ప్రశ్నల అనంతరం రాజగృహంలో జరిగిన కథ అంతా మావటీడు కాళీరాజుకు నివేదించాడు.

మీరు చాలామంచిపని చేశారు. మీరు ఇక్కడికి రావడంవల్ల నా జన్మ ధన్యమైనది," అని తన సంతోషాన్ని వెల్లబుచ్చి, నగరాన్ని ఎన్నోవిధాల అలంకరించి,

నాణ్యమైన సిల్కు పంచెలు మరియు అంగవస్త్రములు! **అసలైన సిల్కు, మెత్తని నేత** — అవి బిన్నీ వారిచే — తయారుచేయబడినవి

వీనిలో ఏండి లేక జిగురు లేదు
— ఉరికిలే పల్పగా అవవు

ఈ అసలైన సిల్కు పంచెలు మరియు అంగవస్త్రముల వాణ్యము మరియు మెత్తని నేతలను పట్టుకుని చూడండి! అవి బిన్నీ వారిచే తయారుచేయబడినవి మరియు ఈ కంపెనీ పేరు నుండి ఖరీద అకించే మేలు రకముని దొరకుతాయి.

వీనిని వివాహములలో కానుకలుగా యివ్వండి — లేక మీరు కట్టుకొనుటకే కొనుక్కోండి. వాటి దరంలలో అంకకన్న మంచివి మీరు కొనలేరు. మీ బిన్నీ దీలరు షగ్గర వానిని వేరే చూడండి.

బంగారు రంగులో వేయబడిన అద్భుతమైన అంచులను గమనించండి. అవి వెడల్పు, తక్కువగా క్రొత్త రీజెనులో ఉన్నాయి



బెంగుళూరు ఫురెన్, కాటన్ & ఏర్క్ మిర్స్ కంపెనీ లిమిటెడ్
ఎలెక్ట్ర, ఇెకలరీస్ అండ్ బ్రెజర్వర్స్
బిన్నీ అండ్ కంపెనీ (మద్రాసు) లిమిటెడ్

87. 388





20

ద్రోహిణి కల్లా వృద్ధు ఆయన నోరేత్తు దాని బాబాజీతో అపూర్వ చాలా కోణాలనుంచి స్నేహం. పచ్చని కీరం, మంచి వర్షము. అరిదు-అదే-ఆ గంగురీ గారి పీఠిని ఓ పూరిపాకలో ఉంటూ ఉంటాడు. ఎప్పుడు మాసివా సంతోషంగానే ఉంటాడు సందడి, గండరిగోళాలంటే కిలపు అరిడికి. అంచేత తరుచు ఒంటరిగానే ఉంటూ ఉంటాడు. సాయంత్రమప్పుడు మాత్రం ఎప్పుడైనా గంగురీ గారి మంటపం లోకి వచ్చి కూచుంటూ ఉంటాడు. అపూరి సరిసంసుంచి కూడా హరిహరు డప్పు పప్పుడు వాణి వెంటపెట్టకుని బాబాజీ దగ్గరకు వెళ్లి కూచోటం అలవాటుగా ఉండేది. వాడికి బాబాజీతో అప్పటినుంచే స్నేహం. అపూరి ఒక్కప్పుడు ఒక్కడూ వెళ్లి 'తాతా! ఉన్నావా?' అని పల్కు

రించేవాడు. వృద్ధుడు గబగబా లోప బుచ్చించి తాటాకులచాప తీసుకువచ్చి వసారాలో వేసి, 'రా, నాయనా! రా, కూర్చో! అనేవాడు.

ఎక్కడన్నా అంటే అపూరి తెగని బిడియం, నోటివంట మాటేరాను. కాని, పరశ్వభావుడైన ఈ వృద్ధునితో మాత్రం నిప్పుకోవడంగా కలిపిపోతాడు. తన సావాసగాళ్లతో ఆరమరిక తేసుండా మాట్లాడింటే ఇతడితోనూ మనసిచ్చి మాట్లాడతాడు ఉల్లాసంగా. సరోత్తమ దాసుకి 'నా' అనే వాళ్లెవరూలేరు వాళ్ల వైష్ణవులమూయే ఓ అమ్మాయి వచ్చి, ఇంట్లో పనులని చేపిపెట్టి పోతూ ఉంటుంది సాయంత్రమప్పుడు చాలావేపు అపూ వచ్చి

అనువాదం:

మద్దిపట్ల సూరి

కూర్చుని, అరిడితో కబుర్లు చెబుతూనూ, అరిడిచేత చెప్పించుకుని వింటూనూ ఉంటాడు. సరోత్తమదాసు వాళ్ల నాన్నకంటే పెద్దవాడని, అన్నదారాయకంటే కూడా పెద్దవాడని వాడికి తెలుసు. ఆ పెద్దతనం వల్లనో, మరి ఎంచేతో ఆ వృద్ధుడు తన యాడువాతే అప్పటినుండి వాడికి. ఇక్కడికి వచ్చేసరికి వాడి నీగు, సంకోచం అన్నీ బాటంతటనే మాయమైపోతాయి. అపూ మాట్లాడుతూ మాట్లాడుతూ మగ్గు మగ్గు మనసారా నవ్వుతూంటాడు. పెద్ద వాళ్లక్కడ తనను 'పిడో' పెద్ద అరిందాలా ఉన్నాడే అని అంటారో అన్న భయంతో మరెక్కడయినా మాట్లాటానికి సంకోచించే సంగతులన్నీ ఇక్కడ మాట్లాడేస్తుంటాడు. 'నువ్వు నా గౌరంగుడిని నాయనా! విన్న

చూస్తున్నప్పుడల్లా మా గౌరంగుడు నీ వయస్సులో సరిగా నీలాగే ఇంత అందంగా, కళ్ల కళలాడుతూ, నిష్కల్మషుడుగా ఉండేవాడనిపిస్తుంది. ఆ కళులూడా నీ కళులాగానే భావపరిపూర్ణంగా...' అవటం మొదలెత్తే వాడు సరోత్తమదాసు.

అమాట అన్నందుకు యింకెక్కడైనా అయితే అపూ నీగుండేవాడు. ఇక్కడ మాత్రం వాడు నవ్వుతూ- 'తాతా! అయితే మరి ఈసారి ఆ పుస్తకం లో బొమ్మ చూపించు నాకు' అనేవాడు.

వృద్ధుడు ఇంట్లోంచి 'వేమధి కిదండిక' పట్టుకువచ్చేవాడు. అరిడికి అరి (పియమైన పుస్తకం అది. ఒంటరిగా కూర్చుని చదువు కుంటూ చదువుకుంటూ తపస్యయ్యడే పోతూ వుంటాడు. అందులో ఉన్న బొమ్మల మొత్తం రెండే అవి మాపించటం అయినాక, 'నేను చదివిపోయేముందు ఈ పుస్తకం నీకే యిచ్చిపోతాను నాయనా! నీ కిచ్చినందువల్ల ఈ పుస్తకానికి ఆపచారం జరగదు' - అనే వాడు.

అరిడి శిష్యుడొకడు ఆ పుస్తకం పుస్తకం 'పదాలు' రాసి వినిపించటానికి తీసుకోస్తూ ఉండేవాడు. వృద్ధుడు వినుకోతో- 'పదాలు అల్లుకున్నావు, మంచిదే, కాని అవన్నీ నాకుమాత్రం వినిపించకు బాబూ! పదకర్త అంటే విద్యాపతి, చండిదాసు - వాళ్ళూ వాళ్లవిరెప్ప ఇంకేపదాలూ నా చెవికెక్కవు. ఇవి తీసుకెళ్లి ఇంకెవరికైనా వినిపించు - అనేవాడు.

సహజ-సాహస్య-విరాడంబర జీవిత విధానానికి భిన్నంగా ఇక్కడే దో స్వేచ్ఛా వాయువు వీస్తున్నట్లుండేది. అది అపూ మనస్సును ఇట్టే పట్టేసింది. అది ప్రకృతితోటి, పక్షులతోటి సాహచర్యంలాగా మనస్సు కెంతో ఆనందంగా ఉండేది. కనుకనే ఆ వృద్ధుని దగ్గరకు వచ్చి కూచునేందుకంత

కనకపు సింహాసనమున

నీనుగుని పట్టపుటేనుగుగా చేశాడు. తరువాత తన రాజ్యాన్ని మూడు భాగాలుగా విభజించి, ఒకభాగం బోధినత్వానికి, ఒకభాగం మావటి వానికి ఇచ్చి, మూడవభాగం తాను వుంచుకున్నాడు. బోధినత్వం తన రాజ్యంలో అడుగుపెట్టిన నాటి నుంచీ, కాశీరాజు ధనధాన్యాలతో తులతూగుతూ కడపట భారత వర్షాన్ని ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యముగా పరిపాలించాడు. ★

జరిగిన కథ:-

నిశ్చిందిపురం బెంగాల్ లోని మారుమూల క్షుగ్రామం. ఆ ఊళ్లో చిరిగిపోయిన మధ్య తరగతి సంసారి హరిహరరాయ్. అతని భార్య సర్వజయ. కూతురు దుర్గ. హరిహరరాయ్ పెళ్ళయిన తరవాత కొంతకాలం దేశాలు పట్టిపోయి, శాస్త్రాలు, కావ్యాలు చదివి పండితుడై, వదేశ్యకీ తిరిగివచ్చి కావరంపెట్టాడు. దుర్గ పుట్టిన చాలవఃళ్యకీ అతనికి కొడుకు పుట్టాడు. వాడిపేరు అపూ. ఇంట్లో ఎప్పుడుచూసినా 'ఇవాళ ఎలా గడుస్తుందిరా భగవంతుడా' అనే చింతే. కాని పిల్లల కిదేం పట్టింది? దుర్గకీ ఒక్కనిమిషం ఇంట్లో కాలు నిలవదు. ఎప్పుడూ ఏ తోటలోనో, ఏ చెట్టుకిందనో ఆడుకుంటూ ఉంటుంది. అపూ ఎప్పుడూ ఊహలోకంలోనే గడుపుతాడు. వాడికి ప్రతిదీ కొత్తే. ప్రతిదీవంతే. వాడి జీవితపరిధిలోకివచ్చే ప్రతి సాధారణవిషయమూ అసాధారణమైనదిగా, అద్భుతమైనదిగా వాడికి కనిపిస్తుంది. ఒకరోజున అపూను బల్లోవేశారు. చదువుచెప్పడంకంటే, బడిలోనే ఒకపక్కనఉన్న చిల్లర కొట్టుపని చూసుకోవడం, కొట్టుకు వచ్చేపోయేవారితో కబుర్లుచెప్పడమే పంతులుగారికి అలవాటైంది. కొట్లోకివచ్చే గామస్థుల కబుర్లు వింటూ అపూ ఏమో ఆలోచనల్లో తేలిపోతూ ఉండేవాడు. పంతులు ఎప్పుడైనా పాఠంచెప్పినా ఆ మాటలు వాడికి అర్థంకాకపోయేవికావు. అర్థంకాని ఆ శబ్ద నముదాయం వెనక వాడికి ఏమో చిత్రచిత్రమైన రమణీయలోకాలు, దేశకాలబాధితంకాని ప్రపంచాలు కనిపించేవి. పెద్దవాడైన తరవాత దారికనుక్కుని అక్కడికి వెళ్ళాలని వాడు నిశ్చయించుకున్నాడు. ఆ ఊరికి కొత్తగా పట్నంనించి నీరేన్ అనే విద్యాధికుడు, ధనాద్యుడు వచ్చాడు. అతన్ని చూసి అతడే తనకు శ్రుతకావాలని దుర్గ కోరుకుంది. తనకోరిక గొంతెమ్మకోరిక అని ఆ పిల్లకు తెలియదు.

అసలే కలిగేది వాడికి. తిరిగి వచ్చేప్పుడు అతని నోరెరిమిదామని ఇంటిముందున్న చెట్టని జాకామరెలు, నంపెంగల కొనుకుని వచ్చేవాడు. వాటిని తన పక్కమీద పోసుకునేవాడు. తర్వాత ప్రాద్దుకుంకి దీపం పెట్టగానే తండ్రి ఆదేశంప్రకారం చదువుకోటానికి కూర్చోవలసివచ్చేది. గంటకంటే ఎప్పుడూ ఎక్కువసేపు చదివేవాడు కాదు. అప్పటికే ఎంతో ప్రాద్దుపోయినట్లుండేది వాడికి. తర్వాత ఇవా అక్కడినుంచి లేచివెళ్లి పక్కమీదికిపోయి పడుకునేవాడు. ఆ రోజున తావాడిన ఆటలు, వేసిన గంతులు, పొందిన ఆనందం - అన్నీ తలపుకు వచ్చేవి. పక్కమీద పోసుకున్న జాకామరెలు, నంపెంగల వాసలు అలసిఉన్నవాడి శరీరాన్ని, ఆటలలో గడిచిన క్షణాలకోసమే విరహాతురమైన వాడి పసిపొజాన్ని మైమరపింపజేసేవి. పక్కమీద పోర్లగా పడుకుని, పూలమీద ముఖం ఆనించి వాసల చూస్తూ అలాగే పడుకునేవాడు...

ఆరోజున వాళ్ళ అక్క "వసంతర్పణ చేసుకుందారా అల్లా?" అన్నది రహస్యంగా.

వాడకట్టువాళ్ళంతా 'కుల - చండీ' వ్రతసందర్భంగా వసంతోజనాలకై ఊరివెనుక

మైదానానికి తమ పెరిటిశుక్కుంటోంటే వెళుతున్నారు. వాళ్ళి అమ్మకూడా వెళ్ళింది కాని, వాళ్ళను తీసుకుని వెళ్లేదు. అక్కడికి ఎవరి బియ్యం, పప్పు వారు తీసుకు వెళ్ళాల్సిందే. అంత సోమక తమకి ఎక్కడుండి? వసంతోజనాల చోటుకు వెళ్ళక అందరూ తాముదండిగా తెచ్చుకున్న పన్ను బియ్యం, పప్పు, కూరలు, నెయ్యి, పాలు, పెరుగు - మొదలైనవన్నీ బయటికి తీశారు. వాళ్ళమ్మకూతం తాను తెచ్చుకున్న ముతక బియ్యం, ఇంత పెసరిపప్పు, రెండు కంకాయలు నూత్రం పైకితీసింది. భుజనముఖర్తీ వదిలగారి పిల్లలు ప్రక్కనే కూర్చుని కొత్త చెల్లంవేసి చేసిన బియ్యపు పరమాన్నంలో ఇంకా పాలుపోసుకుని తింటున్నారు. సర్వజయ మనస్సు తన పిల్లల్ని గురించి మహా తపనపడింది.

అలాంటి పరమాన్నం అంటే తన బిడ్డలకి - మరీ పిల్లవాడికి తగిన ఇవ్వం.

ప్రకారం గాఉన్న ఆ మైదానం వంతన ఉన్న చెట్టమీద నీరెండే తడుతోంది. వెదురుతోపువైపు తిరిగి చూసేసరికి పిల్లల ముఖాలు తలపుకు వచ్చాయి.

అడవిలా తెయారైన నీలమణిరాయ్ నివేశ సంజా ఆటవైపున కొంత చోటు దుర్గ స్వయంగా బాగుచేసి, తమ్ముడి తో -

"ఆ చింత చెట్టుకిందకి వెళ్లి అమ్మ వస్తున్నదో లేదో చూడు. నేను దివ్యనవ్వే బియ్యం పట్టుకువస్తాను" అన్నది.

ఓ చిన్న టెంకాయచిప్పలో - చాటుగా వాడిలోంచి ఇంత నూనె కంచుకుని, తీసుకువచ్చింది తాను చాటుగా తెచ్చిన పప్పుపులన్నీ తమ్ముడికి అప్పగించి,

"దివ్యన తీసుకువెళ్ళి. పరుగుతియ్యాలి అల్లా! గొడూ అని వచ్చి రిసకుండా ఉండే చోటు చూసి వెళ్లి రా -" అన్నది.

ఇంతలో మాతావాళ్ళమ్మ వాణ్ణి తీసుకుని పెరిటిదారినే మెల్లలోకి వచ్చింది.

"ఇటునుంచి ఎక్కడినుంచి వస్తున్నావ్?" అని అడిగింది దుర్గ.

మాతూతలి ఎన్నో యేళ్లున్న మనిషి కాదు. చూపులకు అంత అనాకౌరీ కాను, కాని మొగుడు పోయినప్పట్నుంచి కొంచెం ముడిగానూ, ఒక్కగానూ తియారైంది.

"నీమైదానంపైపు వెళ్లి కట్టెలు కొట్టుకు వస్తున్నాను. 'తెంచ్' పట్టె ఉన్నాయి తీసుకుంటావా అమ్మా?" అని అడిగింది.

దుర్గ అడవి అంతా గాలించి తిరచు తెచ్చుకుంటూనే ఉంటుం దా పట్టె 'వస్తూ నేను కొనసులే' అన్నట్లు తల ఊగించింది.

"తీసుకోరాదుటండీ అమ్మాయిగారూ! ఎంత తియ్యటిపట్టు చూసే తీసుకువచ్చావని!"

అంటూ ఒకొంటి నాలుగువళ్లు తీసిచూసిమా
“మాడు ఎంతెంత పెద్దదానో!
ఈ కట్టలు బజారుకు తీసుకెళ్ళి, అమ్మి,
ఆ డబ్బులు తెచ్చుకోటానికి చాలావేళు
పడుతుంది. ఈ లోపుగా ఓ కానీపెట్టి
మాతూకి పప్పులేవై నా కొని పెడదామని—
తీసుకోండమా! కానీకి రెండు ఇస్తాను”
అన్నది మాతూ తల్లి.

దుర్గ ఒప్పుకోలేదు, “అత్తా! అగిన్నెలో
కానీని పేలాలన్నాయికాని, తీసుకువచ్చి
చెల్లరా వీళ్ళకి” అన్నది. వాళ్లు దొడ్డిదారిని
చెల్లపోగానే మళ్ళీ ఇద్దరూ తమ సంతర్పణ
వరుగులు తీసుకుని వెళ్ళారు.

చుట్టూ అంతా ఆడని. బయటనుంచి
మాస్తే ఏమీ కనిపించదు. బొమ్మరింట్లో
పిడతల్లాంటి పెద్ద పిడతల్లో బియ్యం బాయిల్
మీదపెట్టి, “ఇవిగో ఈ పళ్లు చూకొనా
అత్తా! ‘మేలే ఆలూ’ ఎంతెంత పెద్దవో
తీసుకువచ్చాను ఒక చోటునుంచి. పూంటే
వాళ్ళ తాళ్ళతోపునా ఓ పొదవైన చాలా



గింతు నొప్పి

శమనానికి

పెప్సెను సేవించుడు

గింతునొప్పి, దగ్గులు, శరదలు, ఇన్ఫ్ల్యూంజా
మరియు రొమ్ము పడినవలకు దారి తీస్తుంది—
మీరు తక్షణం పెప్సెను సేవించకపోతే.
పెప్సెరోవి శమనకర, అంటు విరోధక బావర
సారములు, గుండెలు ఊపిరితిత్తులలోకి రోతుగా
వచ్చి, శవమును పయవనజేసే
చుందితో గూడిన వాపును
శమనపరుస్తు. దాక్షిణ్య పెప్సెను
వారసుచేయిస్తాడు, పోవకర
ఉపద్రుతి ఇంకా లేవు.

PEPS

పెప్సె గింతు మరియు గుండె

అంటు విరోధక దిక్కు



FPY-40-TEL

పోల్ వికెంటు దాదా: ఓకంపేసి,
16. వైసప్ప నాయక్ పిల్లి, మద్రాసు-8.

ఉన్నాయి. అన్నం లో వెయ్యివా? అన్నది దుర్గ.

అత్తా ఎంతో చూడగా ఎండిపోయిన
పుల్లలూ అవి ఏరుకుని వచ్చాడు. ఇది వాళ్ళ
మొదటి వనభోజనం. ఇక్కడ నిజమైనకూర
నిజమైన, అన్నం వండుకుంటున్నామన్న
విశ్వాసం వాడికింకా కలగలేదు. బొమ్మ
రింట్లో వనభోజనంలాంటి ఉత్తుతి భోజనా
నికేం, చాలాసార్లు చేశాడు.

ఏమయితే కేంకాని వనభోజనానికి
నుంచి అనువైనచోటు, అనువైన సమయం
లభించాయి. చుట్టూ చిన్న చిన్న చెట్ల
గుబుర్లు. అటువైపున కంచెచెట్లమీద దొండ
పళ్లు దండిగా ఉన్నాయి. మారేడు చెట్ల
తోపులో ‘కాఫోటక’ పుష్పాలు గుత్తులు
గుత్తులుగా ఉన్నాయి. మోడువారిస చిన్న
చెట్లమీద కాటుకపిట్టలు తెగ గంతులేస్తూ
రొదచేస్తున్నాయి. చుట్టూ చెట్లూ పొదలూ
మధ్యన చాటుగా—సందడిలేకుండా ఉన్న
చోటు. వసంతముతు వటంకల్ల పొద
మాసివా చక్కగా పచ్చగా గుబురుగా
ఉంది. అత్తచెట్లనున్న పూలగుత్తులు ఆసాడు
పద్ద నివేళనానికి వెలుగు నిస్తున్నాయి.
పంపరపనపచెట్లపూత కొన్నాళ్ళనుంచి
నుంచు పడుతుండటంవల్ల రారీపోయినా,
వెళ్ళొమ్మలని ఇప్పటికీ ఇంకా చాలా
తెల్లటిపూలున్నాయి.

దుర్గ ఇటీవలి చెట్లూ—చేమలు, దొడ్డు -
దోవలు, కాగా అలవాటైపోయిన ఈ
గ్రామంలోని ప్రతి చిన్నప్రదేశాన్నీ
అంటిపెట్టుకుని తిరుగుతోంది. రానున్న
విరహంలోని ఏ నిషాదంలోనో తనకెంతో
యివ్వమైన ఈ బొద్దుగుచెట్టుక్రిందనుంచి
వెళ్ళేదారి, తమ యింటి వెనుకనున్న వెదురు
తోపు, చెట్లనీడలు వ్యాపించిఉండే రేపూ-
అన్నీ మిగతమై ఉన్నాయి. తన అత్తా-తన
బంగారు చిట్టి తమ్ముడు, తాను ఒక్క తన
మైనా చూడకుండా విడిచిపెట్టి ఉంటే

అమ్మ వంటింట్లో ఉంది.
వదేళ్ళ రాధ అల్లరి చెయ్య
కుండా సా విట్లో ఆడుకుం
టోంది. వాళ్ళమ్మ ఓసారి
వచ్చి తొంగిచూసేసరికి రాధ
వెల్లకిలా పడుకుని చుక్కని
పాట పాడుకుంటోంది. ఐదు
నిముషాలు ఆగి ఆవిడ మళ్ళీ
వచ్చేసరికి రాధబోర్లగిలాపడు
కొని ఇంకోపాటపాడుతోంది.
“ఆడుకుంటున్నావా తల్లీ”
అందావిడ.

“ఔ నమ్మా గ్రామపోను
స్లేటు ఆట ఆడుకుంటున్నాను.
ఇందాకా, ఓ పాట అయిం
దిగా. అందుకనేమో, ఇప్పుడు
ఇంకోపక్క పాడడానికేమో
ఇటు తిరిగాను” అంది రాధ.

నువను పీకే తమ్ముడు-వాణ్ణి విడిచిపెట్టి ఎంత
దుఃఖం వెళ్ళాలా!
ఒకవేళ తానిక మళ్ళీ యెప్పటికీ తిరిగి

హ కల్ బెరిఫిన్
వెల రూ. 2-0-0
పోస్తుభిర్లు అదనము.
ఆంధ్రగ్రంథమాల,
మద్రాసు-1.

దేశసౌభాగ్యానికి జాతీయ ప్రోత్సాహము ఎంతో అవసరం
అలాగే ఆంధ్రాభ్యుదయానికి ఆంధ్ర సంస్థలను ఆంధ్రులు
ప్రోత్సహించుటకూడా చాలా అవసరం.
ఎల్ల వేళలా మిలరొగ్గ రక్షణకు వలయు సమస్తమందులను
సరఫరా చేసే ఫరలకు విక్రయించు ఏకైక
ఆంధ్ర సంస్థ
స్వామి సన్స్
మందుల వ్యాపారులు
అలీప్ నోద్దు, ప్రాదరాబాడు, దక్కణ్.

రాక పోతే నిరవతలలాగా —! ఈ ఇంట్లోనే ఉండేది నిరవతల. పెళ్ళియేకానాన్నాల్లో ఎక్కడికో వెలిపోయింది. మళ్ళీ పుట్టింటికి రానేలేదు. ఎన్నాళ్ళకాటి నంగతో ఇది—తాను పుట్టిందగిల్లుంటే వింటూనే ఉంది. అది మురిచావాడ జలాలో ఇచ్చారని చెప్పుకుంటారు. అది ఎంతదూరమో ఎక్కడో! అది నంగతి మళ్ళీ కనుక్కున్నవాళ్ళే లేరు. అసలున్నదో పోయిందో కూడా యెవరికీ తెలియదు. నిరవతల మళ్ళీ తండ్రిని చూడలేదు, తిరిగి చూడలేదు. తమ్ముళ్ళనీ చెల్లెళ్ళనీ కూడా చూసి యెరుగదు. ఒక్కొక్కరే అందరూ పోయారు. అమ్మా! మనుషులంత కటికనుండేలవాళ్ళలా అవుతారో? అమె అతీగతీ కనుక్కున్నవాళ్ళే లేరుకదా! ఒంటరిగా ఉన్నప్పుడు ఈ నిరవతల తలపుకు వచ్చినప్పుడల్లా ఎన్ని పాదు కంటకడిట్టుకున్నది తాను! ఇప్పుడు కూతాతుగా అది తెలిగిన నే ఒక నేళో... పాడువదీ, అది బియ్యం రియాలైన ఈ పుట్టిల్లుచూసి ఏమనుకుంటుంది?

ఒక నేళో తానుకూడా అలా అయితే ఈ అమ్మనీ, నాన్ననీ, అమ్మని విడిచిపెట్టాలి వస్తే-ఇంక మళ్ళీ ఎన్నటికీ చూడటానికి ప్రాప్తం లేకుండా-ఎన్నటికీ-ఈ యిల్లు, ఈ లాడుగచెట్లు - ఈ ఏటికి వెళ్ళేవారి!—తలచుకుంటే కాళ్ళలోంచి వణుకు పుట్టుకు వస్తుంది; ఎందుకు వచ్చింది! ఇటీవల యెందుకనో తన జీవితంలో ఏదో త్వరలో ముంచుకురావోరున్నదని తలచుతోంది. ఇంకాన్నదూ జీవితంలో రానిదేదో త్వరలోనే రావోరున్నది. రాత్రింపగళ్ళు ఆడుకుంటున్నా, పాడుకుంటున్నా, వనిచేస్తున్నా మధ్య మధ్య తరచు ఇదే మనస్సుకు తట్టూ ఉంటుంది. అది ఏమిటో తనకి సరిగ్గా తెలియదు. అలా యెందుకు తట్టుకున్నదోకూడా తెలియదు. అయినా అదేదో రావోతోంది, త్వరలోనే రావోతోంది కదని మాత్రం తోస్తోంది.

వనభోజనం మధ్యలో తను మెల్లలో ఎకరిదో నిలుపు వినిపించింది. “వినీ గొంతులా ఉందిరా, వెల్లిరమ్మని పిలిచి తీసుకురారా అమ్మా!” అన్నది దుర్గ. కొంచెం నేపటికి అమ్మా వనకారే దుర్గ యాడుచే నల్లటి పిల్ల వచ్చింది. కొంచెం సవ్య - కొంచెం ఆత్రంగా - “ఏమిటి చేస్తున్నాడు దుర్గాదీ!” అని అడిగింది.

“రా, వినీ! వనభోజనం చేస్తున్నాం, కూర్చో.”

ఆ అమ్మాయి ఆపిధి కాకినాథ చక్రవర్తి కూతురు. చూసినగుడ్డ కట్టుకుని ఉంది. చేతిని సన్నటి చూమూలు గాజా బున్నాయి. కొంచెం పొడవగరి, ముఖం చూమూలుగానే

ఉంటుంది. ఆ పిల్లతండ్రి బాగో బ్రాహ్మణుని పి పామరక కార్యకలాపాలలోనూ అతటి ఎవరూ నిలవరు. వెలిచేయబడినవాడిలా తిరి చివర కౌపురం ఉంటున్నాడు. పిలిగతులు కూడా ఏమీ బాగాలేవు. వినీ దుర్గ పురమాయించిన పనులన్నీ చేసి పెట్టటం మొదలెట్టింది. ఏదో పెత్తనాలకని బయలుదేరి, లాభించే వనిలోకి వచ్చిపడింది. ఇప్పుడు పిల్ల తననుకూడా ఆ భోజనంలో పాల్గొననివారా లేదా అన్న సంతాపభావం-ఉల్లాసంతో కూడిన ఆపిల్ల చూటలో వెలడవుతోంది. వినీ! ఇంకా రెండు ఎండు పుల్లలు ఏడుకుని వస్తావా? పొయ్యి సరిగ్గా మండటంలేదు!” అన్నది దుర్గ.

వినీ వెంటనే తీసుకురావటానికి వరుగింది. కానీపటికలా ముప్పెడు చిరుకులు తెచ్చి అక్కడవేసి, “ఇది సరిపోతాయో? ఇంకా తీసుకురానా దుర్గాదీ?” అన్నది. “వినీ వచ్చింది. అది కూడా ఇక్కడే ఉంటుంది. ఇంకో గుప్పెడు బియ్యం తీసుకురారా అమ్మా!” అని దుర్గ అన్నపుడు సంతోషంతో వినీ ఇంతముఖం అయింది. కానీ వయోక వినీ పిల్ల తెచ్చిపెట్టింది. “యేమేం కూరలు చేస్తున్నావ్ దుర్గాదీ?” అని ఆత్రమతో అడిగింది వినీ.

అన్నందినీ, కాస్తమానవేసి వంకాయ ముక్కలు వేయించింది దుర్గ. కానీవయోక ఆ చట్టికేసి తెలవోయిమాస్తూ-అమ్మని పిలిచి “సరిగ్గా నిజంగా వంకాయ వేవుడు రంగే వచ్చింది మాళావురా అమ్మా! సరిగ్గా అమ్మ వేయించిన వేవుడులాగానే ఉండికదా!” అన్నది.

అమ్మాకూడా అంత ఆశ్చర్యంగానే ఉంది. తను వనభోజనంలో నిజమైన అన్నం నిజమైన వేవుడుకూర లభ్యమవుతాయని వాడికింతకడకూ నమ్మకం కుదరలేదు. తర్వాత ఇద్దరూ ఎంతో సంతోషంతో అరటిఆకుల్లో పెట్టుకుని తినటం మొదలెట్టారు-అన్నం, వంకాయ వేవుడుకూర. అంతే, ఇంకేంలేదు. అమ్మా ముద్ద నోట్లో పెట్టుకుంటూంటే దుర్గ వాడికేసి మాస్తూ ఆత్రంగా “వేవుడు ఎలా ఉందిరా?” అని అడిగింది.

“చాలా బావుంది అక్కా! కాస్త ఉప్పు వయ్యలేదన్నా చూడ గాని!” ఇవారే తంటపదారాలకావితోలో ఉప్పుడు పూర్తిగా వదిలేశారు. ఉప్పు ఏకరువుకుకూడా వయ్యలేదు. కాని ముగ్గురూ ఎంతో సంతోష మతో రామ్మలక్కాయలు, పిల్ల తక్కువై అడుగంటిన వంకాయవేవుడు వేసుకుని వనభోజనం చేస్తున్నారు. దుర్గ తొలి వంట ఇది. ఆశ్చర్యంతో, ఆనందంతో తనచేతి నైపుణ్యాన్ని తనలో తనే మెచ్చుకో పోగింది. (ఇంకా ఉంది.)

పుష్పంజలి

(12 వ పేజీ తరువాయి)

వర్షిపోయారు. బుద్ధజేవుడు శిష్యుగణంతో కలిసి రాజగృహమహావిహారానికి మరలి పోయాడు. ఇక చక్రవర్తి ఒక్కడే కొందరు పరిచారకులతో కలిసి ఆ ఉద్యానవనంలో విహరిస్తున్నాడు. కొంతసేపటికి తోటమాలిని తన పన్నీధికి తీసుకురావలసిందిని ఆజ్ఞాపించాడు. అతడక్కడికి వచ్చాడు. కానీ ఎక్కడా చెక్కుచెదరలేదు! చక్రవర్తితో ప్రాణభిక్షి పెట్టవలసిందిని ప్రార్థించ వయ్యో! అని భార్య అతనికి కఠినిధాలుగా చెప్పిమాచింది. తోటమాలి ఇంతవపురార్యం దీనికి కొంచెం మెత్తబడేవాడేమో! కానీ చక్రవర్తి స్వయంగా బుద్ధజేవునికి పాదపూజ చేసిన తరువాత తానిక ప్రాధేయపడవలసిన అవసరమేమీ లేదనీ, తన ప్రాణాలు పోయినావరకే అన్నిటికీ సిద్ధమేననీ అన్నాడు!

తోటమాలి చక్రవర్తి పన్నీధికి వెళ్ళగానే విలిపారు డతనిమీద నిలుచుకున్నాడు. కానీ తోటమాలి వానికేమి చలించలేదు! తప్పిదం కున్నించవలసిందినికూడా వదులో లేడు! అందరు తోటమాలి కి కిరక్చేద నమో, నగరనిర్యాసనమో తప్పదని నిశ్చయించారు. దూరందూరంగా నిలుచున్న తోటమాలి భార్యధర్త మార్గత్వాని కనేకవిధాలుగా వాపోయింది. అటు పిమ్మట చక్రవర్తి కళ్ళెరతేసి తోటమాలికినీచూచి, వెంటనే స్వీయ భవనానికి వెల్లిపోయాడు. ఆ మరునాడు తోటమాలి కి కిరక్చేదం జరగక తప్పదని అక్కడివారందరు నిశ్చయించారు.

కాని ఆ మరునాటి ఉదయం తోటమాలి, అతని భార్య తాము విన్నది నిజమేనో! ఎంతైనా ఆశ్చర్యపోయారు!

తోటమాలికి రాజగృహనగరో ద్యావా అన్నిటిమీద ఆధిపత్యం వచ్చింది! రాజదూతి స్వయంగా ఆ చక్రవర్తి కాసనం వదిలి వినిపించాడు!

చక్రవర్తి తోటమాలి చేసిన పూజ అత్ర ఇంకా ఎనిమిదేసి మత్తగబాలు, ఉత్తమాక్యాలు, ఎనిమిదికుంచాల ముక్కర దీపారాలుకూడా జరచాకరించాడు. ప్రత్యేకంగా అతని పరివర్యకై ఎవకుండుకురు పరిచారికలనుకూడా ప్రసాదించాడు.

తోటమాలి భార్య ఈ మహాదృష్ట వర్తాని కంతైనా ఆనందించిందిగాని, “అయ్యో! నీలాంటి వెర్రినాగమృకు దా నీ పిల్లలు కూడావా! నేను చాలనా!” అని అడవనిగా విరగనడి వనిపింది!



అరుణ వలయం

అనువాదం: "ప్రద్యుమ్న"

12 ఫెలిక్స్ మార్ట్ బూట్లు

ఫెలిక్స్ మార్ట్ తన పడకగదిలో తలుపులు వేసుకుని కూర్చున్నాడు. ఇరవై అయిదేళ్ల క్రితం అతడు టులూజ్ (ఫ్రెంచి కారాగారంలో ఉన్నప్పుడు బూట్లను తయారు చేశాడు. బూట్లు బాగుంటే తయ్యకం అతడు ఆ తోటలో బాగా నేర్చుకున్నాడు. కాని ఇప్పుడతడు బూట్లు బాగుంటే తయ్యకం లేదు; పాడుచేస్తున్నాడు. వదులైన చాకు తీసుకుని, చివర కోసుగా ఉన్న తనబూట్లను ముక్కలు ముక్కలుగా కోసివేస్తున్నాడు. బూట్లను మొత్తం అతడు మూడేపార్లు ఉపయోగించాడు. కోసివేసిన ముక్కలను నుంటలో పడేస్తున్నాడు.

కొందరు మనుషులకు ప్రతిదీ గాఢమైన అనుభూతిగా తయారవుతుంది. ఫెలిక్స్ మార్ట్ ఒకయుగంలో పడవలపినంత బాధను ఒకదినంలో వడగలడు. బియర్ మార్ ఎస్టేటులో ఒకచోట బూటుగుర్తులు కనిపించాయని విదోషాత్రిక ప్రకటించింది. ఇదివరకే అనేక ధయాలతో చెదిరిపోయిన ఇంతి లావుపాటిమనిషి, ఈవార్తతో మరింత చేపారై తిరిపోయాడు. చెతుంటు కళ్ళు కుంటూ బూట్లను ధ్వంసం చేసివేస్తున్నాడు.

ఈకార్యక్రమం ప్రకటనగా జరిగి పోయిన తరువాతి రోజుకు ముడిచివేశాడు. చేతులు కడుక్కున్నాడు. తోలు కాలు తున్న బాసన బయటికిపోయేందుకు గాను కిటికీ తలుపులు తెరిచాడు.

తన మొదట అనుకున్న ప్రకారం చేస్తే బావుండిపోయేదిగాదా. రివాల్యూనుకు వదిలి పెట్టి ఖాం లెన్ పెన్ తో పనిచేసినందుకు తన పిరికితనాన్ని తనే తిట్టుకున్నాడు. అయితే ఒక గుగుణం ఉంది. బియర్ మార్ ఎస్టేటులో దాకిఉన్నప్పుడు తనను ఎవరూ చూడలేదు. కనుక ఆ ధయం లేదు.

ఫెలిక్స్ మార్ట్ వంటి మనుషులకు ఎంత అకారణంగా ధయం జరిగిందో, అంత అకారణంగానూ మళ్ళీ ధైర్యంకలుగుతుంది. అతడు మేడమెట్టు దిగి తన లైబ్రరీగదిలోకి వచ్చేలోగా ఇంచాకటి ధయాలు, ఆందోళనలు అన్నీ మరిచిపోయాడు.

ఆశోచన మృనక చీకటివేళ రావడంతో, దాదాపు కాలేషియా ద సాష్టాంగపడు తున్నంతదీనంగా ఒక ఉత్తరం వ్రాశాడు. ఆ ఉత్తరం సరిగానే అందజేశావని భావించాడు. కొంపతీసి ఆ ఉత్తరం దారిజిపోలే? ఫెలిక్స్ మార్ట్ గుండె మళ్ళీ గుబురుబడింది.

"ఏదీసింది!" అని మళ్ళీ గుండె దిటవు చేసుకున్నాడు.

నాకరుట్టి తెచ్చి డక్కుపక్కన చిన్న బలమైన పెట్టాడు.

"పార్! ఆ పెదమనిషిని రమ్మంటారా?"

"ఏ పెదమనిషి?" అని మార్ట్ అడిగాడు.

"మిమ్మల్ని చూడడానికి ఎవరో వచ్చారని చెప్పాను గదా."

మార్ట్ ఇంచాక తన బూట్లు ధ్వంసం చేస్తున్నప్పుడు తలుపు తిట్టబడినదని జ్ఞాపకం చేసుకున్నాడు.

"ఎవరతడు?" అని మార్ట్ మళ్ళీ అడిగాడు.

"ఆయన విజిటింగ్ కార్డు మీ బలమైన పెట్టానంది."

"నేను పనిమీద ఉన్నానని చెప్పలేక పోయావా?"

"చెప్పానండి. కానీ మీరుకిందికి వచ్చిందాకా వేచిఉంటానన్నారండి."

విజిటింగ్ కార్డును నాకరు అందించాడు. అని చూసి ఫెలిక్స్ మార్ట్ క్రుశ్ణిపడ్డాడు. ముహం పాలిపోయింది.

"ఇన్ స్పెక్టర్ పార్! నాతో అతని కేంపని?" అనుకున్నాడు. "లోపలికి రమ్మను" అని నాకరుతో చెప్పాడు.

మార్ట్ ఇన్ స్పెక్టర్ ను ఇదివరకు ఎప్పుడూ చూడలేదు. పొట్టిగా ఉన్న పార్ ను చూడగానే కాస్త ధైర్యం కలిగింది. ఇన్ స్పెక్టరు అకారం ఏమంత ధయంకరంగా లేదు.

"హాలోండి ఇన్ స్పెక్టర్! మీరు వచ్చి నవ్వుడు నేను తొందరపనిలో ఉన్నాను" మార్ట్ పతే ఆందోళన అంతా అతని కంఠం లోనే వ్యక్తం అవుతోంది.

పార్ దగ్గరలో ఉన్న కుర్చీలో కూర్చున్నాడు. ట్రాపీలిసి మోకాళ్ళమీద పెట్టుకున్నాడు.

"మిస్టర్ మార్ట్! మున్న జరిగిన బియర్ మార్ హత్యసందర్భంలో మిమ్మల్ని చూద్దామని వచ్చాను. అందుచేత ఆలస్యమైతే అయిందని మీకోసం వేచిఉన్నాను."

మార్ట్ మానం వహించాడు. అతిప్రయత్నమైన వాడుకున్న పెదవులను బిగపట్టి, చాలా మర్యాదగా వింటున్నట్లు కూర్చున్నాడు.

"మీకు బియర్ మార్ తో బాగా పరిచయం ఉందా?" అని పార్ అడిగాడు.

"బాగా పరిచయంలేదు. మాకు వ్యాపార సంబంధాలు మాత్రం ఉన్నాయి."

"ఇదివరకు ఆయన స్నేహపూర్వకంగా కలుసుకున్నారా?"

మార్ట్ తలవటాయించాడు. నోరుతెరిస్తే అబద్ధం తప్ప రాని మనుషులతో అతనికాదు. సరిగా ఉన్నదానికి వ్యతిరేకంగా చెప్పే వ్యభావం అతనిది.

"ఉహూ," అన్నాడు. చాల ఏళ్ళకిందట ఎవ్వడో చూశాను. అప్పటి కాయనకి ఇంకా గడ్డమన్నా రాలేదు."

"మీరు బియర్ మార్ గృహంలో ఆడుగు పెట్టేటప్పుడు ఆయన ఎక్కడ ఉన్నాడు?"

"దాదామీద నుంచుని ఉన్నాడు," అని మార్ట్ ఎందుకో బిగరగా అరిచాడు.

"మీ రాయన్ని చూశారా?"

మార్ట్ తల ఊపాడు. "మిస్టర్ మార్ట్! మీరప్పుడు యెంగుళో ఉలికిపడ్డారని తెలిసింది. మీరంతేపు మీరు ధయభ్రాంతులై పోయారని జాక్ బియర్ మార్ చెప్పాడు. ఏమిటి కారణం?"

మార్ట్ బుజా లెగరవేశాడు. బలవంతాన నవ్వు తెచ్చుకుని "ఇదివరకే చెప్పానే? నాకు గుండెబిల్లు ఉంది. ఉండుండి నొప్పి వస్తూంటుంది," అన్నాడు.

పార్ తనతోగలిగి కట్టుకుని అక్క వెళ్ళి చిరం ఉన్నట్లుగా పరిశీలిస్తూ "వియర్ మార్ ను చూసి కావచ్చు చూట," అని ప్రశ్నించాడు.

"కాదు, కాదు" అని మార్ ఖండితంగా చెప్పాడు. "వియర్ మార్ ను చూసి యెండుకు ధయవడతాను. నే నాయనతో ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు జరిపాను. ఆయన్ని బాగా ఎరుగుదును—"

"కాని చాల విశ్వయిందిగా నువ్వీని కలుసుకుని?"

"అవును నిజమే" అని మార్ విసుగ్గా అన్నాడు.

"అయితే మీరు అదిరిపడదానికి కారణం నుండొచ్చి అన్నమాట."

ఇన్ స్పెక్టరు తలయెత్తి మార్ కళ్ళలోకి చూటిగా చూస్తూ అడిగాడు.

"నిశ్చయించేవాంగా. మీరు ఇప్పుడు గుర్తు చేసేదాకా నా కనలా నంగరి గుర్తే లేదు," అన్నాడు మార్.

"ఇంకో సందేహం కూడా ఉంది. అది కూడా చెప్పండి," అన్నాడు ఇన్ స్పెక్టరు. మళ్ళీ తన టోపీకేసి దృఢంగా మరల్చాడు.

"వియర్ మార్ గృహానికి మీరు వెళ్ళి నవ్వుకు చివరకొనుగా ఉన్న బూట్లు ధరించారు గదా?"

మార్ కనుబొమలు చిల్లింపాడు. "ఏమో. నాకు జ్ఞాపకం లేదు."

"మీరు రైల్వే స్టేషనుకు వెళ్ళినప్పుడు కాక, ఆ తర్వాతి ఆ ఎస్టేటు భూములలో కొంతదూరం నడిచారా?"

"లేదు."

"ఇంటి మట్టా తిరగలేదా?"

"లేదు. నేను ఆ యింటో కొన్ని నిమిషాలు మాత్రమే ఉన్నాను. తరవాత వెళ్ళిపోయాను."

పార్ తలయెత్తి ఇంటి లోకప్పుడు చూస్తూ అన్నాడు.

"మీ కాదికం తోడుకున్న బూట్లు చూచిపారా?"

"తప్పకుండా!"

మార్ పొడుగాటి బూట్లు తీసుకొచ్చి చూపాడు. అవి చివర కొనుగా ఉన్నాయి.

పార్ వాటిని చేతిలోకి తీసుకుని మడమల దగ్గర పరిశీలించాడు.

"ఇవి మీ రాదికం తోడుకున్నవి కావు. మడమలవద్ద దుమ్ము ఉన్నది. వారంరోజుల నుండి పురుస్తున్న వాటికొ సైయినా బురద అంటుకుని ఉండాలి."

మార్ నుండే ఆగిపోయినంత పనెంది.

"ఈ బూట్లే నేనాలోక తోడుకున్నాను. మీరు దుమ్ము అని నేన్నను పంటున్నారో అది ఎండిపోయిన బురద. దుమ్ముకాదు" అని మార్ జవాబిచ్చాడు.

పార్ తనవేళ్ళకు అంటుకున్న దుమ్ము

చూచుకుంటూ పారావాయి వేచిఉన్నారను పంటను మిస్టర్ మార్! ఇది నువ్వే దుమ్ము," అని బూట్లు కింద పెట్టిలేచి నుంచున్నాడు. "ఎరైన్ 343" లెండి" అని తలవంచి ఆలోచిస్తూ చాలాసేపు నిలచున్నాడు. మార్ కొంచెం విసుగుతోచే విధంగా,

"ఇంకా విసుగ్గా ఉందా అతగాల్సింది?" అన్నాడు.

"అవును మీ టెయిలర్ శేరు, ఎరైన్ 343, ఓ చీటి మీద రాసి ఇవ్వండి."

"టెయిలరా? వాడితో మీకేం పని?" అని ఆకస్పర్యపడి, నవ్వు "మీరు చిత్రమైన వారండీ మిస్టర్ పార్! వానికేమింది రాసి వున్నా" అన్నాడు మార్.

పార్ చీటి తీసుకుని, వానికేసి చూడమనా చూడకుండా కేబుల్ పెట్టుకున్నాడు.

"మీకు ఆనవసర ప్రశ్న కలిగించినందుకు ఏమీ అనుకోండి. మాత్రం జరగదానికి ఇరవై వాలుగు గంటలముందు నుంచీ వియర్ మార్ ఇంటికి వచ్చిన వారందరినీ దర్శిస్తున్నవలసిన అవసరం ఉంది. అరుణ వలయం—"

"అరుణవలయమా?" అని మార్ అదిరి పడ్డాడు. ఇన్ స్పెక్టరు అతనికేసి నూటిగా చూశాడు.

"మాత్రమ కాధ్యత అరుణవలయం చూచా కని మాకు తెలియదా?"

నిజానికి ఫెరిక్స్ మార్లకు ఆ విషయం తెలియదు. కేమ్యు నియర్లు మార్ మాత్రమే కాదు ఏడో వత్రికలో పదివాడు కాని, ఆ మాత్రమే అరుణవలయంలో నుంబంబం ఉందనే నంగరి 'మానిటర్' వత్రిక మాత్రమే ప్రకటించినందువలన, ఆ వత్రిక అతడు ఎప్పుడూ చదవడం గనుక, అతనికొ విషయం తెలియదనే అవారి.

మార్ నీరసంగా మర్మిలో మోలబడ్డాడు.

"అరుణవలయం—నే నెప్పడూ అనుకో—" అని మళ్ళీ తనయింతుకున్నాడు.

"మీరు నాతోని కేమిటి మార్?" అని ఇన్ స్పెక్టరు అడిగాడు.

"ఇక ఈ అరుణవలయం! నే నిజడో చిన్న—" కాక్యం ముగించలేదు మార్. ఇన్ స్పెక్టరు వెళ్ళిపోయిన గంట దాకా ఫెరిక్స్ మార్ల పర్సీలో అలాగే తలపట్టుకుని కూర్చున్నాడు.

అరుణవలయం!

ఆ పేరు అతని మనస్సుకు కల్లోలం చేసి వేసింది.

"ఏం జాగరేడు!" అని గొణుక్కున్నాడు.

ఆ పాఠ్యం ప్రమంథా తన కాక్టో యక్కుడు పరిశీలిస్తూ గడిపాడు. ఈ పరిశీలన

యావజ్జీవ కఠిన కారాగార శిక్ష

"నీకు కఠినాతికఠిన శిక్ష విధించబోతున్నాను" అన్నాడు న్యాయమూర్తి. న్యాయస్థానంలో జనం, చెవులు రిక్కించి తీర్చుకొని ఎదురుచూడ సాగారు. ఒక్క క్షణం ఆగి, న్యాయమూర్తి తీర్పు ప్రకటించారు.

"నిన్ను కై లంకి నుంచి పోయిగా కాలం గడువనివ్వను. ఈ క్షణాన విడుదల చేస్తున్నాను. వన్నులభారం, నిరుద్యోగం, రాజకీయాలు, హైడ్రో జెన్ బాంబు వల్ల వాటిల్లే ప్రమాదం మొదలైన వాటితో యారినవడు."

అతనికి చాలా కృతజ్ఞత కలిగించింది. ఇంకా కొంచెం వకేసి త్తయ్యుకోవాలని తలపోశాడు. (ఇంకా ఉంది)

రాజావవాద జాతకము (47-వ పేజీ తరువాయి)

మల్లికరాజుకు 'ఇలా చేయవలసి ఉంది' అని తెలియజెప్పి వారి గానికి పోయి దానము మొదలైన పుణ్యకర్మలు చేసి జీవితాంతమందు స్వర్గం పొందాడు. మల్లికరాజున్నూ అగుణవాదిని చూచినవాడై తన నగరానికి వెళ్ళి దానాది పుణ్య కర్మలు చేసి జీవితాంతమున స్వర్గం పొందాడు.

(పాఠకులకి)

(9-వ పేజీ తరువాయి)

మీరు ఉపన్యాసాలిస్తే ఎంత బాగుంటుంది! ప్రజాభివృద్ధి కమిటీల అధిపతయారే ఇక్కడ ఉంటున్నారు.

(1) పంచవర్గ ప్రణాళికను వార్షిక ప్రణాళికలుగా, కార్యక్రమాలను విభజించవలసి ఉంటుంది. ఏటా జరిగిన పనులనుబట్టి ప్రణాళిక నిర్వహణను అందవాకట్టాలి. ప్రణాళికా కార్యక్రమాలలోను, ప్రాజెక్టులలోనూ మార్పులు చేయరాదని దీని ఆర్డరుగా. కానీ ఈ మార్పులు వార్షిక కార్యక్రమంలో భాగాలుగానే ఉండాలిగాని అప్పటికప్పుడు చేయబడనైనా ఉండవచ్చును. కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు వార్షిక బడ్జెట్ ఒకటి తయారుచేసుకుని దానిచేస్తాయి కనుక పంచవర్గ ప్రణాళికలో ఒక్కొక్క ఏడాదికీ కేటాయించబడిన కార్యక్రమాలను మార్చడానికి సర్దుబాటు చేసుకోవడానికి ఈ బడ్జెటు భాగా పనికి వస్తాయి. అయితే మార్పులను, సర్దుబాట్లను ఆర్థిక వ్యవస్థయొక్క సమగ్రావసరాలను, ఆయా జరిగవలసిన పనులను దృష్టిలో పెట్టుకుని ప్రణాళికాధికారులు చేయాలి.

(2) పంచవర్గ ప్రణాళిక అయిదేళ్ళమీదా జరగవలసిన పనులను స్థూలంగా నిర్దేశిస్తుంది. ఈ స్థూల స్వరూపంలోపల ఒక్కొక్క యేట నెరవేరవలసిన ప్రణాళికలు తయారవుతాయి. అయిదేళ్ళమీద జరగవలసిన పనులను నిర్దేశించే ప్రణాళిక విధిగా మార్పులకు లోనుగాక తప్పదు. ఏయే భారీ కార్యక్రమాలను తలపెట్టవలసిందీ, ఈ కార్యక్రమాలవలన ఏయే ప్రయోజనాలు ఏయే యేటా నిర్దించవలసిందీ, వాటికి కావలసిన ధన సాధన సంపత్తి ఎలా సేకరించవలసిందీ ద్వితీయ పంచవర్గ ప్రణాళిక నిర్దేశిస్తోంది. ప్రభుత్వం అనుసరించే విధానాలను కూడా ప్రణాళిక స్థూలంగా నిర్వచిస్తోంది. అయితే ప్రణాళిక ఎక్కడా మార్పుకు అవకాశం లేని పదార్థంకాదు. మతనావసరాలనుబట్టి మార్పులు రావలసిందే. ఖర్చు అంచనాలలో విధిగా కొన్ని సందిగ్ధ నిదయాలుంటాయి. ప్రణాళికలోని కొన్ని కార్యక్రమాలకు మరి కొంత ఎక్కువకాలం పట్టవచ్చు. నిర్వహణలో గడిస్తున్న అనుభవాన్ని బట్టి కొన్ని కార్యక్రమాలను నిర్దిష్టవ్యవధిపై తక్కువలోనే నెరవేర్చవచ్చు మరికొన్నిటిని వ్యవధిదాటిన తరువాతనే నెరవేర్చవలసి రావచ్చు. మేగా భారతి ఆర్థికవ్యవస్థ పూర్తిగా తన

మీద తాను ఆధారపడిన వ్యవస్థకాదు. అంతర్జాతీయంగా సంధించే రాజకీయ, ఆర్థిక పరిణామాలవలన ప్రణాళికలో కొన్ని మార్పులు చేయవలసి రావచ్చు. అందుచేత ఏమేటికాదుకూడా కార్యక్రమాలను వివరంగా తయారుచేసుకుని, అమలు చేయవలసి ఉంటుంది.

(3) ఏయేమే కార్యక్రమాలకు ఎంత కవలసి ఉంటుందో మొదటినుంచీ సమగ్రమైన అంచనాలు ఉండడం అవసరం. ఎందుకంటే, కావలసిన యంత్రసామగ్రిలకు, ముందే ఏర్పాటు చేసుకోవాలి. సిబ్బందిని కూడా సిద్ధం చేసుకోవాలి.

కాని ప్రణాళికనుమానే, వివిధ పరిశ్రమలు తమకు కావలసిన యంత్రసామగ్రిలకు ముందే ఏర్పాటు చేసుకోవాలి. కావలసినంత సమగ్రంగా అంచనాలు తయారుకాలేదని తెలుస్తోంది.

ప్రణాళికను ఎన్నికల సమయంలో ప్రారంభించ తలపెట్టడంవల్ల కూడా ప్రణాళికలో ఇంత అవాస్తవిక ప్రవేశించడానికి వీలైంది అనిపిస్తోంది. కేంద్రప్రభుత్వంలోని ప్రతి మంత్రి తాను మళ్ళీ ఎన్నికొంటేలే ఏమేమి చేస్తాడో ప్రణాళికను అడ్డం పెట్టుకుని నచ్చచెప్పడానికి ప్రయత్నిస్తాడు.

ఏకాభిమతం ఎంత కేటాయించాలనే అంశంపై వ్యక్తుల పలుకుబడినిబట్టి నిర్ణయాలు జరుగుతాయనేది స్పష్టమవుతోంది. ఉదాహరణకు, విద్యామంత్రి ముందు ఒక మ్యాజియము, ఒక థియేటరు, తరవాత ఎప్పుడోఒక రైల్వే స్టాపింగ్ నిశ్చయించారు.

ఉత్తరాదివేరు, దక్షిణాదివేరు అని మైనారు ముఖ్యమంత్రి వాదం. ఈ వాదాన్ని కొంతవరకు మదరాసు ఆర్థికమంత్రి, ఆంధ్ర ముఖ్యమంత్రి బలపరుస్తున్నారు. పారిశ్రామికవిధానంతోను, ద్వితీయ పంచవర్గ ప్రణాళికతోనూ మనషికి మనషికి మధ్య సేకాక, రాష్ట్రానికి రాష్ట్రానికి మధ్య కూడా ఆర్థిక వ్యత్యాసాలను తగ్గించాలని నాయకులు ఆశిస్తున్నారు. కాని దక్షిణాది వారు తమకు ఉత్తరాదివారికి మధ్య ఉన్న వ్యత్యాసాలు తొలగింపబడతాయో అని అనుమానిస్తున్నారు.

ప్రణాళ్యామిత పరిపాలనలో అవకాశాలు అందరికీ సమానంగా ఉండాలనేది ఎంత నిజమో త్యాగాలుకూడా అందరూ సమానంగా చెయ్యాలనేది అంత నిజం. ద్వితీయ ప్రణాళికా కాలంలో మధ్యతరగతి ప్రజలు చేయవలసినచేటంత త్యాగాలు కార్యకర్తలందరూ చేస్తుందా అని ప్రశ్న.

మధ్యతరగతి ప్రజలూగా కార్యకర్తలూ ఉండి ఉండరు కనుక, అంశాలను, అల్లుడు జరుపుతారు కనుక కార్యకర్తలన్నీ మంచి చేసుకుంటున్నారని.

బడ్జెట్ సిద్ధంకావ్వనుసరించి, ఆదాయానికి ఇక వేరే సూరాలు ఏమీ కనబడనప్పుడు తప్ప ప్రభుత్వాలు కొత్త పన్నులు విధించరాదు కాని ప్రణాళికలో అలాగత్యంతరంలేనిపరిస్థితి ఏర్పడిందనేనూదన ఎక్కడా కానరావడంలేదు.

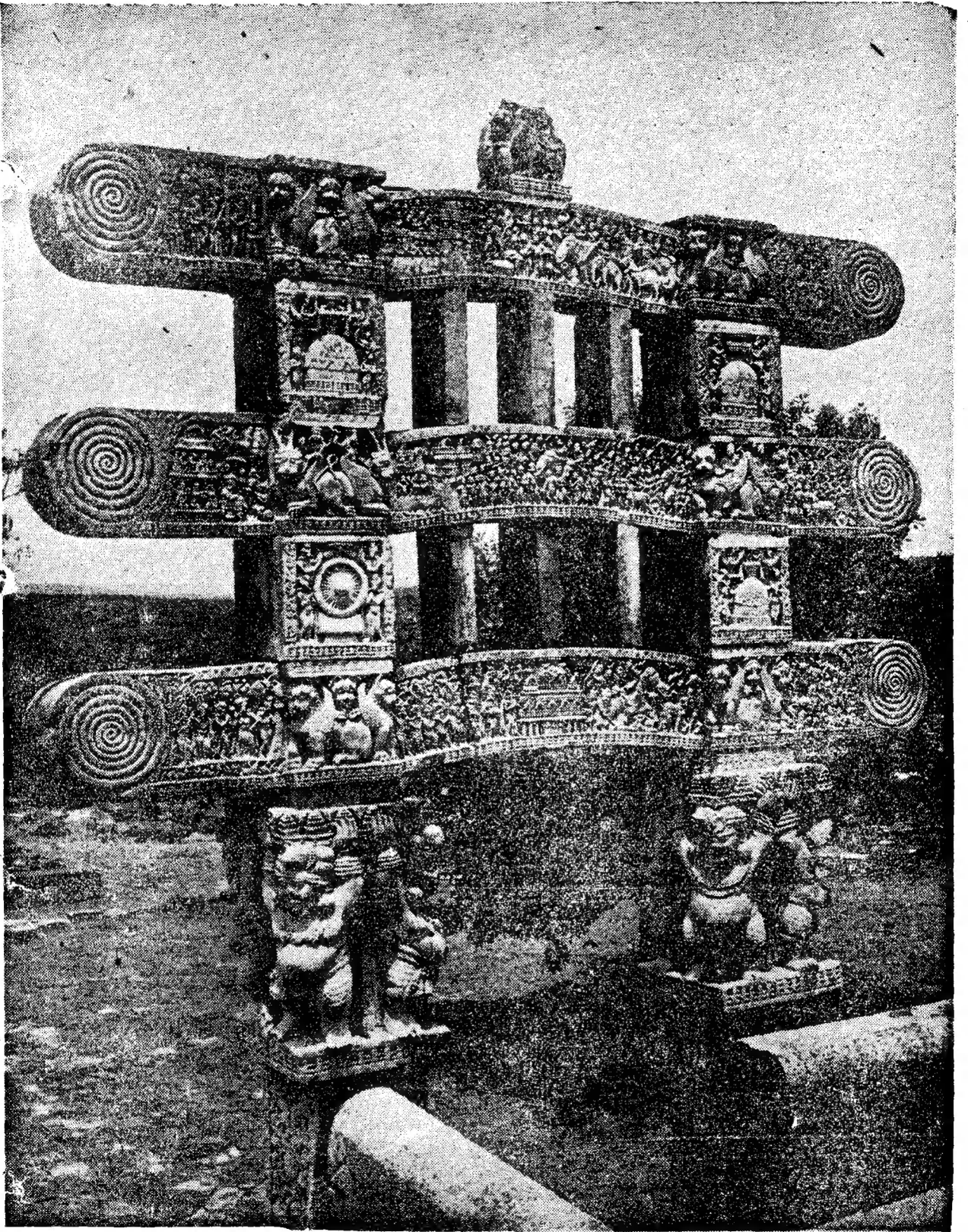
* * *
సర్పారజంగ్ ఆస్పత్రి నెయ్యిదిగా కొత్త యాంపు దాలుస్తోంది. యుద్ధకాలంలో కట్టిన చిన్న చిన్న కట్టడాలతో కూడిన ఈ ఆస్పత్రి అమెరికన్ కోసం ఉద్దేశించినది. దీనికి ఖర్చు ఎక్కువ అవుతున్న కొద్దీ ఉపయోగం తగ్గుతువచ్చింది. ఇప్పుడు సర్పారజంగ్ ఆస్పత్రి ఇదివరకులా ఇర్రిగ్ ఆస్పత్రికి అనుబంధసంస్థగా పని చెయ్యడంలేదు. ఇప్పుడది స్వతంత్రంగానే పనిచేస్తోంది. కుతుబ్ షాహీ పరిసరాల్లో నివసించే జనాభాకు ఇది ఉపయోగపడుతున్నది. కేంద్ర ప్రభుత్వోద్యోగులకు కూడా ఇది ఉపయోగపడుతున్నది. కేంద్రప్రభుత్వోద్యోగులకు కూడా ఇది ఉపయోగపడుతున్నది. దీని కిటీవల కాన్సర్ కాఖ చేర్చబడింది. ఈ కాఖ భవనానికి ఆర్థిక మంత్రి ఇటీవలే శంకుస్థాపన చేశారు. రోగనిదాన కాఖ కూడా త్వరలో చేర్చబడుతుంది. ఎక్స్ ప్రెస్, రేడియో చిత్రాపథ్రికూడా ప్రవేశ పెట్టబడుతుంది.

తవనాగారం, లాండ్రి, ప్రసూతి వైద్యశాల, శిశుసంరక్షణశాలయం-వీటన్నిటికీ భవనాలు తయారవుతున్నాయి. ప్రసూతి వైద్యశాల మాత్రం ఆ ప్రాంతపు అవసరాలకు తగినంతగా లేదనిపిస్తుంది. ఇంకా సిబ్బంది కూడా తగినంతలేరు.

జాన్ ఒకటవ లేదీనుంచి అప్పిచెద్యశాల భవన నిర్మాణం ప్రారంభమవుతుంది. రోగస్వభావ నిర్ణయకాఖ కోసం, ఎక్స్ ప్రెస్ కోసం మరో నాలుగుంతస్తుల భవనంకూడా ప్రారంభిస్తారు ఈ భవనంలో 102 మంది రోగులకు వసతిఉంటుంది. నర్సుల భవనానికి యా. 9 లక్షలుపెట్టి భవనం కట్టారు.

ఆస్పత్రిని ఎయిర్ కండిషన్ చేయాలని ఒక నూతన ఉన్నది. ముఖ్యంగా పిల్లల వారును ఎయిర్ కండిషన్ చేసేందుకు ఏర్పాటుచేయాలి.

ద్వితీయ పంచవర్గ ప్రణాళికలో ఈ ఆస్పత్రికి 66 లక్షల యా. మంజూరుచేశారు. తయారయిన తరవాత థిర్టిలోకల్లా ఇదే మంచి ఆస్పత్రి కాగలుగు. ★



సాంచి స్తూప పశ్చిమద్వారం

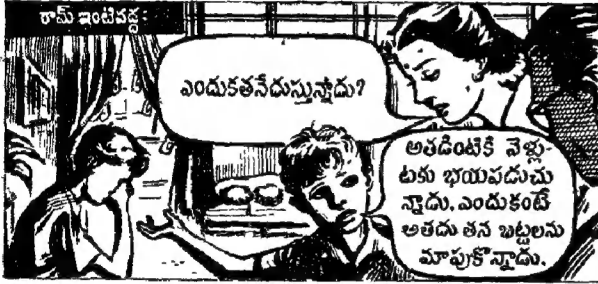
బుద్ధుని అస్థికలను పూజించుటకు శివాలి మల్లులు, బుద్ధాస్థికలకోసం యుద్ధాయత్తులై వెనుతున్న రాజ సత్తవం, మార్కటేని కురూజయం మొదలైన విశేషాలు దీనిపై కనిపిస్తాయి.

రమేశ్ ఇంటికి వెళ్లుటకు భయపడ్డాడు...



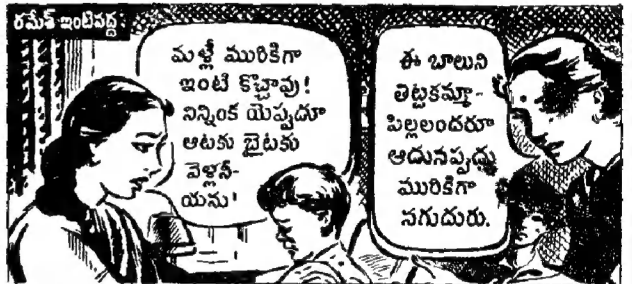
నా బట్టలను
మాపుకోస్తాను,
రామ్ మా
ఆమ్మ
నన్నెప్పుడూ
తిట్టుతుంది

రమేశ్, నేను
కూడా తరచుగా
బట్టలను మాపు
కొంటుంటాను
గాని మా ఆమ్మ
నన్నెప్పుడూ
తిట్టదు,
రావో య్



ఎందుకతనేడుస్తున్నాడు?

అనడింటికి వెళ్లు-
టకు భయపడుచు
న్నాడు. ఎందుకంటే
అతడు తన బట్టలను
మాపుకోస్తాడు.



మళ్ళీ మురికిగా
ఇంటి కొట్టావు!
నిన్నింక యెప్పుడూ
అటకు బైటకు
వెళ్ళకే-
యను!

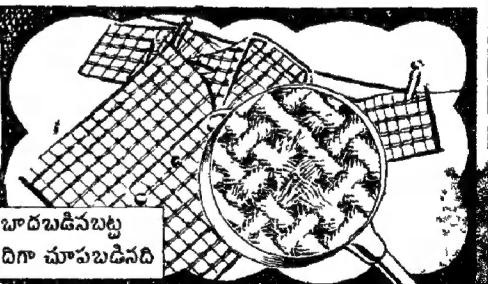
ఈ బాలుని
తిట్టకమ్మా-
పిల్లలందరూ
అదునవ్వడం
మురికిగా
నగుదురు.



ప్రతిరోజూ వాడి
బట్టలను ఉడుకుటకు
వెమట వోడుస్తున్నాను
వాటిని బాడుతూ
అందుకని చాలాత్మరగా
చిరిగి పోతున్నవి



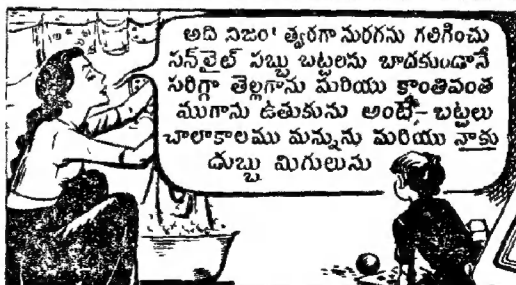
అది నిజమే, బాదుట
బట్టల పోగులను
తెంచును మరి అందు-
వల్లనే బట్టలు, త్వరగా చిరిగి
పోవును.



బాదబడినబట్ట
పెద్దదిగా చూపబడినది



కాని మారు సన్లైట్
సబ్బుతో ఉరికినప్పుడు
బట్టలను బాదనక్కర్లేదు
దాని సమ్మధ్యయిన సురగము
రికి సంతటిని సులభంగా తొల
గించును, ఆవిధంగా మా
బట్టలు చాలాకాలము
మెన్నను కూడ



అది నిజం! త్వరగా సురగము గలిగింపు
సన్లైట్ సబ్బు బట్టలను బాదకుండానే
సురిగ్గా తెల్లగాను మరియు కాంతివంత
ముగాను ఉడుకును అంటే- బట్టలు
చాలాకాలము మెన్నను మరియు వాడు
దుబ్బు మిగులును



సన్లైట్ సబ్బు
భారతదేశంలో తయారుచేయబడినది

బట్టలు చాలాకాలము
మెన్ననట్లు చేయును

